UNIVERSITAIR FORENSISCH CENTRUM

JAARVERSLAG 2023

Behandeling & Begeleiding van daders van seksueel misbruik

Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute
University of Antwerp

UZA
Kennis / Ervaring / Zorg

UNIVERSITAIR FORENSISCH CENTRUM

VOORWOORD

Beste lezer

Een terugblik op de activiteiten van het Vlaams steuncentrum in 2023 toont ons een aantal interessante bevindingen.

Nooit eerder werden er zoveel consultvragen gesteld. Deze stijging kwam vooral uit de media en vanuit de ambulante gespecialiseerde voorzieningen. Minder consultvragen werden dan weer gesteld door het onderwijs en de psychosociale diensten van de gevangenissen. Opvallend was de daling van het aantal second opinions vanuit onze partners van het samenwerkingsakkoord. Een constante over de jaren heen is het feit dat er veel vragen kwamen van de niet-partners van het samenwerkingsakkoord. Het reguliere zorgverlenerslandschap heeft dus een duidelijke behoefte aan onze expertise.

Stop it Now! heeft een belangrijke impact op de zichtbaarheid van het UFC in de media. Dit is een ontwikkeling die we uiteraard kunnen toejuichen. Verschillende nieuwe onderzoeksprojecten en initiatieven werden gestart in 2023: het project '2PS' van de Europese Commissie, het contextproject binnen het UFC en het casushandboek waarvan de publicatie gepland is in het voorjaar van 2025. Ook haalden we het internationaal onderzoeksproject PROTECH binnen. Over deze projecten en initiatieven kan u meer lezen in het jaarverslag.

We drukten ook onze stempel op het onderwijs in het behandelen en begeleiden van seksuele daders in het bijzonder en in de forensische psychiatrie en psychologie in het algemeen. Zo gaven we lessen aan toekomstige artsen, psychiaters in opleiding en voor de postacademische vorming in de forensische psychiatrie en psychologie.

Met betrekking tot het klinisch werk zijn er verschillende zaken opmerkelijk. Het aantal consultaties is over het algemeen gestegen, zowel bij de psychiatrische als bij de psychologische discipline. Er waren iets minder aanmeldingen en intakes, maar wel evenveel opgestarte dossiers. Ons team keek kritischer naar de lopende dossiers. Dit blijkt uit het vaststelling dat er de helft meer dossiers werden afgesloten.

In 2023 was er een stabiele teamsamenstelling. Dr. Andreas Frans startte in oktober voor zijn stage in de forensische psychiatrie. Ook werden er enkele andere stages begeleid. Minne De Boeck was een tijd met zwangerschapsverlof en is nu de trotse moeder van een dochtertje. Minne werd tijdens haar afwezigheid vervangen door Larissa Van Puyvelde. Daarna konden we Larissa aan boord houden voor het internationaal onderzoeksproject PROTECH.

UNIVERSITAIR
FORENSISCH
CENTRUM

Tenslotte kwam ons steuncentrum in woelig water terecht in 2023. De ontoereikende financiering zette onze werking onder druk, bijvoorbeeld voor de vele vragen naar opleiding en de klinische werking. Met verschillende overheden worden er nu oplossingen uitgewerkt. We kunnen fier zijn op onze veerkrachtige teamleden in deze onzekere tijden.

Wij hopen dat dit jaarverslag opnieuw zal voldoen aan uw verwachtingen en kijken ernaar uit om u terug te ontmoeten.

Prof. dr. Kris Goethals
Directeur UFC/
forensisch psychiater

VOORWOORD 2

VOORSTELLING VAN HET UFC-TEAM 2

1.1 PERSONALIA 2
1.2 ORGANOGRAM UFC 2023 4
1.3 PRAKTISCHE INFORMATIE 5

STEUNTAKEN VAN HET UFC 6

1.1 VERVULLEN VAN EEN CONSULTATIEFUNCTIE 6
1.1.1 CONSULTVRAGEN 6
1.1.2 SECOND OPINIONS EN ADVIESVRAGEN 11
1.1.3 VERTEGENWOORDIGING IN BELEIDS- EN ADVIESORGANEN 12
1.1.4 MEDIA 14
1.2 VERSTREKKEN VAN WETENSCHAPPELIJKE INFORMATIE 18
1.2.1 FORENSISCHE BIBLIOTHEEK 18
1.2.2 WETENSCHAPPELIJKE TIJDSCHRIFTEN 19
1.2.3 JOURNAL CLUB 20
1.2.4 NIEUWSBRIEF VOOR DE FORENSISCHE HULPVERLENER 24
1.2.5 WEBSITE – WWW.UFC.BE 25
1.2.6 HANDBOEK: BEHANDELING VAN SEKSUEEL AFWIJKEND GEDRAG 28
1.2.7 CASUSHANDBOEK: SEKSUEEL GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG 30
1.3 UITVOEREN VAN WETENSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN 32
1.3.1 PUBLICATIES IN 2023 32
1.3.2 PUBLICATIES UNDER REVIEW 32
1.3.3 BIJDRAGEN AAN VORMINGSMOMENTEN EN CONGRESSEN IN 2023 33
1.3.4 WETENSCHAPPELIJKE EN KLINISCHE STAGES EN MASTERPROEVEN 35
1.3.5 UFC-ONDERZOEKSGROEP 36
1.3.6 WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK 37
1.3.7 BIJGEWOONDE VORMINGSMOMENTEN 44
1.3.8 PSYCHOTHERAPIEOPLEIDINGEN EN POSTACADEMISCHE VORMINGEN 45
1.4 GEORGANISEERDE OPLEIDINGSMOMENTEN 46
1.4.1 UFC OCHTENDLEZING: BEROEPSGEHEIM 46
1.4.2 NL-ATSA STUDIEDAG: BEST OF ATSA 2022 48
1.4.3 UFC OPEN TRAINING STATIC-STABLE-ACUTE 50
1.4.4 INTERUNIVERSITAIRE POSTACADEMISCHE OPLEIDING 'FORENSISCHE PSYCHOLOGIE EN PSYCHIATRIE' 50
1.4.5 AANBOD OP MAAT 50
1.5 OVERLEG 54
1.5.1 BELEIDSVERGADERING UFC 54
1.5.2 OVERLEG MET DE STEUNCENTRA 55
1.1.1 BEGELEIDINGSCOMITÉ VAN HET SAMENWERKINGSAKKOORD 56
1.1.2 NL-ATSA 57
1.1.3 OVERLEG MET DG EPI FOD JUSTITIE 57
1.1.4 POLITIEK OVERLEG 57
1.1.5 TEAMOVERLEG MET EXTERNE PARTNERS 58
1.1.6 CENTRAAL INSTROOMTEAM 58

1.1.7 OVERLEGPLATFORM GESPECIALISEERDE VOORZIENINGEN 58
1.1.8 ANDERE DEELNAMES AAN OVERLEGMOMENTEN MET EXTERNE ORGANISATIES OF VOOR EXTERNE PROJECTEN 59

KLINISCHE ACTIVITEITEN 60

1.6 AANGROEI VAN HET PATIENTENBESTAND 60
1.7 PROBLEEMGEDRAG BIJ AANMELDING 63
1.8 GERECHTELIJK STATUUT 68
1.9 VERWIJZERS 71
1.10 GECLASSIFICEERDE STOORNIS 74
1.11 BEWINDVOERING 80

BIJKOMENDE PROJECTEN UFC 81

1.12 STOP IT NOW! 81
1.13 PROTECH-PROJECT 86
1.14 PREVENT AND PROTECT THROUGH (2PS) 87
1.15 PROJECT SOCIALE KAART 88
1.16 HET CONTEXTPROJECT: AANBOD VOOR CONTEXTFIGUREN VAN (POTENTIËLE) PLEGERS VAN ZEDENFEITEN 89

BIJLAGEN 91

1.17 AANVULLING VAN DE FORENSISCHE BIBLIOTHEEK IN 2023 91
1.18 UITNODIGING OCHTENDLEZING BEROEPSGEHEIM 92

VOORSTELLING VAN HET UFC-TEAM

1.1 PERSONALIA

Prof. dr. Kris Goethals is directeur van het Universitair Forensisch Centrum (UFC). Hij is psychiater sinds 2000 en deeltijds verbonden aan het UFC. Hij doctoreerde aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2008), is verbonden aan het Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute (CAPRI) en staat in voor het psychiatrisch en wetenschappelijk beleid van het steuncentrum. Hij superviseert ook de arts specialisten in opleiding (ASO) in het UFC.

Dr. Hanne Van Herbruggen, arts specialist in opleiding (ASO), werd tijdens het academiejaar 2022-2023 aangesteld als psychiater in opleiding bij het UFC. Nadien werd zij opgevolgd door Dr. Stephanie Vervaet die tot september 2023 de ASO-functie in het UFC opnam. Nadien, in de eerste helft van het academiejaar 2023-2024, werd Dr. Andreas Frans gedurende een jaar aangesteld. De ASO psychiater staat in het UFC mee in voor de psychiatrische zorgfunctie en werkt deeltijds in de zorgequipe van de gevangenis van Antwerpen. Het UFC biedt tevens naast elke stageplaats in de zorg van het UFC en de gevangenis steeds een stageplaats aan voor een ASO die werkzaam is bij de psychosociale dienst van de gevangenis van Merksplas.

Wim Huys is licentiaat in de klinische psychologie (RUG, 2002) en gedragstherapeut (UG, 2009). Wim is algemeen coördinator van het UFC. Hij verzorgt het psychotherapeutische luik van het behandelingsaanbod samen met Liesbeth Merckx, master in de klinische psychologie (KU Leuven, 2017) en Tineke Dilliën, licentiaat in de klinische psychologie (RUG, 2002) en gedragstherapeut (UG, 2013). Tineke is in 2014 gestart met een doctoraat en was daardoor aangesteld aan het CAPRI van de Universiteit Antwerpen tot november 2018. Momenteel neemt ze halftijds een behandelopdracht op in het UFC. Hiernaast verzorgen Liesbeth Merckx en Tineke Dilliën ook het onderzoeks- en vormingsaanbod van het UFC. Alana Schuerwegen, bachelor in de toegepaste psychologie, neemt de psychosociale begeleidingen voor haar rekening. In 2018 startte ze met een onderzoek naar psychologische drijfveren bij BDSM-participanten. Minne De Boeck is master in de criminologische wetenschappen (RUG, 2012) en staat in voor de coördinatie van het steuncentrum. Ze organiseert het opleidings- en vormingsaanbod en geeft tevens opleidingen, voert verschillende beleids- en steunopdrachten uit, werkt rond preventie en draagt bij aan de intakes, risicotaxatie en adviezen in het behandelcentrum. Sinds mei 2017 is ze ook projectverantwoordelijke voor 'Stop it Now!', een project ter preventie van seksueel kindermisbruik. Minne De Boeck en Alana Schuerwegen zijn tevens samen verantwoordelijk voor de implementatie van specifieke risicotaxatie-instrumenten bij seksuele daders in Vlaanderen. Larissa Van Puyvelde is master in de criminologische wetenschappen (UGent, 2022) en startte oorspronkelijk als stagiaire bij het UFC. Daarna mocht ze criminologe Minne De Boeck gedurende haar afwezigheid vervangen voor de taken van het steuncentrum, alsook het preventieproject Stop it Now! Vlaanderen. Vandaag is ze betrokken als junior onderzoeker bij het Protech project. Dit is een internationale samenwerking, gefinancierd door de Europese Commissie, waarbij we trachten een app te ontwikkelen ter preventie van het bekijken van seksueel misbruikbeelden van minderjarigen. Annelies Van Looy is medisch secretaresse en staat in voor het secretariaatswerk en het beheer van de bibliotheek.

Prof. dr. Luc Van Gaal (neuronendocrinologie) verleent zijn medewerking als extern consulent bij de hormonale behandeling van de patiënten.

Gerechtelijke expertise

Emeritus Professor dr. Paul Cosyns is eredirecteur van het UFC. Hij verzorgde de deskundige adviesfunctie in toepassing van art. 9 bis van de Wet van 29 juni 1964 met het oog op eventueel op te leggen maatregelen. Deze opdracht vond plaats onafhankelijk van de werking van het UFC. Aan het einde van het jaar 2015 werd deze deskundige adviesfunctie stopgezet. In het jaar 2021 startte het UFC de deskundige adviesfunctie opnieuw op, onder begeleiding van Prof. dr. Kris Goethals. Deze adviesfunctie vindt plaats onafhankelijk van de behandelopdracht van het UFC.

1.2 ORGANOGRAM UFC 2023

Figuur 1: Organogram UFC

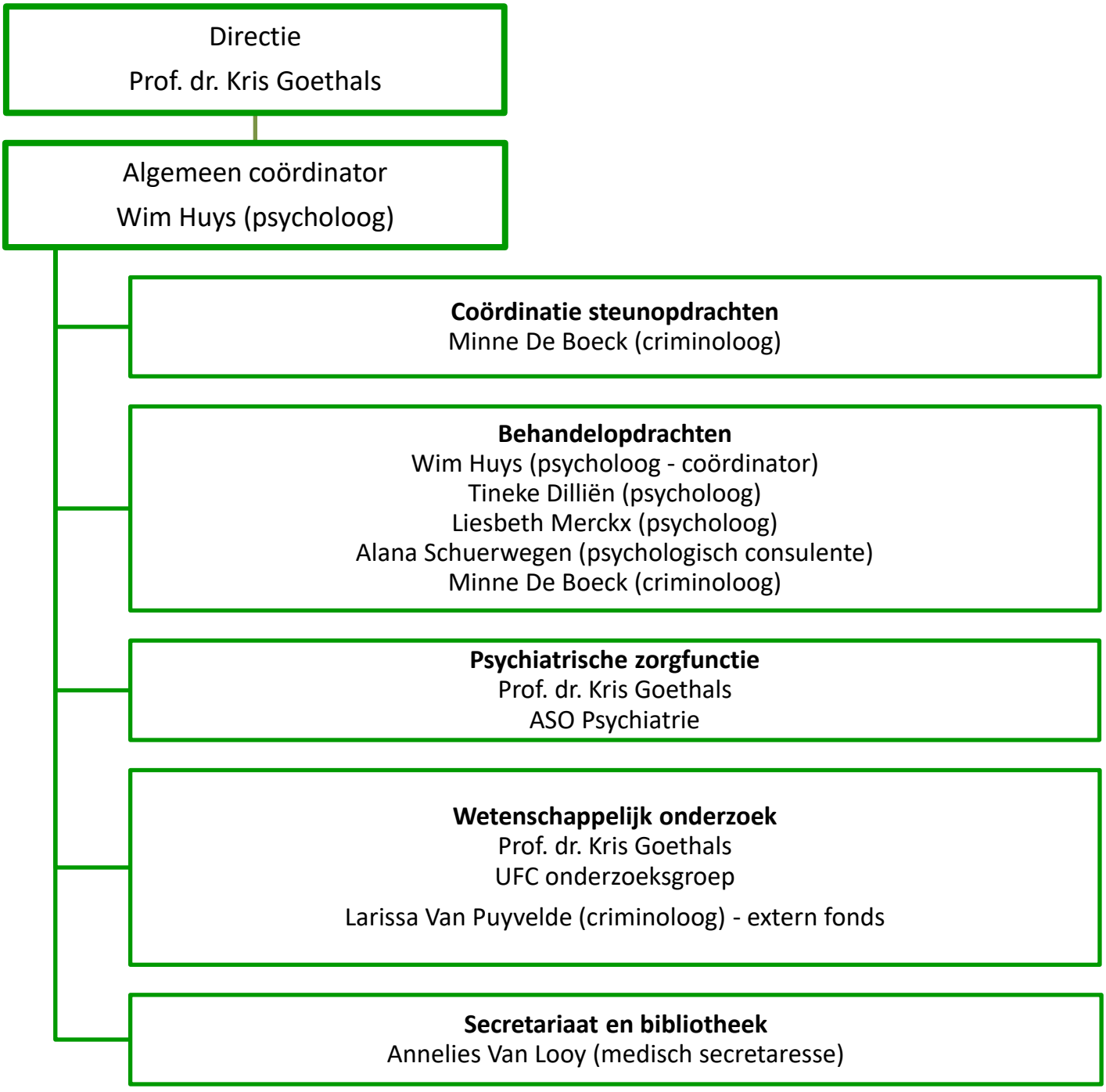

1.3 PRAKTISCHE INFORMATIE

Adres:	Universitair Forensisch Centrum Dienst Psychiatrie Universitair Ziekenhuis Antwerpen Drie Eikenstraat 655 B – 2650 Edegem
Telefoon:	03 / 821 34 38
Fax:	03 / 825 16 41
E-mail:	info@ufc.be
URL:	www.ufc.be

Het UFC secretariaat kan via bovenstaand telefoonnummer bereikt worden op volgende momenten:

Maandag:	08u30 – 12u15
Dinsdag:	08u30 – 12u15 en 13u30 – 16u00
Woensdag:	/
Donderdag:	08u30 – 12u15 en 13u30 – 16u00
Vrijdag:	08u30 – 12u15 en 13u30 – 16u00

Intakegesprekken:	maandag van 8u30 tot 12u
Bezoek bibliotheek:	na afspraak

Consultatiefunctie steuncentrum:
Zowel via mail of telefoon, als de mogelijkheid om de consultatiefunctie op de multidisciplinaire teamvergadering van het UFC te bespreken, op maandag van 13u – 14u (na afspraak).

E-mail medewerkers	Kris.Goethals@uza.be Minne.DeBoeck@uza.be Wim.Huys@uza.be Tineke.Dilliën@uza.be Liesbeth.Merckx@uza.be Alana.Schuerwegen@uza.be Annelies.VanLooy@uza.be Larissa.vanpuyvelde@uza.be
Website	www.ufc.be
Twitter account	@ufc_be

STEUNTAKEN VAN HET UFC

1.1 VERVULLEN VAN EEN CONSULTATIEFUNCTIE

1.1.1 Consultvragen

Het steuncentrum biedt een consultatiefunctie aan in de vorm van een teleconsult en/of een consultgesprek. Het teleconsult houdt in dat de partners van het samenwerkingsakkoord, de forensische en reguliere hulpverlening, studenten en privépersonen telefonisch, per mail, per post of via de website consultvragen kunnen richten aan de medewerkers van het UFC. Een consultvraag kan betrekking hebben op een specifieke casus, een algemene vraag omtrent begeleiding of behandeling, een vraag naar wetenschappelijke achtergrond, juridische en ethische aspecten of algemene praktische informatie met betrekking tot het UFC.

De partners van het samenwerkingsakkoord, de forensische en reguliere hulpverlening hebben de mogelijkheid om hun consultvraag met betrekking tot een casus te verduidelijken in een consultgesprek met de medewerkers van het UFC. Hierbij wordt gevraagd om voorafgaandelijk gegevens, met betrekking tot de specifieke casus, aan het UFC over te maken. Het UFC levert enkel en alleen advies aan de aanvragende dienst en onderneemt geen stappen ten aanzien van derden naar aanleiding van een consultvraag.

In 2023 hebben zowel de partners van het samenwerkingsakkoord als externen regelmatig gebruik gemaakt van de consultatiefunctie van het UFC. De medewerkers van het UFC beantwoordden in totaal 293 consultvragen. Het antwoord werd telefonisch, via e-mail of tijdens een face-to-face gesprek gegeven. Sinds 2015 is er een stijgende lijn op te merken in het aantal beantwoorde consultvragen. In 2022 zagen we een lichte daling in deze cijfers, doch bleven ze in dezelfde stijgende lijn liggen van de jaren voorheen. Tevens resulteerde het jaar 2023 weer in een duidelijke stijging van het aantal consultvragen. Nooit eerder werden er zoveel consultvragen gesteld. In 2020 beantwoordden de medewerkers 206 vragen en in 2021 bedroeg dit 255. Sinds 2019 worden ook de second opinion vragen van de PSD, alsook de adviesvragen vanuit de hulpverlening over patiënten geregistreerd omdat deze moeilijk te onderscheiden zijn van andere consultvragen. Dit kan ook een impact hebben op het feit dat de consultvragen sinds 2019 opmerkelijk in stijgende lijn zijn geëvolueerd. Verder geeft het aan dat het UFC steeds meer gekend is als steuncentrum en dichter bij het netwerk komt te staan. In onderstaande grafiek wordt een overzicht gegeven van het aantal consultvragen doorheen de jaren.

Figuur 2: jaaroverzicht consultvragen

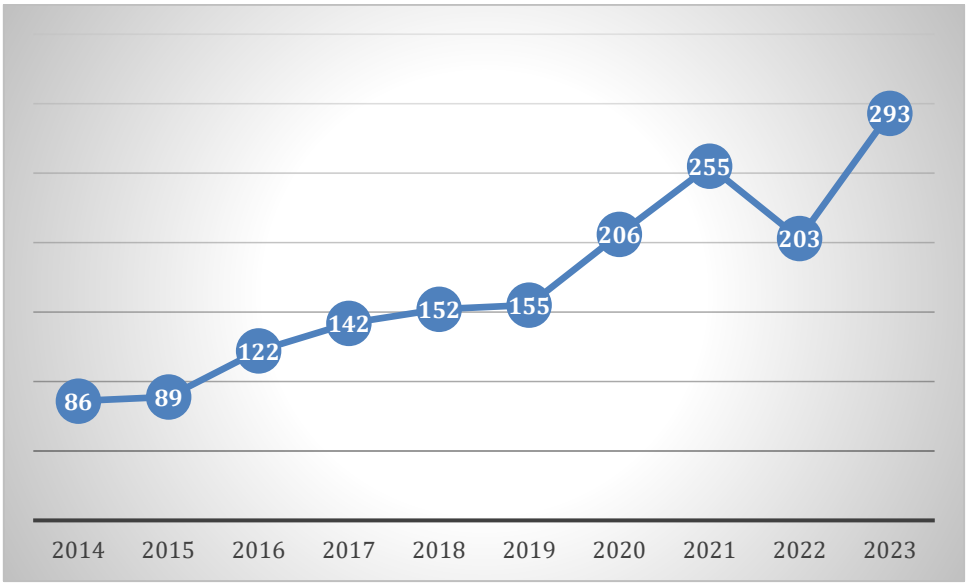

Voor de registratie van de consultvragen werd tot en met 2017 gebruik gemaakt van specifieke registratielijsten. Bij de resultaten van het jaar 2017, zagen we echter dat het grootste aantal consultvragen afkomstig was van aanmelders die niet vermeld werden in de lijst en dus onder 'andere' geclassificeerd werden. Om een beter zicht te krijgen op deze aanmelders, heeft het UFC vanaf het jaar 2018 een nieuw registratieformulier uitgewerkt. Voornamelijk de verschillende behandelvoorzieningen werden meer gespecifieerd. Zo kan worden bekeken vanuit welke hoek de consultvragen komen en in welke mate de consultvragen zich voornamelijk richten op de partners van het samenwerkingsakkoord. In onderstaande tabellen en grafieken wordt een overzicht gegeven van de aanvragers en de inhoud van het consult.

Aanvragers

1. PSD
2. Gespecialiseerde voorzieningen – ambulant
3. Gespecialiseerde voorzieningen – residentieel (APZ Sint-Lucia in Sint-Niklaas, Sint-Amandus in Beernem of Asster in Sint-Truiden)
4. Niet-gespecialiseerde voorzieningen – ambulant (huisarts, privé-therapeut, CGG/CAW,…)
5. Niet-gespecialiseerde voorzieningen – residentieel en beschut wonen (Duffel, Bierbeek,…)
6. Onderwijs
7. Media
8. Gerechtelijke instanties en advocatuur
9. Justitiehuis
10. Stop it Now!
11. Ander (wie?)

Tabel 1: Aanvrager van de consultvraag 2023

Aanvrager	Aantal	%
PSD	24	8
Gespecialiseerde voorzieningen – ambulant	31	11
Gespecialiseerde voorzieningen – residentieel	3	1
Niet-gespecialiseerde voorzieningen – ambulant	26	9
Niet-gespecialiseerde voorzieningen – residentieel	25	9
Onderwijs	26	9
Media	68	23
Gerechtelijke instanties en advocatuur	8	3
Justitiehuis	22	8
Stop it Now!	13	4
Ander	47	16
Totaal	**293**	**100**

Figuur 3: Aanvragers consultvragen 2023

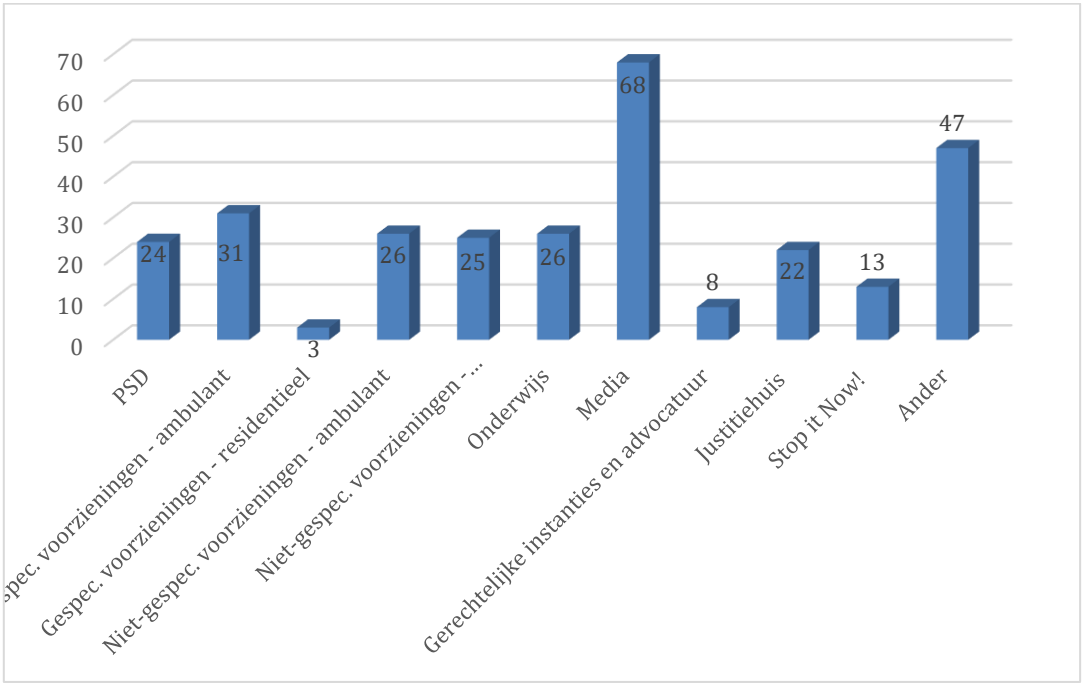

In het jaar 2023 kwamen de meeste vragen van de media, goed voor 23% van het aantal consultvragen, gevolgd door vragen van andere aanvragers (16%), en de gespecialiseerde ambulante behandelcentra (11%). De consultvragen van andere aanvragen zijn diensten die niet opgenomen zijn in de lijst zoals politonele diensten, hulplijnen, interneringslandschap, betrokken organisaties uit het werkveld (Child Focus, Sensoa, Zorgcentrum na Seksueel Geweld, ICRH, SAM vzw, VECK, de overheid etc.) .

De vorige jaren (2020; 2019; 2018; 2017) stelden vooral het onderwijs (2020, 13%; 2021, 12%) en de media (2020, 17%; 2021, 40%) heel wat consultvragen. Een stijging is duidelijk merkbaar bij de mediavragen, een daling bij de vragen uit het onderwijs. Het preventieproject Stop it Now! werd opgestart in 2017, wat bijgevolg een mogelijke verklaring zou kunnen zijn voor de stijging in het aantal consultvragen van het onderwijs en de media de laatste jaren. Deze vaststelling ligt in lijn met de ambitie van het UFC om een stem uit te brengen in het maatschappelijk debat over forensische psychiatrie, seksuele delinquentie en de preventie van seksuele delicten.

Naast deze maatschappelijke opdrachten (media & onderwijs) biedt het UFC voornamelijk ondersteuning aan de ambulante en residentiële zorg, zowel de gespecialiseerde voorzieningen, als de niet-gespecialiseerde voorzieningen voor seksueel afwijkend gedrag. Het valt op te merken dat in 2023 meer gespecialiseerde ambulante behandelcentra de weg hebben gevonden (11%) ten opzichte van 2022 (6%), de residentiële gespecialiseerde centra blijven echter beperkt (1%). Wat betreft de niet-gespecialiseerde voorzieningen lijken die ook sterk hun weg te vinden, dit is gelijkaardig met de vorige jaren (16%), dit jaar is er een lichte stijging merkbaar (18%). Verder is er vooral een daling bij de vragen van de PSD vast te stellen (van 11% naar 8%), het verschil lijkt hem vooral te zitten in het aantal second opinion vragen.

Hoewel verschillende partners de weg lijken te vinden naar het UFC, stellen we vast dat de vragen van de justitiehuizen stabiel blijven (8%). Echter biedt het UFC een opleiding aan de justitiehuizen aan, die de vraag naar consultvragen zou kunnen beïnvloeden. Ook de stijging in 2021 was te verklaren door het feit dat het UFC in dat jaar opleiding heeft gegeven aan justitieassistenten. Eind 2023 is er opnieuw gestart met de opleidingen aan de justitieassistenten, dit wordt in 2024 verder gezet. Latere evaluatie zal moeten opvolgen of sensibilisering en contact houden met partners ook hier een invloed heeft op het aantal consultvragen.

Het UFC krijgt nog steeds heel wat hulpvragen van partners die niet werden opgenomen in het samenwerkingsakkoord. Nieuwe projecten brengen voor het steuncentrum duidelijk nieuwe netwerken en opportuniteiten met zich mee. Het is bovendien voelbaar dat het begeleidings- en behandelnetwerk voor seksuele daders is hertekend en dat niet enkel de partners van het samenwerkingsakkoord ondersteuning nodig hebben in het kader van de begeleiding en behandeling van seksuele daders.

Tabel 2: Inhoud van de consultvraag 2023

Inhoud	Aantal	%
Adviesvraag – vraag naar diagnostiek/behandeling seksuele daders – naar aanleiding van concrete casus	81	28
Adviesvraag – vraag naar diagnostiek/behandeling seksuele daders – algemeen	11	4
Vraag naar sociale kaart	15	5
Beroepsgeheim – privacy – dossiers – deontologie	4	1
Juridische vraag	6	2
Vraag naar medewerking aan wetenschappelijk onderzoek	12	4
Vraag naar vorming/opleidingsmogelijkheden	5	2
Specifieke literatuuraanvraag/bezoek bib/psychodiagnostisch instrumentarium	30	10
Mediavragen	69	24
Beleids- en ondersteuningsvragen	27	9
Andere	33	11
Totaal	**293**	**100**

Figuur 4: Inhoud van de consultvragen 2023

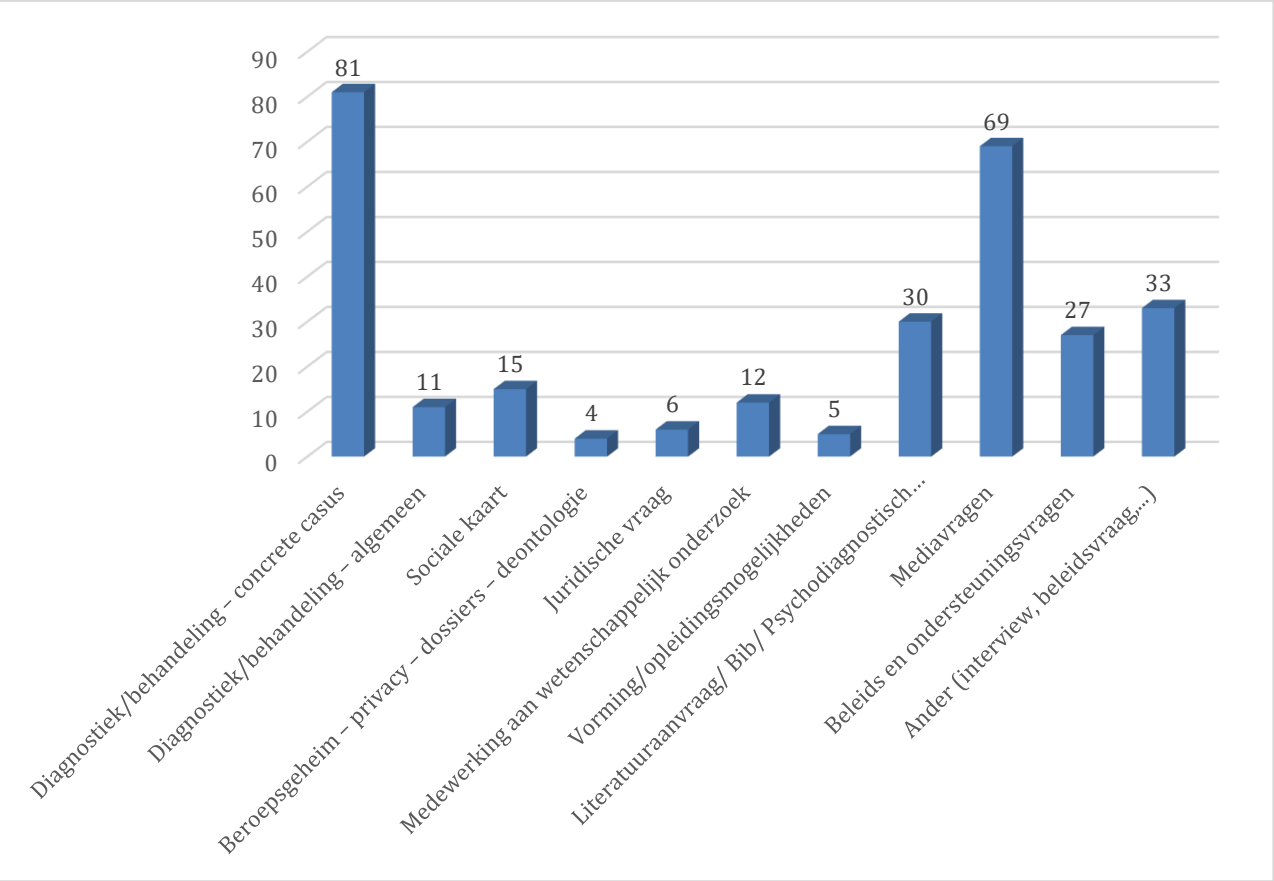

In het jaar 2019, 2020, 2021 en 2022 hadden de meeste vragen betrekking op de begeleiding/behandeling van een concrete patiënt. Ook in het jaar 2023 lijkt dit het belangrijkste thema te zijn. Reeds vorig jaar waren het aantal specifieke casusvragen opmerkelijk gestegen, wat vooral te wijten lijkt aan de specifieke vragen over de scoring van risicotaxatie in een specifiek dossier. In 2021 betrof dit 23% van de vragen, in 2022 betrof dit 25% van de vragen, en in 2023 betreft dit 28% van de vragen. De verhouding aanvragen met betrekking tot dit thema blijft dus stijgen. De daling in de beleids- en ondersteuningsvragen, die merkbaar was in 2022, blijft van toepassing. Ten opzichte van 2022 zijn deze stabiel gebleven, echter was de verhouding in 2021 groter. De stijging van de categorie 'ander' die opmerkelijk was in 2022, heeft zich ook in 2023 bestendigd. Het gaat dan om vragen in verband met aanbevelingen, interviews van media en scholen, opinie, etc. In het jaar 2023 waren er verder stijgingen merkbaar in de vragen naar opleiding, alsook deelname aan wetenschappelijk onderzoek. De wetenschappelijke opdrachten van het steuncentrum winnen duidelijk aan belang in het netwerk.

1.1.2 Second opinions en adviesvragen

Tijdens het jaar 2023 werd het UFC **12 keer** geconsulteerd in het kader van een second opinion, dit betreft vragen naar een uitvoerig advies in een concrete casus. De meeste vragen komen hierbij van de **psychosociale diensten van de gevangenissen** (8); soms werden deze adviesvragen ook gesteld door de **reguliere hulpverlening** (3). Hierbij gaat het meestal om een psychiatrisch advies of een medicatie-

advies. Het advies met betrekking tot de concrete vragen werd na een grondige dossierstudie en multidisciplinair teamoverleg telefonisch en/of per brief doorgegeven. Indien wenselijk werd de betrokken patiënt uitgenodigd voor een consultatie en/of de betrokken behandelaars/adviseurs uitgenodigd voor een overleg.

1.1.3 Vertegenwoordiging in beleids- en adviesorganen

COSA

Ook tijdens het jaar 2023 zetelde het UFC in de **stuurgroep van het COSA project** (Circles of Support and Accountability) uitgevoerd door het CAW van Antwerpen en het behandelcentrum I.T.E.R. in Brussel. Minne De Boeck, criminologe van het UFC, nam deel aan de stuurgroepvergadering op 23/05/2023 en 05/10/2023. In 2024 zal de stuurgroep bij goedkeuring opnieuw van start gaan waarvan het UFC opnieuw deel van uitmaakt. Bij nieuwe aanmeldingen is het UFC tevens bereid risicotaxatie uit te voeren voor COSA Antwerpen, dit met oog op het inschatten van het recidiverisico en het in kaart brengen van relevante risicofactoren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de risicotaxatie-instrumenten specifiek voor zedendaders: de STATIC-99R en de STABLE-2007. Het UFC voerde in het jaar 2023 geen risicotaxatie uit voor COSA, gezien het project in 2023 grotendeels stil lag omwille van te kort aan middelen. Omwille van deontologische redenen kan het UFC de vragen naar risicotaxatie van dossiers waar het reeds eerder ervaring mee heeft niet opnemen. De verdere subsidiëring van COSA kwam in 2023 opnieuw onder druk te staan, in dit kader werd er een onderzoek uitgeschreven met betrekking tot de verdere implementatie van het COSA project in Vlaanderen. In 2022 voerde het UFC onderzoek uit naar de verdere uitrol in Vlaanderen, voor een verdieping hiervan verwijzen we naar het jaarverslag van 2022. Op het einde van het jaar 2023 kreeg COSA de bevestiging van de overheid dat het project kan worden verdergezet, echter zijn er enkel middelen toegekend aan COSA Antwerpen.

Voor meer informatie:
http://www.cawantwerpen.be/project-COSA
https://cosabelgie.wordpress.com/agenda/

Lidmaatschappen en deelname aan besturen, commissies en redacties door prof. dr. Goethals

- Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie, waarbij lid van de Sectie Forensische Psychiatrie
- Voorzitter van de forensische sectie van de European Psychiatric Association
- European Psychiatric Association, waarbij lid van de sectie Psychopathology
- Ghent Group (Task Force for Forensic Psychiatric Education and Training)
- World Psychiatric Association, section Psychiatry, Law and Ethics and Forensic Psychiatry
- Stuurgroep Seminar on Forensic Psychiatry in Europe, München
- Lid van de stuurgroep van het Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute (CAPRI) voor de onderzoekslijn forensische psychiatrie

- Lid van de stuurgroep Zorg aan Geïnterneerden
- Lid van de Editorial Board van het International Journal of Forensic Mental Health
- Lid van de Editorial Board van Criminal Behaviour and Mental Health
- Lid van de Editorial Board van het Journal of Psychiatry and Behaviour Therapy
- Redactielid Leerboek Forensische Psychiatrie, De Tijdstroom
- Redactielid van het Tijdschrift voor Psychiatrie
- Redactielid Casusboek Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag, Boom
- Coördinator voor de interuniversitaire postacademische vorming (PAVO) forensische psychiatrie en psychologie aan de Universiteit Antwerpen
- Lid van het associatiecomité Universitaire Ziekenhuisdienst Psychiatrie
- Lid van de Academische Directie Universitaire Ziekenhuisdienst Psychiatrie
- Lid van de erkenningscommissie forensische psychiatrie: Agentschap Zorg en Gezondheid
- Bestuurscomité Geestelijke Gezondheidszorg, Ziekenhuis Duffel
- Lid van ATSA, de Association for the Treatment of Sexual Abusers
- Lid van NL-ATSA, de Nederlandstalig vereniging ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag, chapter van het Amerikaanse ATSA (Association for the Treatment of Sexual Abusers)

Deelname aan stuurgroepen, overlegplatformen en commissies door criminologe Minne De Boeck

- Lid van het Vlaams Begeleidingscomité inzake de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik, on hold
- Lid van de stuurgroep Stop it Now! in het kader van de preventie van seksueel kindermisbruik in Vlaanderen, voorzitter Marijke Enghien
- Lid van het NL-ATSA bestuur, de Nederlandstalig vereniging ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag, affiliatie van het Amerikaanse ATSA (Association for the Treatment of Sexual Abusers)
- Lid van ATSA, de Association for the Treatment of Sexual Abusers
- Lid van het CEDC Chapter Committee van ATSA, Association for the Treatment of Sexual Abusers
- Lid van de werkgroep preventie van NL-ATSA
- Lid van het platform 'seksueel grensoverschrijdend gedrag' van Sensoa
- Lid van de Overlegplatformen Online Hulp (OHUP) en Online hulp- en informatielijnen (OHIL)
- Organisator van de focusgroepen Stop it Now!
- Lid van de stuurgroep Zorg aan Geïnterneerden
- Lid van de stuurgroep van de hulplijn SéOS, Service d'Écoute et d'Orientation Spécialisé
- Overlegplatform opvolging Vlaams actieplan seksueel geweld

- Lid van de expertisegroep ‘risicotaxatie justitiehuizen’, kabinet Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Zuhal Demir
- Lid van stuurgroep ‘aparte unit zedendelinquenten’, kabinet Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Zuhal Demir

Deelname aan stuurgroepen, overlegplatformen en commissies door psycholoog Wim Huys

- Lid van de forensische divisie van de Vlaamse Vereniging voor Klinische Psychologie
- Deelname aan de focusgroep Stop it Now!
- Lid van Centraal Instroomteam regio Antwerpen

Deelname aan stuurgroepen, overlegplatformen en commissies door psychologisch consulente Alana Schuerwegen

- Lid van NL-ATSA, de Nederlandstalig vereniging ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag, chapter van het Amerikaanse ATSA (Association for the Treatment of Sexual Abusers)
- Lid van ATSA, de Association for the Treatment of Sexual Abusers
- Lid van de beroepsvereniging voor Psychologisch Consulenten (BPC)
- Lid van de European Society for Sexual Medicine (ESSM)
- Lid van de International Society for Sexual Medicine (ISSM)

1.1.4 Media

Het UFC kwam in 2023 regelmatig in de media. Verschillende collega’s namen deel aan het debat over onder andere preventie, pedofilie, behandeling, (online) exhibitionisme, enzovoort.

Hieronder de verschillende referenties:

- HLN, 3 februari 2023, 'Hulplijn voor mensen met pedofiele gevoelens meer dan 350 keer gecontacteerd in 2022' - Larissa Van Puyvelde
- Het Nieuwsblad, 24 februari 2023, ‘UZ Antwerpen werkt mee aan app in strijd tegen kinderporno: Kan essentiële stap zijn’ - Tineke Dilliën
- De Morgen, 1 maart 2023, ‘Preventie-orgaan kindermisbruik: ‘Door personeelstekort kunnen we mogelijk 37 mensen per week niet helpen’ – Larissa Van Puyvelde
- Radio 1, 25 mei 2023, ‘Hulplijn 'Stop it now!' helpt nu ook omgeving van volwassenen met seksuele gevoelens voor minderjarigen – Minne De Boeck
- VRT Nieuws, 25 mei 2023, ‘Campagne Stop it Now! naastenaanbod’ – Minne De Boeck
- De Standaard, 25 mei 2023, ‘Hulplijn voor pedofielen richt zich nu ook tot hun familieleden’ - Minne De Boeck

- De Gazet van Antwerpen, 25 mei 2023, Nieuwe campagne focust op de naasten van mensen met pedofiele gevoelens: “Die avond zei mijn zoon: ‘Ik val op kinderen’” – Minne De Boeck
- Het Nieuwsblad, 25 mei 2023, “Ineens stonden er thuis twee agenten voor mijn zoon”: hulplijn tegen kindermisbruik focust op omgeving van daders’ – Minne De Boeck
- VRT Nieuws, 25 mei 2023, "Mijn wereld is ingestort en ik kan er met niemand over praten": hoe is het om mama, partner of broer te zijn van iemand met pedofiele gevoelens?’ – Minne De Boeck
- De Morgen, 28 juni 2023, ‘Illegale handel in ‘levensechte’ virtuele kinderporno: ‘Deze beelden zijn wel degelijk problematisch’ – Minne De Boeck
- De Morgen, 6 juli 2023, ‘Vrij onder voorwaarden al was dat ‘uitgesloten”’ – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 28 augustus 2023, ‘Experte na aanhouding van Sven Pichal voor misbruikbeelden minderjarigen: “Zonder paniek te willen zaaien: iederéén kan zich er schuldig aan maken” – Minne De Boeck
- De Morgen, 28 augustus 2023, ‘Soms wordt er libidoremmende medicatie voorgeschreven’: hoe worden mensen die online kindermisbruik bekijken begeleid? – Minne De Boeck
- Het Nieuwsblad, 28 augustus 2023, ‘Sommigen zijn opgelucht als de politie voor de deur staat’ – Minne De Boeck
- Het Nieuwsblad, 28 augustus 2023, ‘Wat bezielt iemand die beelden van seksueel kindermisbruik opzoekt? “Voor sommigen is het een opluchting als de politie voor de deur staat” – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 29 augustus 2023, ‘Discussie over pleegouderschap’ – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 29 augustus 2023, ‘Hulplijn Stop it Now! overspoeld na uitbreken zaak – Pichal’ – Minne De Boeck
- De Tijd, 29 augustus 2023, ‘Het moeizame gevecht tegen online kindermisbruik’ – Minne De Boeck
- Knack, 29 augustus 2023, ‘Kindermisbruikbeelden: ‘Veel populaire zoektermen op pornowebsites grenzen aan strafbare’ – Minne De Boeck
- VRT Nieuws, 29 augustus 2023, ‘Hulplijn Stop it now! is er ook voor naasten van mensen met afwijkend seksueel gedrag: "Vaak ongeloof, schaamte en boosheid" – Minne De Boeck
- VTM Nieuws, 29 augustus 2023, ‘Avond- en laatavondjournaal’ – Minne De Boeck
- Radio De Ochtend, 29 augustus 2023, ‘Hulplijn 'Stop it Now!' over zaak Sven Pichal: "Je kan altijd hulp vinden" – Minne De Boeck
- Radio De Ochtend, 29 augustus 2023, ‘Hulplijn ‘Stop it Now’ is er voor naasten van mensen met afwijkend seksueel gedrag: ‘Vaak ongeloof, schaamte en boosheid’ – Minne De Boeck

- VRT Nieuws, 30 augustus 2023, Hulplijn Stop it Now! vraagt meer middelen: "Hulpvragen die zondag binnenkwamen na nieuws over Sven Pichal, hebben we pas dinsdag kunnen beantwoorden" – Minne De Boeck

- Het Nieuwsblad, 31 augustus 2023, 'Razende drukte bij hulplijn tegen kindermisbruik na zaak Sven Pichal, maar dat legt meteen pijnpunt bloot' – Minne De Boeck

- De Standaard, 31 augustus 2023, 'Hulplijn tegen kindermisbruik overrompeld' – Minne De Boeck

- Het Nieuwsblad, 1 september 2023, 'Hulpverleenster bij Stop it now: "De beelden zijn beschikbaar en de mensen die ernaar kijken, wanen zich onaantastbaar" – Minne De Boeck

- De Tijd, 2 september 2023, 'Het is aanlokkelijk te denken dat je het probleem oplost door de daders op te sluiten' – Wim Huys en Minne De Boeck

- De Standaard, 2 september 2023, 'Als een slachtoffer van kindermisbruik dader wordt' – Wim Huys

- Het Laatste Nieuws, 24 september 2023, 'Tot vier keer meer hulpvragen bij 'Stop it Now!': hulplijn voor preventie kindermisbruik wil dagelijks bereikbaar zijn' – Minne De Boeck

- De Morgen, 4 oktober 2023, 'Het is heel moeilijk om niet te vloeken, niet te veroordelen': hoeveel empathie moet er zijn voor pedoseksuelen?' – Minne De Boeck

- Gazet van Antwerpen, 22 oktober 2023, 'Lotgenotengroep staat partners en familieleden bij na kindermisbruik: "Naasten van daders hebben ook hulp nodig" – Minne De Boeck

- Spotify, 10 november 2023, 'De dag die ik nooit meer vergeet' – Minne De Boeck

- De Standaard, 18 november 2023, 'Online kindermisbruik door broer verscheurde hele familie: 'Toch laat ik hem niet vallen' – Minne De Boeck

- Het Nieuwsblad, 18 november 2023, 'Katriens broer verspreidde beelden van kindermisbruik: "Als ik hem uitnodig voor een feest, blijven alle anderen weg" – Minne De Boeck

- Gazet van Antwerpen, 18 november 2023, 'Katriens broer verspreidde beelden van kindermisbruik: "Als ik hem uitnodig voor een feest, blijven alle anderen weg" – Minne De Boeck

- Vlaams Parlement TV, 21 november 2023, "1% van de mannelijke bevolking worstelt met pedofiele gevoelens" – Minne De Boeck

- Het Kwartier (podcast), 21 november 2023, 'Begeleiding voor Sven Pichal' – Minne De Boeck

- Het Nieuwsblad, 3 december 2023, 'Vrouwelijke pedofielen: Zo zeldzaam dat ze vaak onder de radar blijven' – Minne De Boeck

- De Morgen, 6 december 2023, 'Waarom doet iemand zoals Eddy Snelders aan exhibitionisme? 'Ze ervaren het als een moeilijk te beheersen dwang' – Wim Huys

- Het Laatste Nieuws, 7 december 2023, ‘Wat is exhibitionisme? Bij wie komt het voor? En is een exhibitionist gevaarlijk? Experte legt uit’ – Minne De Boeck
- Het Nieuwsblad, 7 december 2023, ‘Waarom toont iemand ongevraagd zijn geslachtsdelen aan anderen? “Het is niet makkelijk om ermee te stoppen” – Wim Huys
- P Magazine, 7 december 2023, ‘Voetbalcommentator Eddy Snelders met de billen bloot’ – Wim Huys
- Radio 1: De Wereld van Sofie, 7 december 2023, ‘Wat is exhibitionisme precies?’ – Wim Huys
- Nina, Het Laatste Nieuws, 8 december 2023, ‘Wat zegt het over je als je verlangt naar een zweepje, tepelklem of billenkoek in bed?’ – Alana Schuerwegen
- De Morgen, 11 december 2023, ‘Pedojagers creëren net straffeloosheid’ – Minne De Boeck
- De Standaard, 11 december 2023, ‘Man die door pedojager in de val werd gelokt, gaat vrijuit’ – Minne De Boeck
- Het Nieuwsblad, 11 december 2023, ‘In de val gelokt door pedojager, en daarom gaat West-Vlaming nu vrijuit’ – Minne De Boeck
- Focus WTV, 11 december 2023, ‘Man die door pedojager in de val werd gelokt, gaat vrij-uit: Ieper-se rech-ter legt uit hoe dat kan’ – Minne De Boeck
- De Morgen, 12 december 2023, ‘Nu vermoedelijke kinderlokker aan gerecht ontsnapt: ‘Het kan niet de bedoeling zijn pedojagers vrij spel te geven’ – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 12 december 2023, ‘Waarom criminologe Minne De Boeck tegen pedojagen is: “Ook de politie is absoluut geen voorstander” – Minne De Boeck
- HUMO, 12 december 2023, ‘Wanneer een vermoedelijke kindermisbruiker aan het gerecht ontsnapt: ‘Pedojagers willen kinderen beschermen, maar creëren net straffeloosheid’ – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 19 december 2023, ‘Geen internering, maar acht jaar cel voor een man die meisje (14) verkrachtte’ – Minne De Boeck
- Het Laatste Nieuws, 19 december 2023, 'Misbruik door vrouwen? Couranter dan je denkt' – Minne De Boeck

Figuur 5: De berichtgeving in de media is te raadplegen op de website van het UFC

1.2 VERSTREKKEN VAN WETENSCHAPPELIJKE INFORMATIE

Het UFC wil via verschillende kanalen wetenschappelijke informatie verschaffen aan geïnteresseerden, zoals het beheer van een forensische bibliotheek (2.2.1), het aanbieden van artikels uit wetenschappelijke tijdschriften (2.2.2) en het organiseren van een Journal Club (2.2.3). Het verspreiden van een elektronische nieuwsbrief (2.2.4) en het beheer van een overzichtelijke website zijn onmisbare middelen om al deze informatie over te brengen aan geïnteresseerden en belanghebbenden (2.2.5). Tot slot werd het UFC handboek voor de praktijkwerker gepubliceerd en ter beschikking gesteld voor het netwerk (2.2.6).

1.2.1 Forensische bibliotheek

Het UFC beheert een verzameling wetenschappelijke handboeken met betrekking tot forensische thema's. Op 31 december 2022 beschikte de forensische bibliotheek over **945 werken** waarvan iets meer dan één kwart specifiek handelt over de behandeling van daders van seksueel misbruik en de helft algemeen forensische werken zijn. Het overige kwart van de boeken handelt over ethiek en deontologie in de (forensische) hulpverlening. Tijdens het jaar 2023 werden **7 nieuwe wetenschappelijke boeken aangekocht**. Een overzicht van deze nieuwe boeken kan geraadpleegd worden op de website van het UFC en in bijlage 1 van dit jaarverslag. We bieden in de bibliotheek tevens wetenschappelijke tijdschriften in het specifieke vakgebied van de forensische gedragswetenschappen aan (zie 2.2.4 Wetenschappelijke tijdschriften). De forensische bibliotheek kan bezocht worden na afspraak met het secretariaat op het nummer 03/821 34 38 of via mail info@ufc.be.

1.2.2 Wetenschappelijke tijdschriften

In de 'UFC nieuwsbrief voor de forensische hulpverlener' wordt telkens een weblink voorzien naar de homepage van zeven hoog aangeschreven internationale forensische vaktijdschriften die elk op regelmatige basis een nieuw issue uitbrengen. Alle geabonneerden op de nieuwsbrief, en bij uitbreiding alle medewerkers van de gespecialiseerde voorzieningen, de leerprojecten voor daders van seksueel geweld, de gespecialiseerde psychosociale teams en de residentiële behandelingseenheden, kunnen een kopie van wetenschappelijke artikels opvragen uit deze vaktijdschriften.

Volgende tijdschriften zijn elektronisch raadpleegbaar bij het UFC:

- ✓ Criminal Justice and Behavior, Sage Publications
- ✓ Journal of Interpersonal Violence, Sage Publications
- ✓ The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, Routledge
- ✓ Journal of Sexual Aggression, Routledge
- ✓ International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, Sage Publications
- ✓ Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, Kluwer Academic/Plenum Publishers
- ✓ Criminal Behaviour and Mental Health, Wiley

Het UFC heeft enkele tientallen **literatuuraanvragen** ontvangen in 2023. Het aantal specifieke literatuuraanvragen gaat de voorbije jaren in dalende lijn. Bovendien gaan deze aanvragen vaak gepaard met een vraag aan deelname wetenschappelijk onderzoek, deze werden reeds opgenomen bij de consultvragen. De dalende trend naar specifieke aanvragen is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat er meer en meer wetenschappelijke literatuur kosteloos te raadplegen is op het internet, zoals via zoekpagina's Google Scholar en Researchgate. Daarnaast zou de werkdruk van medewerkers een negatieve invloed kunnen hebben op de hoeveelheid tijd om mee te blijven met recente vakliteratuur. Met het handboek voor de praktijkwerker van het UFC willen we hierop een antwoord bieden.

Omdat we al een paar jaar een dalende trend zien op het vlak van het opvragen van concrete artikels uit wetenschappelijke tijdschriften, werd beslist om **in elke nieuwsbrief** telkens een **oplijsting** te maken van een aantal in het oog springende artikels van elk van bovenstaande tijdschriften. Op die manier wil het UFC ervoor zorgen dat de zoektocht naar relevante literatuur makkelijker wordt.

Wanneer het UFC een studiedag, intervisie of congres organiseert, ontvangen de deelnemers ook relevante literatuur **via mail** na bijvoorbeeld het invullen van een evaluatieformulier over de georganiseerde vorming. Doordat het UFC inzet op het **proactief** aanleveren van relevante wetenschappelijke informatie, is het moeilijk in kaart te brengen hoeveel mensen gebruik hebben gemaakt van deze wetenschappelijke opdracht.

In tegenstelling tot de dalende trend in het opvragen van concrete wetenschappelijke artikels, zien we wel een blijvende vraag naar wetenschappelijke informatie met betrekking tot **algemene thema's** (zie 2.1.1. Consultvragen), zoals deontologische kwesties, medicatie, autisme of parafiele stoornissen, waarbij gevraagd wordt naar een aantal interessante referenties (zowel van boeken als van tijdschriftartikels), of naar de stand van zaken op het vlak van één algemener onderwerp. Alsook blijft er veel vraag naar opleiding waarin ook heel wat wetenschappelijke kennis en literatuur wordt verwerkt. Tijdens de basisopleiding aan de justitieassistenten werd tevens heel wat literatuur via de

opleidingsmodules ter beschikking gesteld, ook hierbij is het niet mogelijk te registreren hoe vaak deze vakliteratuur geconsulteerd werd. Meer informatie over de basisopleiding wordt verder in het jaarverslag medegedeeld.

1.2.3 Journal Club

Het UFC organiseert op regelmatige basis een Journal Club. Eén van de teamleden stelt dan een wetenschappelijk artikel voor of presenteert een uitgebreide casus. Nadien volgt een discussie over de bevindingen. Er wordt een samenvatting gemaakt van de presentatie, die nadien wordt verspreid op de website van het UFC en via de nieuwsbrief. Op deze manier wil het UFC tegemoet komen aan de vraag naar actuele wetenschappelijke informatie. Omdat er voor de partners in het samenwerkingsakkoord niet altijd tijd is om wetenschappelijke artikels door te nemen, tracht het UFC op een eenvoudige manier nieuw wetenschappelijk materiaal beschikbaar te stellen.

In 2023 werden 3 Journal Clubs gehouden. Hierna volgt een korte samenvatting van de presentaties.

Self-Esteem, Perceived Social Support, and Suicidal Ideation and Behavior Among Adults Attracted to Children

-Floor Somers, Stagiaire klinische psychologie, VUB -

In januari 2023 belichtte onze stagiaire klinische psychologie, Floor Somers, een artikel omtrent suïcidale gedachten en gedrag bij volwassenen die zich aangetrokken voelen tot minderjarigen, ook wel minor-attracted persons (MAPs) genoemd. Een beknopt verslag kan u hier lezen.

Jaarlijks sterven er wereldwijd meer dan 800.000 mensen door zelfdoding. Bij mensen die zich aangetrokken voelen tot minderjarigen liggen deze cijfers nog veel hoger. Onderzoek suggereert dat in de algemene bevolking de prevalentie voor suïcidale gedachten in het afgelopen jaar 4,8% is en de levenslange prevalentie 9%. Bij MAPs heeft 38% suïcidale gedachten in het afgelopen jaar en 33% doorheen het leven. Deze verontrustende cijfers vinden een verklaring in de stigma gerelateerde stress waarmee deze mensen dagelijks geconfronteerd worden. De publieke perceptie ten aanzien van MAPs is overwegend negatief en bestraffend, zelfs wanneer er geen sprake is van een zedendelict. Een belangrijke drijfveer voor suïcidaliteit is de perceptie gevangen te zitten in een stressvolle situatie waaruit geen ontsnappen mogelijk is. Omgaan met dit stigma is een inherent stressvolle situatie.

In de huidige studie wordt nagegaan of eigenwaarde en de ervaren sociale steun samenhangen met suïcidale gedachten en gedrag bij volwassenen die zich aangetrokken voelen tot minderjarigen. De focus lag op deze twee parameters vermits stigma gerelateerde stress hier een negatieve invloed op heeft. Nochtans zijn een positief gevoel van eigenwaarde en de ervaren sociale steun beschermende factoren

tegen suïcidaliteit. Echter werden deze bevindingen nog niet onderzocht bij MAPs. Er werd een online enquête afgenomen bij 154 volwassenen, met overwegend mannelijke respondenten tussen de 18 en 35 jaar. De resultaten lagen in lijn met de bovenstaande bevindingen. Het onderzoek concludeert dat inzetten op iemands eigenwaarde en sociale steun belangrijke doelen zijn in een behandeltraject om de suïcidale gedachten en gedrag bij deze populatie te verminderen.

Als stagiaire bij het UFC heb ik het contextgericht werken als zeer ondersteunend voor de cliënten ervaard. Het feit dat een omgeving op de hoogte is en betrokken wordt in het behandeltraject, kan ervoor zorgen dat de stigma gerelateerde stress afneemt en de perceptie van sociale steun vergroot.

Ingram, M., Thorne, E., Letourneau, E. J., & Nestadt, P. S. (2023). Self-Esteem, Perceived Social Support, and Suicidal Ideation and Behavior Among Adults Attracted to Children. OMEGA - Journal of Death and Dying, 0(0). https://doi.org/10.1177/00302228221150304

Sexual Recidivism During Treatment: Impact on Therapists

-Hanne Van Herbruggen, Psychiater in opleiding (ASO), UAntwerpen-

In maart 2023 bracht psychiater in opleiding, Hanne Van Herbruggen, een journal club over de impact op de therapeuten bij herval van zedenplegers.

Er is tot op heden zeer beperkt onderzoek gebeurd naar de ervaringen van therapeuten die werken met daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag en er is bijna geen onderzoek gebeurd de impact van herval op de therapeut bij deze populatie.

Werken met daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag is uitdagend maar kan ook veel voldoening geven aangezien het zorgt voor een veiligere samenleving maar het ook de levenskwaliteit, seksuele zelfregulatie vaardigheden en socio-emotionele vaardigheden van cliënten kan verbeteren. Tijdens het werk met deze populatie zijn er verschillende uitdagingen zoals de dubbele verantwoordelijkheid, namelijk deze ten opzichte van de maatschappij en deze ten opzichte van de cliënt. Er is vaak een eerder negatieve kijk naar therapeuten die werken met daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag door andere therapeuten, slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag en hun therapeuten. Preventie van herval wordt algemeen gezien als gouden standaard om het succes van therapie te evalueren. Herval komt voor bij 13,7-19,2% zonder behandeling en dit risico neemt af tot 10,1-10,9% na behandeling. Herval is naast suïcide vermoedelijk één van de meest ingrijpende vormen van therapeutisch falen.

De studie heeft een exploratief karakter en een kwantitatieve methode. Aan de hand van een vragenlijst peilt men naar de ervaring van 50 leden van het RIMAS netwerk in Canada. Men bevraagt de

demografische gegevens, de cognitieve en emotionele reactie die therapeuten had ervaren na het vernemen van herval van en de interventie strategieën die ze hadden toegepast. Daarnaast werd ook bevraagd hoe het herval vernomen werd, door de cliënt zelf of door een derde partij. De meest voorkomende cognitieve reacties waren het denken aan het slachtoffer, de consequenties voor de cliënt en zijn omgeving en denken dat de cliënt niet eerlijk was geweest. Vrouwen hadden algemeen meer de neiging om naar zichzelf te gaan kijken, terwijl mannen vanop een afstand naar de situatie keken. Vooral therapeuten met minder ervaringen gingen eerder zichzelf in vraagstellen. De manier waarop men het herval vernam beïnvloedde de kijk op de therapeutische relatie. De emotionele reacties die het meest voorkwamen waren droefheid voor het slachtoffer, teleurstelling in de cliënt, frustratie en boosheid. Algemeen overheersten gevoelens van schaamte, incompetentie en machteloosheid. Doch schuldgevoelens zijn meer aanwezig bij suïcide. In beperkte mate was er boosheid, desillusie en teleurstelling. Bij therapeuten met meer dan 10 jaar ervaring was er een meer afstandelijke attitude. De interventiestrategieën die het vaakst werden toegepast waren aandacht voor de ervaring van de cliënt, redenen van herval bespreken, bevragen waarom er geen openheid was bij vroege waarschuwingstekens. Therapeuten met een beperkte ervaring waren meer sensitief voor de cliënt, terwijl die met meer ervaring meer confronterend werkten.

Het is eerder een kleine studie en is daarom moeilijk als representatief te beschouwen. Er mist zekere vorm van diepgang die kan bekomen worden door een kwalitatieve studie met semigestructureerde interviews. Daarnaast lijkt een prospectieve studie met dagboekmethode aangewezen om op een meer objectieve manier de duur en intensiteit van reacties te monitoren.

Raymond M, Proulx J, Ruest G, Brouillette-Alarie S. (2023) Sexual Recidivism During Treatment: Impact on Therapists. Sex Abuse.

Stigmatisering van parafilieën en psychologische stoornissen verbonden aan zedendelicten

-Gertjan Vanderhaegen, assistent in de psychiatrie, UAntwerpen-

Gertjan Vanderhaegen, assistent in de psychiatrie, gaf een Journal Club in februari 2023 over het thema stigmatisering van seksueel afwijkend gedrag.

Stigmatisering van afwijkend seksueel gedrag in de maatschappij is wijdverspreid en kan uitgesproken negatief zijn. Zelfs niet-plegende mensen met een parafilie zijn voorwerp van uitgesproken stigmatiseren in de maatschappij.

Er is reeds uitgebreid onderzoek gevoerd naar stigmatisering van mensen met een pedofiele stoornis. Het onderwerp is belangrijk omdat stigmatisering van parafiele stoornissen feitelijk het stigmatiseren

van mensen met een psychische aandoening inhoudt, en zodus belangrijke implicaties kunnen hebben voor de behandeling (cfr. infra).

Stigmatisering van een persoon wordt gedefinieerd als het in diskrediet brengend kenmerk of attribuut dat de sociale identiteit bederft van degenen die het stigma bezitten. Simpeler gezegd is de gestigmatiseerde persoon een in diskrediet gebracht persoon tegenover een niet-accepterende wereld. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de persoon maar ook voor de omgeving en maatschappij: het zorgt voor schaamte, problemen met zelfbeeld, ontstaan van andere mentale problematiek en ook belangrijk het mijden van hulp en behandeling voor de betreffende parafilie.

Stigmatisering manifesteert zich op cognitief, affectief en gedragsniveau. Bij stigmatiserende cognities gaat het vooral om het vormen van stereotypen zoals het idee dat alle mensen met een parafilie zedenfeiten (zullen) plegen. Op affectief niveau gaat het om het automatisch ervaren van intensieve negatieve emoties naar de gestigmatiseerde persoon, ook (en vooral) als deze persoon niet persoonlijk gekend is. Op gedragsniveau uit stigmatisering zich in een grote reeks van gedragingen van verschillende ernst: het mijden van de persoon, sociale uitsluiting, het discrimineren op vlak van bijvoorbeeld werk tot zelfs daden van agressie.

Een onderzoek gepubliceerd in 2020 probeert meer licht te schijnen op stigmatisering van parafilieën naast enkel die van de reeds meer onderzochte pedofilie. Het onderzoek bevat twee studies die met dezelfde vragenlijst proefpersonen gaan bevragen over de controleerbaarheid, gevaarlijkheid, uitgelokte gevoelens en neiging tot sociale afstandelijkheid van mensen met een psychische stoornis verbonden aan zedendelicten. Het betreffen pedofilie, seksueel sadisme, antisociale neigingen, necrofilie en zoöfilie. Het betreffen dus met uitzondering van één groep allen parafilieën, waarvan bij de meesten nog weinig onderzoek bestaat rond stigmatisering. In de studie werden er telkens verschillende uitspraken gegeven aan de deelnemers van het onderzoek gevraagd met een cijfer (0-6) aan te geven in welke mate ze het met deze uitspraak eens zijn. Na schalen van de antwoorden werden de resultaten van alle stoornissen steeds vergeleken met deze van pedofilie. Een belangrijke bemerking is dat bij de bevraging steeds benadrukt wordt dat er geen sprake is geweest van zedendelicten bij deze hypothetische personen met een parafilie of psychische stoornis.

Wat opvalt in de resultaten is een groot deel van de respondenten op cognitief vlak wel degelijk een zekere nuance konden brengen. Zo was een groot deel van de respondenten het niet eens met de uitspraak dat parafilieën een seksuele voorkeur was die bewust gekozen wordt. Bij pedofilie kwam dit zelfs het minst naar voor. Desalniettemin kwamen in de andere vragen uitgesproken negatieve scores naar voren inzake inschatting van gevaarlijkheid, opwekken van emoties (hoge scores voor angst en woede, lage scores voor medelijden), en sociale uitsluiting. Dit was steeds het meest uitgesproken bij pedofilie, dat op bepaalde vlakken zelfs veel slechter scoorde dan de andere stoornissen.

De onderzoekers bemerken dus een groot contrast tussen een relatief genuanceerd beeld over de controleerbaarheid van de stoornis enerzijds en een uitgesproken hoge mate van inschatting van gevaarlijkheid, opwekken van negatieve gevoelens en neigingen tot sociale exclusie anderzijds. De vraag is of dit ligt aan het blijven bestaan van andere stigmatiserende cognities (het idee dat alle mensen met een parafilie/psychische stoornis steeds zedenfeiten (zullen) plegen) of dit eerder het gevolg is van de negatieve emoties die de stoornissen bij mensen opwekt. Het onderzoek besluit dat deze vragen

belangrijk zijn voor het ontwikkelen van educatieprogramma's over deze onderwerpen bij de algemene bevolking.

Lehmann, R., Schmidt, A., & Jahnke, S. A. (2020). Stigmatization of Paraphilias and Psychological Conditions Linked to Sexual Offending. Journal of Sex Research, 58(4), 438–447. https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1754748

1.2.4 Nieuwsbrief voor de forensische hulpverlener

De elektronische nieuwsbrief van het UFC wordt elk seizoen bezorgd aan de medewerkers van de gespecialiseerde voorzieningen, gespecialiseerde psychosociale teams, justitiehuizen, leerprojecten voor daders van seksueel misbruik, residentiële behandelingseenheden voor daders en andere geïnteresseerden. Naast een agenda met het vormings- en opleidingsaanbod, recente ontwikkelingen in het werkveld en wetenschappelijke literatuur komen actuele thema's aan bod. Per seizoen verschijnt er een algemene UFC nieuwsbrief. Op meer willekeurige momenten, bijvoorbeeld naar aanleiding van een nieuw project of vormingsmoment, wordt doorheen het jaar ook een kortere nieuwsbrief gepubliceerd in de vorm van een 'newsflash' of 'reminder'. Verschillende thema's worden aangehaald: activiteiten, agenda, wetenschappelijke literatuur, luister-, kijk-, en leestips, nieuws, media,… We merken dat er meer en meer vraag is naar online informatie via (alternatieve) media over de thema's waarrond we werken. We zetten dan ook meer en meer in op het verspreiden van interessante podcasts, verhalen, films, series,…

Gekoppeld aan de ontwikkeling van een volledige nieuwe website in 2014, werd ervoor gekozen om ook de nieuwsbrief te updaten. Er wordt sinds eind 2014 gewerkt met een geautomatiseerd mailingsysteem, waardoor de ontvanger zich makkelijker kan in- of uitschrijven en het beheer van het adressenbestand vlotter verloopt. Ook de nieuwe lay-out zorgt ervoor dat alles wat moderner oogt, met de mogelijkheid om door te klikken naar relevante artikelen op de UFC website. In 2023 werden in totaal 7 nieuwsbrieven bezorgd aan 646 e-mailadressen. Dit betroffen 3 grotere nieuwsbrieven, 1 per vier maanden, en 4 extra nieuwsbrieven betreffende vacatures, studiedagen en congressen van het UFC. Vroeger werd de nieuwsbrief verzonden aan bijna 900 e-mailadressen. Het grote verschil tussen het aantal ontvangers is te wijten aan de maatregelen die genomen zijn ten gevolge van de GDPR-wetgeving: alle abonnees moesten zich via elektronische weg opnieuw inschrijven voor de nieuwsbrief. De abonnees die dit (nog) niet deden, werden automatisch uit de lijst verwijderd. We doen ons uiterste

best dit adressenbestand opnieuw uit te breiden, conform de GDPR wetgeving. Bovendien werden de e-mailadressen van de justitiehuizen gewijzigd omwille van de overheveling naar de Vlaamse gemeenschap. Hierdoor kunnen we veel justitieassistenten niet meer bereiken. Het UFC voorziet opleidingen, onder andere aan de justitieassistenten, waarbij steeds wordt verwezen naar de mogelijkheid in te schrijven voor de nieuwsbrief. Ook met de centrale PSD werd afgesproken dat zij nogmaals een oproep zouden doen bij de PSD om zich in te schrijven voor de UFC nieuwsbrief. De nieuwsbrieven zijn tevens te raadplegen via de website van het UFC.

1.2.5 Website – www.ufc.be

Het UFC tracht via de website actuele informatie te verspreiden over het team, de werking van het UFC (zowel van het steun- als van het behandelcentrum) en vorming en opleidingen (aankondigingen en verslaggeving). De website bevat ook een overzicht van de forensische bibliotheek en nieuwsberichten. Op deze manier krijgt het netwerk een duidelijk zicht op de lopende projecten en de actuele thema's binnen de werking. Via de website kan ook het Twitteraccount van het UFC (@ufc_be) worden gevolgd en kan er worden ingeschreven op de digitale nieuwsbrief.

Figuur 6: Homepage van de UFC website

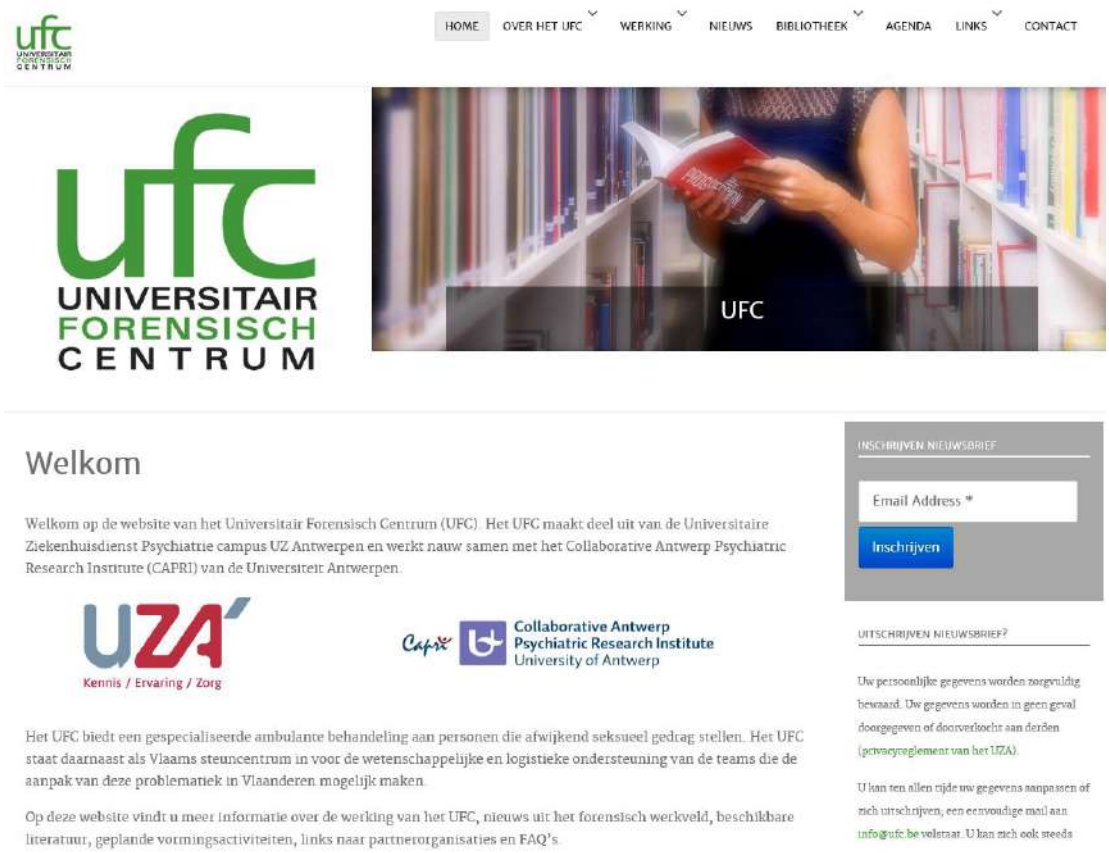

Figuur 7: Overzicht van de FAQ's op www.ufc.be

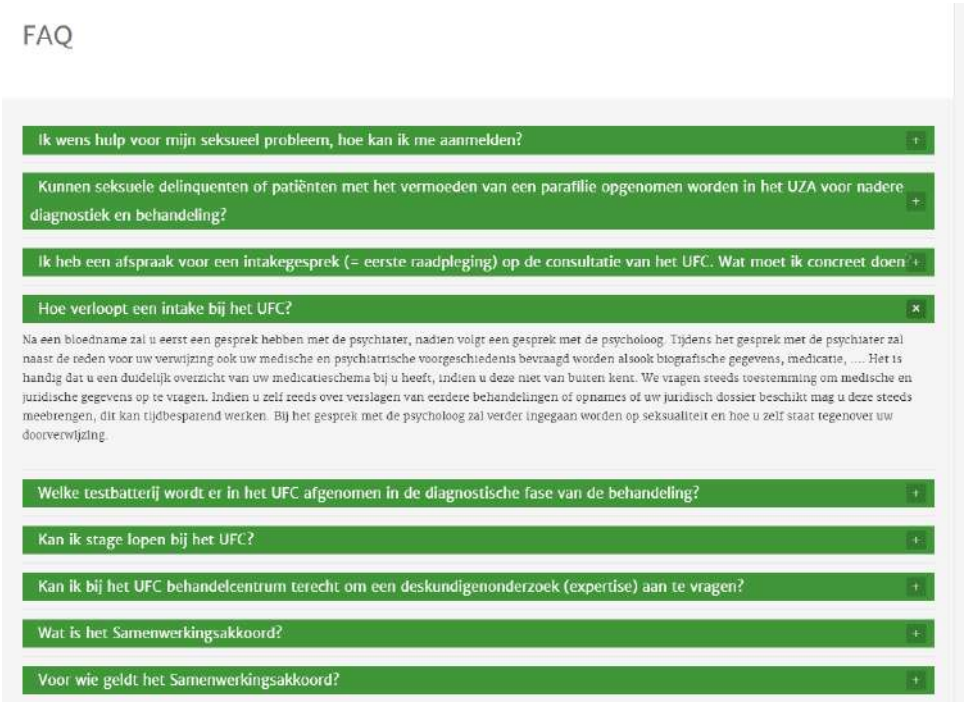

Figuur 8: Overzicht van de pagina 'vormingsmomenten' op www.ufc.be

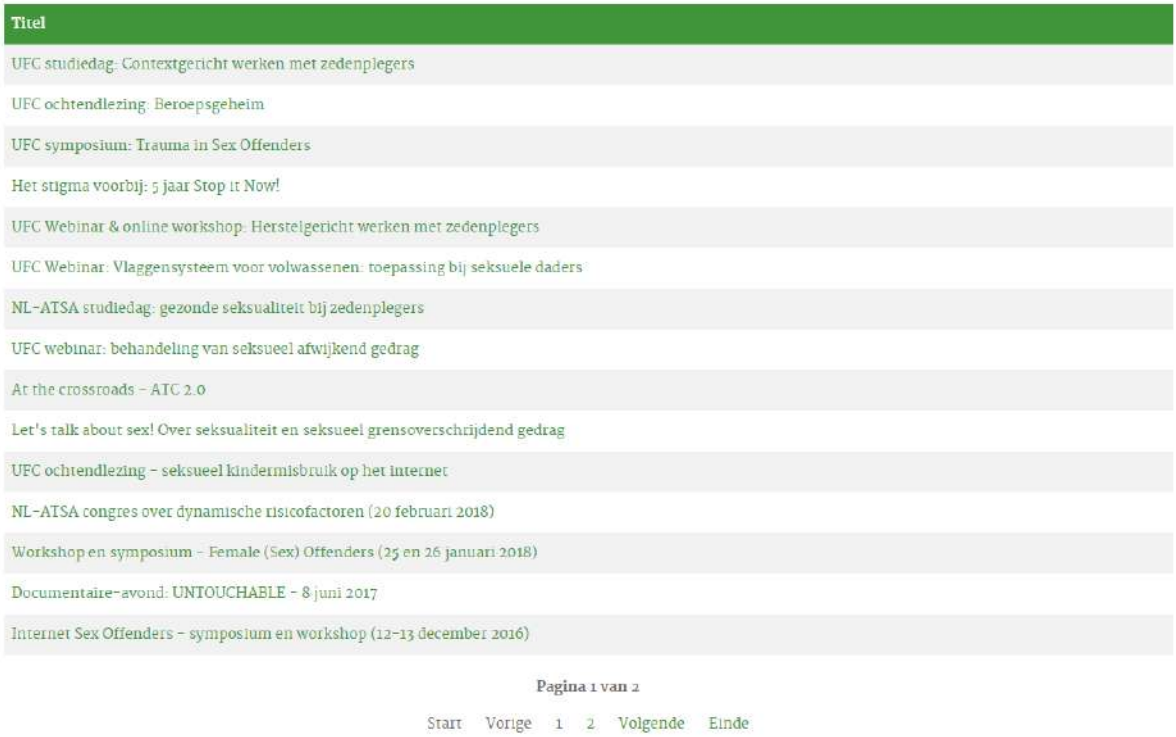

Sinds juni 2017 houdt het UFC statistieken bij van het aantal bezoeken aan de UFC website. In de periode van juni 2017 tot eind december 2017 werd de website van het UFC 2.340 keer bezocht, in het jaar 2018 werd de website van het UFC 6.057 keer bezocht en in 2019 werd onze website 7.220 keer

bezocht. 2020 was goed voor 7.879 bezoeken. In 2021 bezochten 11.221 personen de website met overduidelijke pieken in maart, april en het najaar. Wat betreft 2022 lagen de cijfers in stijgende lijn, want 13.468 personen bereikten onze website. In 2023 zien we opnieuw een daling, 9.735 personen bezochten de UFC website. We zagen opmerkelijke pieken in het aantal websitebezoeken eind januari, begin april, midden juni en eind augustus. Bij het uitsturen van de nieuwsbrieven merken we steeds een stijging in het aantal websitebezoeken, dit is logisch gezien de linken die in de nieuwsbrief worden gelegd met de website. Verder zien we een stijging in websitebezoeken voorafgaand aan evenementen die het UFC organiseert. De andere pieken lijken echter eerder media afhankelijk te zijn. In het eerste deel van het jaar betroffen 89,2% van de gevallen nieuwe bezoekers, 10,8% waren terugkerende bezoekers. In het tweede deel van het jaar was dit meer dan 90%. We merken steeds een stijging van het aantal websitebezoeken de laatste jaren, dit kan te wijten zijn aan de betere zichtbaarheid van het UFC in de media, alsook in ons netwerk. Er werden gemiddeld 1,89 pagina's bezocht per bezoek, in het tweede deel van het jaar betrof dit 2,04 pagina's. Figuur 9 en 10 geven een overzicht van de bezoeken in het jaar 2023.

Figuur 9: Overzicht bezoeken website 01.01.2023 tot 30.06.2023 - www.ufc.be

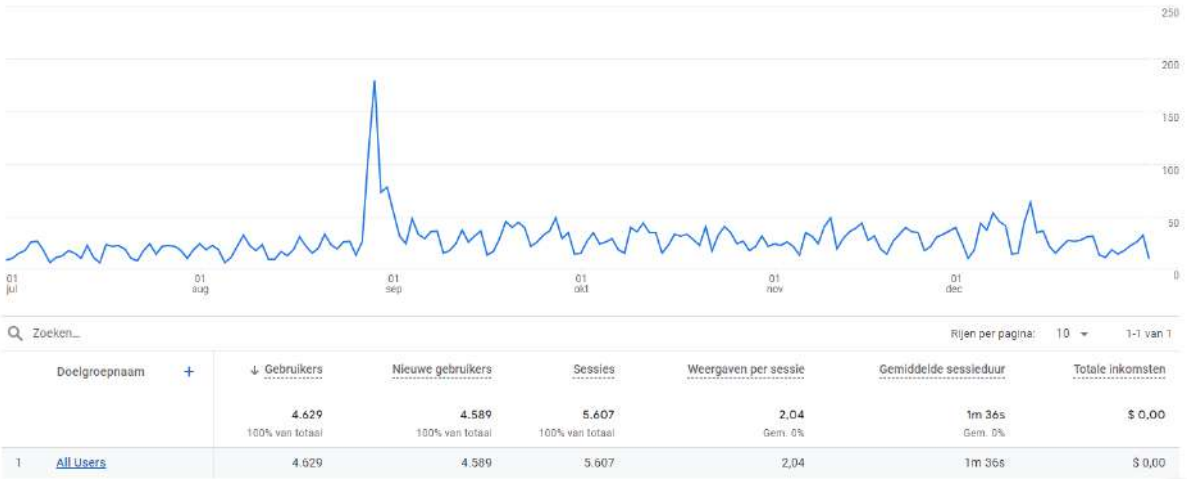

Figuur 10: Overzicht bezoeken website 01.07.2023 tot 31.12.2023 - www.ufc.be

1.2.6 Handboek: behandeling van seksueel afwijkend gedrag

Het UFC lanceerde in 2016 concrete plannen om in samenwerking met uitgeverij Van Gompel & Svacina een boek te publiceren over de behandeling van daders van seksueel misbruik. Het handboek doelt op praktijkwerkers en kan gezien worden als een update van het eerder gepubliceerde 'Behandeling van seksuele delinquenten in België', uitgegeven door Garant in 2000, onder redactie van professor C. Dillen en professor P. Cosyns.

Het handboek gaat in op verschillende aspecten binnen de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Het licht het wettelijk kader toe, met in het bijzonder het seksueel strafrecht, alsook theoretische modellen van seksuele delinquentie. Nadien wordt dieper ingegaan op de diagnostiek en behandeling van delinquenten. Daarbij gaat de aandacht naar risicotaxatie en -management, biologische aspecten met farmacologische interventies en verscheidene therapeutische benaderingen.

Bijzondere aandacht gaat naar specifieke doelgroepen zoals zwakbegaafden, kinderpornoplegers, vrouwelijke seksueel delinquenten en seksueel delinquenten van allochtone origine. Ook specifieke thema's komen aan bod, zoals psychopathie bij seksueel delinquenten en autisme en seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het boek sluit af met enkele ethische en deontologische vraagstukken.

Dit boek richt zich tot praktijkwerkers, behandelaars, beleidsmakers, juristen en studenten. Het beoogt bij te dragen aan de evidence-based forensische zorg van daders van seksueel misbruik. De vertaling van wetenschappelijke kennis naar de praktijk maakt het tot een uniek instrument voor Vlaanderen en Nederland. Mede door de toelichting van specifieke casussen en praktijkvraagstukken is het zeer geschikt voor de dagelijkse praktijk van elke professional. Het betreft een GPRC-uitgave (Guaranteed Peer Reviewed Content).

Deze uitgave staat onder redactie van professor en forensisch psychiater Kris Goethals, criminologe Minne De Boeck en psychologen Tineke Dilliën, Wim Huys en Annelies Nuyts, allen verbonden aan het UFC (Universiteit Antwerpen).

Het bevat verder bijdragen van Nederlandse en Vlaamse experts: Ellen Baten, Arjan Blokland, Astrid Boelaert, Els Bradt, Paul Cosyns, Lucile de Kruijff, Vivienne de Vogel, Stef Decoene, Mieke Decuyper, Jeroen Dewinter, Elke Doms, Luk Gijs, Ingeborg Jeandarme, Wim Laevens, Jules Mulder, Stephanie Oltenfreiter, Claudia Pouls, Alexa Rutten, Alana Schuerwegen, Liesbet Stevens, Kasia Uzieblo, Els Van Daele, Anton van Wijk, Ans Vandeperre, Freya Vander Laenen, Kris Vanhoeck, Johan Van Nuffel, Nils Verbeeck, Roel Verellen, Veerle Verreyt, Wouter Wanzeele, Miriam Wijkman en Jan Winter.

Dit handboek werd uitgegeven in het jaar 2020 en werd sindsdien 448 keer aangekocht.

Inleiding 9

HOOFDSTUK 1
Seks in het strafrecht 11
Liesbet Stevens & Minne De Boeck

HOOFDSTUK 2
Het samenwerkingsakkoord vertaald naar een traject voor de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik in Vlaanderen 39
Roel Verellen & Minne De Boeck

HOOFDSTUK 3
Theoretische perspectieven op seksueel agressief gedrag: een kennismaking 67
Luk Gijs & Ingeborg Jeandarme

HOOFDSTUK 4
***Desistance* bij seksuele daders in criminologisch perspectief** 101
Arjan Blokland & Lucile de Kruijff

HOOFDSTUK 5
Psychiatrische diagnostiek van parafilieën, parafiele stoornissen, hyperseksualiteit en hun comorbiditeit 125
Nils Verbeeck & Kris Goethals

HOOFDSTUK 6
Delictgerichte diagnostiek bij seksueel grensoverschrijdend handelen 151
Stef Decoene & Alana Schuerwegen

HOOFDSTUK 7
Risicotaxatie 183
Claudia Pouls, Alana Schuerwegen & Veerle Verreyt

HOOFDSTUK 8
De zoektocht naar een behandelkader dat werkt: wat kunnen we leren van de Risk-Need-Responsivity principes en het Good Lives Model? 203
Wouter Wanzeele & Stephanie Oltenfreiter

HOOFDSTUK 9
Kenmerken van een goede behandelaar van daders van seksueel grensoverschrijdend handelen 235
Stef Decoene & Ans Vandeperre

HOOFDSTUK 10
Therapie met plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag 255
Kris Vanhoeck & Els Van Daele

HOOFDSTUK 11
De biologische basis van seksualiteit en seksueel grensoverschrijdend gedrag: de rol van hormonen en medicamenteuze behandelmogelijkheden 293
Kris Goethals

HOOFDSTUK 12
Plegers met een verstandelijke beperking: een uitdaging voor psychotherapeuten 317
Ellen Baten & Elke Doms

HOOFDSTUK 13
Kinderporno: achtergronden, behandeling en kenmerken van de plegers 339
Anton van Wijk & Jules Mulder

HOOFDSTUK 14
Psychopathie bij seksueel delinquenten: uitdagingen voor de diagnostiek en de behandeling 359
Kasia Uzieblo, Astrid Boelaert, Jan Winter & Mieke Decuyper

HOOFDSTUK 15
Behandeling van vrouwelijke zedendelinquenten: prevalentie en interventie 383
Miriam Wijkman & Vivienne de Vogel

HOOFDSTUK 16
Seksuele delinquenten van allochtone origine 401
Johan Van Nuffel & Wim Laevens

HOOFDSTUK 17
Autisme en seksueel grensoverschrijdend gedrag 419
Jeroen Dewinter, Els Bradt & Alexa Rutten

HOOFDSTUK 18
Behandeling van seksuele daders: ethiek & deontologie en ethische kwesties 443
Paul Cosyns & Freya Vander Laenen

Trefwoordenlijst 461

Over de auteurs 465

1.2.7 Casushandboek: seksueel grensoverschrijdend gedrag

In Vlaanderen en Nederland is er heden geen casusboek over seksueel grensoverschrijdend gedrag beschikbaar. Ook internationaal zijn er slechts in beperkte mate voorbeelden voorhanden. De vertaling van theorie naar praktijk voor de clinicus is beperkt ook nemen weinig wetenschappelijke tijdschriften casussen op in hun publicaties. Het UFC wil inspelen op dit hiaat en stelt een publicatie van een casushandboek over seksueel grensoverschrijdend gedrag voorop in het jaar 2024.

Het casusboek richt zich primair tot hoog opgeleide professionals zoals psychiaters, psychologen, psychologisch assistenten, criminologen en seksuologen. Daarnaast kunnen ook huisartsen en andere professionals er hun gading vinden. Door de opzet van dit boek richt dit casusboek zich ook naar studenten in de psychologie, arts-assistenten in de psychiatrie en naar de voortgezette opleidingen in de forensische psychiatrie en de forensische psychologie, opleiding seksuologie.

Het casusboek is opgedeeld in twee grote delen: casussen waarbij mensen grensoverschrijdend gedrag hebben gesteld zonder een justitieel kader en casussen met een justitieel kader. De meerwaarde bestaat erin om ook die casussen te bespreken die nog niet in contact zijn gekomen met politie of justitie. Elke casus gaat dieper in op één van de volgende perspectieven met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag: klinische diagnostiek, psychodiagnostiek, risicotaxatie en -risicomanagement, behandelmogelijkheden en ethische overwegingen.

Per casus zijn er twee auteurs betrokkenen waarbij de ene de casus aanlevert en uitschrijft en de andere het antwoord formuleert op de gestelde vraag en een theoretische verdieping geeft op basis van de state-of-the-art inzichten uit de wetenschappelijke literatuur. In 2023 werd de inhoudstafel vastgelegd, werden alle auteurs benaderd en werden de eerste versies van de hoofdstukken uitgewerkt. Verschillende vergaderingen worden tevens in dit kader georganiseerd. Enerzijds zijn er de vergaderingen met de kernredactie, waarvan Liesbeth Merckx en Prof. Kris Goethals del uitmaken (27/02, 21/03, 08/05, 22/05), anderzijds zijn er de vergaderingen met de redactieraad (12/04, 07/06)?

Hierbij een overzicht van de vooropgestelde inhoudstafel:

Hoofdstuk	Auteur 1	Auteur 2
1. Adolescente pleger	Zohra Lkasbi	Daniel Neves Ramos
2. Adolescente pleger en licht verstandelijke beperking	Jan Hendriks	Catrien Bijleveld
3. Incest	Liesbeth Merckx	Tineke Dilliën
4. Extrafamiliaal kindermisbruik en parafilie	Wim Huys	Liesbeth Merckx
5. Extrafamiliaal kindermisbruik en psychopathie	Wim Huys	Liesbeth Merckx
6. Extrafamiliaal kindermisbruik zonder parafilie	Wim Huys	Machteld Reynaert
7. Vrouwelijke pleger	Vivienne De Vogel	Ellen van den Broek
8. Verkrachter	Wim Canton	Kasia Uzieblo

9. Verkrachter	Nils Verbeeck	Jantine Seeuws
10. Risicotaxatie + management	Minne De Boeck	Alana Schuerwegen
11. Exhibitionisme	Adriaan Leroy	Tineke Dilliën
12. Seksuele misbruikbeelden en autisme	Alana Schuerwegen	Jeroen Dewinter
13. Seksuele misbruikbeelden en trauma	Tineke Dilliën	Ellen Gunst
14. Medico; parkinson	Kris Goethals	Emke Maréchal
15. Ontkenner	Kris Van Hoeck	Els Van Daele
16. Castratie: herval en desistance	Ingeborg Jeandarme	Luk Gijs
17. Hyperseksualiteit en hormonen	Kris Goethals	Rick Roels
18. Preventie en behandeling MAPs	Minne De Boeck	Charlotte De Pourcq
19. Multiple parafilie	Wim Huys	Kris Goethals

1.3 UITVOEREN VAN WETENSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN

1.3.1 Publicaties in 2023

Arbanas, G., Brečić, P., Buzina, N., Gunn, J. C., **Goethals, K.**, Nedopil, N., Schiltz, K., Slijepčević, S., & Taylor, P. (2023). *The Zagreb meeting of the Ghent Group.* University Psychiatric Hospital Vrapče.

Merdian, H. L., Allardyce, S., **De Boeck, M.**, Gannon, C., Janssen, E., Klapilova, K., & Lehmann, R. (2023). Sekundärprävention der Nutzung von Kindesmissbrauchsabbildungen im Internet: ein internationaler Überblicksversuch. *Forensische Psychiatrie, Psychologie, Kriminologie*, 17(4), 377-388.

Wuyts, E., **De Boeck, M., Dilliën, T., Merckx, L.**, Uzieblo, K., De Koster, K., De Schutter, A., & **Goethals, K.** (2023). Separate units for incarcerated people who committed sexual offenses: luxury or necessity?. *Frontiers in psychiatry, 14*, 1111436

De Boeck, M. & Uzieblo, K. (2023, 17 november). ATSA blog: Bridging Science and Various Practices: Insights from NL-ATSA Symposium. ATSA.

De Boeck, M., Somers F. & Uzieblo, K. (2023, 2 februari). ATSA blog: The importance of trauma-informed care. - A report on a conference organized by the UFC. ATSA.

Schuerwegen, A., Huys, W., Wuyts, E., **Goethals, K.**, Coppens, V., Davis, J. M., Tarleton, H. L., Sagarin, B. J., & Morrens, M. (2023). BDSM in North America, Europe, and Oceania: A Large-Scale International Survey Gauging BDSM Interests and Activities. *Journal Of Sex Research, 1–11.*

Smid, W., **De Boeck, M.,** van den Bergh, J.W. & **Schuerwegen, A.** (2023) scoringshandleiding Static-99R, Platform Forensische Seksuologie. Vertaald uit: Phenix, A., Harris, A.J.R., Helmus, L.M., Hanson, R.K. & Thornton, D. (2016) Static-99R Coding Rules Revised – 2016.

Stop it Now! podcast (2023). De dag die ik nooit meer vergeet. De Hofleveranciers: https://open.spotify.com/show/2C1v1dKJXHz4Pn3QhdNNXG

Dilliën, T., Brazil, I. A., Sabbe, B., & **Goethals, K**. (2023). Unraveling the neuropsychological underpinnings of self-regulation problems in individuals convicted of sexual offenses against children: A look into reinforcement learning. *Sexual Offending, 18.*

Goethals, K. (2023). *Forensic Psychiatry.* In: Tasman, A., et al. Tasman's Psychiatry (p. 1–28). Springer, Cham.

Tomlin, J., Walker, K., Yates, J., Dening, T., **Goethals, K.,** Völlm, B., & Griffiths, C. (2023). Care for older forensic mental health patients: A consensus guidance document. *European Psychiatry, 66*(1).

1.3.2 Publicaties under review

Sommige teamleden van het UFC schreven een artikel in 2023, waarbij ze momenteel nog under review zijn. Er wordt verwacht dat elk van deze artikels officieel zal gepubliceerd worden in 2024. Hieronder is een korte oplijsting te zien van de desbetreffende artikels.

Lundrigan, S., Davy, D., Bogaert, S., Kleijn, M., Dilliën, T., De Boeck, M., Van Puyvelde, L., Nentzl, J., Efthymiadou, E., Findlater, D. & Smith, L. (2023). *Offender risk factors, motivational pathways, and general population attitudes towards viewing online child sexual abuse material – a scoping review.* Under review.

1.3.3 Bijdragen aan vormingsmomenten en congressen in 2023

Tabel 3: Bijdragen vormingsmomenten

Datum	Omschrijving & organisatie	Plaats	Persoon
7/2	CAPRI Symposium: Workshop 'Forensic & Sexual Mental Health'	CAPRI, Antwerpen	KG & TD
3/3	Gastcollege VUB: preventie seksueel kindermisbruik	Brussel	LVP
25/3-28/3	Risk assessment and risk management in violent patients in general psychiatry	Parijs	KG
04/03	Dag van de seksuologie: 'Behandeling van plegers van zedenfeiten'	Leuven	TD & LM
21/3	SSA opleiding RINO	Utrecht	AS
17/04	Zorgcentrum na seksueel geweld: Van risicotaxatie naar risicomanagement met zedendelinquenten	Antwerpen	LM & TD
20/4	Politie opleiding: preventie seksueel kindermisbruik	Dendermonde	LVP
mei 2023	Conference: University Certificate in Forensic Science and Psychiatry - European forensic psychiatry and psychology	Online	KG
30/5	Grondige opleiding seksueel geweld, IGO – Typologieën	Online	MDB
12/6	SSA training RINO: Static-Stable	Utrecht	MDB
15/6	Politie opleiding: preventie seksueel kindermisbruik	Gent	MDB
27/6	Colloque: Franstalige hulplijnen – Stop it Now!	Namen	MDB
27/6-28/6	SSA training CGG Fronta	Beernem	MDB & AS
31/7-4/8	Summer seminar on forensic psychiatry in Europe: Research in neurodiversity at the intersection of ASD, ADHD and the criminal justice system.	Seeon	KG

31/7-4/8	Summer seminar on forensic psychiatry in Europe: ADHD en comorbidities	Seeon	KG
30/8	IATSO presentatie: Supporting context figures within the prevention of child sexual abuse - Initiatives in the Netherlands & Belgium	Trondheim	LM, AS, MDB
31/8	IATSO presentatie: "Sexual predators do not deserve my empathy": Knowledge about and attitudes towards minor-attracted persons and Stop it Now! in mental health professionals	Trondheim	MDB
12/9	Opnames ICRH: 'Operatie Alert'	Gent	MDB
23/9	Afscheidssymposium prof. dr. L. Gijs KULeuven: Geen fantasieën en gedrag zonder hersenen. De rol van hormonen en medicamenteuze behandelmogelijkheden bij seksueel grensoverschrijdend gedrag.	Leuven	KG
28/9	WPA World Congress of Psychiatry: Ethics in the treatment of sex offenders	Wenen	KG
16/10	PSD Basisopleiding: Theoretische modellen die richting (kunnen) geven aan het psychodiagnostisch proces, Deel 1	Brussel	TD & LM
17/10	Tussentijdse presentatie DEC klinisch PhD	Antwerpen	AS
18/10	Studio show BDSM – Thomas More Mechelen	Mechelen	AS
18/10	PSD Basisopleiding: Theoretische modellen die richting (kunnen) geven aan het psychodiagnostisch proces, Deel 2	Brussel	TD & LM
21/10	Lezing BDSM @ Sensoa	Antwerpen	AS
24-25/10	SSA open training	Antwerpen	MDB & AS
26/10	NL-ATSA studiedag 'Best of ATSA' 30 jaar internationale preventie van seksueel kindermisbruik: een diepe duik in de Stop it Now! projecten	Utrecht	MDB
06-10/11	Groot keuzevak forensische psychiatrie: internering, forensische diagnostiek, psychofarmaca,…	Antwerpen	KG

7/11	Groot keuzevak forensische psychiatrie: Plegers van zedenfeiten: Een heterogene groep' en 'Behandelmodellen en risicotaxatie	Antwerpen	MDB, LM, TD
8/11	Groot keuzevak forensische psychiatrie: Motiverende gespreksvoering	Antwerpen	LM, TD
10/11	Groot keuzevak forensische psychiatrie: 'preventie van seksueel misbruik en heterogeniteit zedenplegers'	Antwerpen	MDB
14/11	opleiding Lumi 'preventie seksueel misbruik en aanpak aan de Lumi lijn'	Gent	MDB
23/11	Basisopleiding seksuele delinquentie voor justitieassistenten	Antwerpen	LM, MDB
29/11	IGO opleiding: riscotaxatie en risicomanagement	Online	MDB
29/11	Master Geneeskunde: dwangopnames, onbekwaamverklaring en internering	Antwerpen	KG
30/11	Basisopleiding PSD: Indicatiestelling, risicomanagement, doorverwijzing, farmacotherapie en dadertherapie	Brussel	LM, TD
05/12	Interuniversitaire opleiding ASO's: forensische psychiatrie	Antwerpen	KG
05/12	Interuniversitaire opleiding ASO's: heterogeniteit en behandeling van zedenplegers	Antwerpen	LM, MDB
21/12	Basisopleiding seksuele delinquentie voor justitieassistenten	Gent	LM, MDB

1.3.4 Wetenschappelijke en klinische stages en masterproeven

In 2023 mocht het UFC opnieuw gemotiveerde studenten ontvangen voor het uitvoeren een **(klinische) stage**: Floor (gestart in augustus 2022 tot en met feburari 2023, 6 maanden stage) verwerkte aanmeldingen en woonde intakegesprekken bij. Daarnaast voerde ze psychodiagnostiek uit, woonde ze psychologische en psychiatrische consultaties bij en bereidde ze patiëntbesprekingen voor. De overige taken van de therapeuten van het UFC werden van dichtbij mee gevolgd. Daarnaast nam ze ook deel aan enkele studiedagen die het UFC-team volgde en/of organiseerde. Omwille van de gedeeltelijke afwezigheid van de criminologe van het UFC werd in 2023 geen nieuwe criminologie stage opgestart.

In het jaar 2023 heeft het UFC ook bijgedragen aan twee masterproefonderzoeken uitgevoerd door twee voormalige stagiaires Floor Somers (psychologie, VUB, 2023) en Lotte Valepijn (criminologie, UGent, 2022). Beide zijn onderzoeken die in lijn liggen met de activiteiten of onderzoekslijnen binnen

het UFC. Floor (Klinische Psychologie, VUB) voerde onderzoek naar de attitudes van professionals ten aanzien van (hulp aan) personen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen. Daarnaast deed Lotte (Criminologie, UGent) onderzoek naar contextgericht werken met zedenplegers en maakt hierbij de vertaalslag naar Vlaams niveau. Beide masterproeven zullen uiteindelijk leiden tot een publicatie in 2024. Tot slot draagt één van de medewerkers van het UFC bij aan een bachelorproef over exhibitionisme, aan de Thomas More hogeschool van Antwerpen. Deze is niet gelinkt aan een stage, echter wel aan eerdere samenwerkingsverbanden met de Thomas More hogeschool.

1.3.5 UFC-onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep, waarin ook externen zetelen (o.a. prof. dr. M. Morrens - CAPRI UAntwerpen, dr. E. Wuyts - CAPRI UAntwerpen), volgt het reilen en zeilen van het onderzoek in het UFC op. De onderzoeksgroep bewaakt de haalbaarheid van de onderzoeksopzetten, volgt het verloop nauwgezet op, fungeert als bron van expertise voor methodologische kwesties, etc. Er kunnen vier grote onderzoekslijnen onderscheiden worden in het UFC: onderzoek met betrekking tot seksuele delinquenten, internering, BDSM en preventie van seksueel misbruik. In het bijgevoegde schema kan men zien welke specifieke topics onderzocht (zullen) worden.

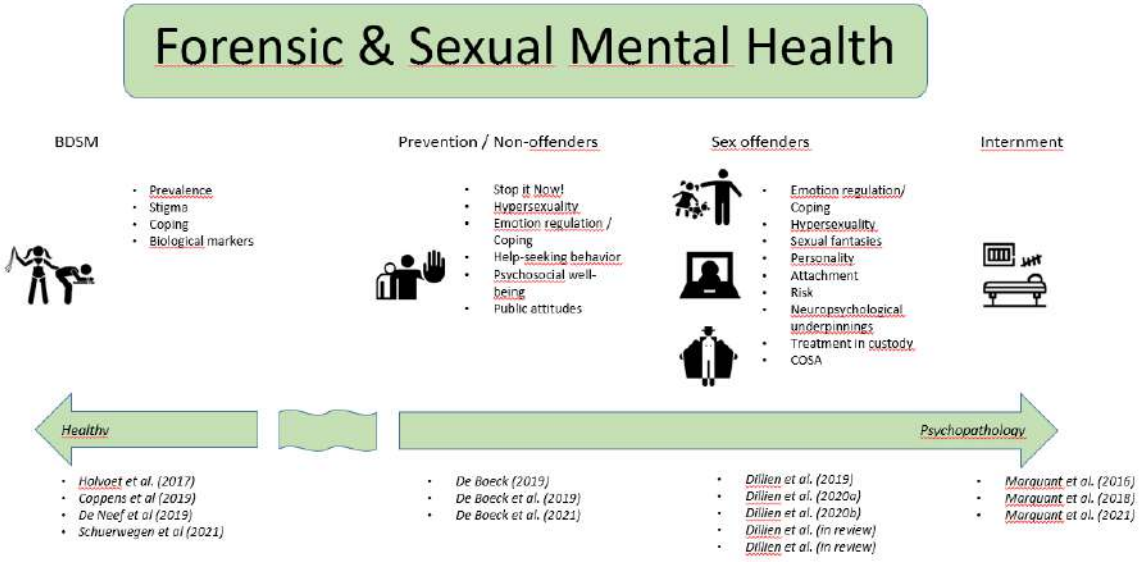

De nieuwe aanpak werpt zijn vruchten af. Er wordt niet meer op elke onderzoeksopportuniteit ingegaan, we maken de afweging of het haalbaar is en binnen de uitgezette onderzoekslijnen past. Dit leidt tot een efficiëntere inzet van de schaarse middelen, wat op zijn beurt meer (en interessantere) output genereert. Gezien de afronding van enkele lopende onderzoeken (bv. behandeling in de gevangenis, doctoraatsonderzoek Tineke Dilliën) en enkele bijkomende onderzoeksprojecten (PROTECH, 2PS, etc.) zijn er in 2023 andere focussen gelegd. Bijgevolg kwam de onderzoeksgroep in het jaar 2023 twee keer bij elkaar (16/2 en 2/10/2023). Een stand van zaken van de nog lopende onderzoekslijnen kan worden teruggevonden bij wetenschappelijk onderzoek.

1.3.6 Wetenschappelijk onderzoek

BDSM - onderzoek

Collega Alana Schuerwegen voert sinds 2018 in samenwerking met dr. Manuel Morrens (Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute – CAPRI; Universiteit Antwerpen) onderzoek uit naar psychologische drijfveren bij BDSM-beoefenaars, en stigmatiserende attitudes binnen de samenleving ten aanzien van BDSM-beoefenaars. In 2021 startte Alana haar doctoraatsonderzoek binnen de BDSM-onderzoekslijn. In kader hiervan werd, in samenwerking met de Northern Illinois University, internationaal onderzoek opgestart met oog op het in kaart brengen van internationale verschillen aangaande seksuele interesses en fantasieën in het algemeen en BDSM-gerelateerde fantasieën en interesses specifiek, binnen een internationale populatie van BDSM beoefenaars. Het betreffende onderzoek werd in 2023 gepubliceerd bij The Journal of Sex Research. Het abstract van deze publicatie kan u onderaan terugvinden.

Daarnaast zal het doctoraatsonderzoek zich nog verder verdiepen in de etiologie en psychologische drijfveren bij BDSM. De studie zal meer bepaald exploreren in welke mate een verband bestaat tussen een interesse in en/of het beoefenen van BDSM-activiteiten en non-normatieve levensstijlen. Verder wordt onderzocht welke korte en lange termijn bekrachtigers het uitoefenen van BDSM-gerelateerde activiteiten sturen, en hoe deze zich verhouden tot de persoonlijkheidskenmerken van BDSM beoefenaars.

Doctoraal onderzoeker: Alana Schuerwegen

Promotoren: prof. dr. Manuel Morrens, prof. dr. Kris Goethals

BDSM in North America, Europe, and Oceania: A Large-Scale International Survey Gauging BDSM *Interests and Activities.*

Schuerwegen, A., Huys, W., Wuyts, E., Goethals, K., Coppens, V., Davis, J. M., Tarleton, H. L., Sagarin, B. J., & Morrens, M.

BDSM is a widespread and highly prevalent yet stigmatized practice of intimacy and sexuality. In recent years, international interest in BDSM research has grown, mainly resulting in prevalence studies in various countries. Yet to date no research has investigated international and intercontinental differences in the nature of BDSM interests and fantasies, BDSM roles and practicing contexts among BDSM practitioners. In order to explore international discrepancies in BDSM identity, fantasies, and activities among self-identified BDSM practitioners, a group of FetLife (a social network website for BDSM and kink interested individuals) members (N = 1,112) originating from North America (*n* = 458), Europe (*n* = 566), Oceania (*n* = 46), and Other (*n* = 42) completed the survey. Europeans reported an earlier age of onset of fantasizing about BDSM than did North Americans. More North Americans indicated practicing BDSM in a public context than did Europeans and Oceanians. These differences could in part be explained by different cultural backgrounds, higher levels of religiosity, and current stigmas towards non-traditional sexual interests. Future research should focus on clarifying whether cultural mechanisms underlie these dissimilarities.

SRP-III onderzoek

Het UFC voert in samenwerking met Prof. Kasia Uzieblo (de Forensische Zorgspecialisten, VUB) een onderzoek uit naar psychopathie bij zedendaders. Voor de gegevensverzameling wordt de SRP-III gebruikt. De dataverzameling, in kader van huidig onderzoek werd, werd intussen afgerond. De data worden gedurende de periode 2023-2024 geanalyseerd met ook op de ontwikkeling van normtabellen voor de toekomstige Nederlandstalige handleiding van het instrument.

Validity of the hare self-report psychopathy scales in a sample of sex offenders

Stockman, D.[1], Uzieblo, K.[1,2], De Bruyn, K.[3], Schuerwegen, A.[4], Huys, W.[4], Bijttebier, P.[5], Goethals, K.[4,6], & Neumann, C.[7]

[1]Ghent University (BE); [2]Thomas More Antwerp (BE); [3]CGG Kempen (BE); [4]University Forensic Centre (BE); [5]KU Leuven (BE); [6]CAPRI (BE); [7]University of North Texas (BE)

De Hare Self-Report Psychopathy Scale (SRP; Paulhus, Neumann, & Hare, in press) is een veelbelovend zelfrapportage vragenlijst die ontwikkeld werd voor het in kaart brengen van psychopathische trekken. Onderzoek naar de validiteit van de twee meest recente versies van de SRP-schalen, zijnde de SRP-III bestaande uit 64 items en de SRP-Short Form bestaande uit 28 items, is nog steeds beperkt, zeker in een forensische setting. Deze studie heeft als doel de convergente- en criteriumvaliditeit van de SRP-III en de SRP-SF te onderzoeken in een populatie van seksuele delinquenten.

De data voor huidig onderzoek worden verzameld vanuit de patiëntenpopulatie van het UFC, waarbij volgende vragenlijsten worden afgenomen: (1) Self-Report Psychopathy Scale III lange en verkorte versie (SRP-III & -SF; Paulhus, Neumann, & Hare, in press) vier factoren: Interpersonal Manipulation (IPM), Callous Affect (CA), Erratic Lifestyle (EL) en Criminal Tendencies (CT); (2) Psychopathy Personality Inventory-Revised (PPI-R; Lilienfeld & Widows, 2005) met drie factoren: Self-Centered Impulsivity, Fearless-Dominance, en Coldheartedness; (3) Dimensional Assessment of Personality Pathology-Short Form (DAPP-SF; Van Kamoen & De Beurs, 2009) met vier dimensies: Emotional Dysregulation, Dissocial Behavior, Inhibition, en Compulsivity; (4) Buss Durkee Hostility Inventory-Dutch (BDHI-D; Lange, Hoogendoorn, Wiederspahn, & De Beurs, 2005) met drie factoren: Directe en Indirecte Agressie, en Sociale Wenselijkheid.

Extern Doctoraatsonderzoek - Thomas Marquant

Prof. dr. Kris Goethals, directeur van het UFC, begeleidt samen met Prof. dr. Bernard Sabbe een extern doctoraatsonderzoek van dr. Thomas Marquant, werkzaam in het UPC Sint-Kamillus te Bierbeek.

Forensic assertive community treatment; research into effectiveness and factors related to outcomes.

Dr. T. Marquant[1,2]; M. Van Nuffel[1]; Prof. dr. K. Goethals [3,4]; Prof.dr. B. Sabbe [4]

[1]UPC Sint-Kamillus, Bierbeek; [2]PSD gevangenis Antwerpen; [3]Universitair Forensisch Centrum (UFC), Universitair Ziekenhuis Antwerpen; [4]Collaborative Antwerp Psychiatric Research Institute (CAPRI) Universiteit van Antwerpen

‘Assertive community treatment (ACT)’ is een goed gekende manier om zorg aan psychiatrische patiënten te leveren in hun eigen woonomgeving. In het verleden werd een goede effectiviteit aangetoond op niet-forensische uitkomstmaten, zoals heropnames, ‘community tenure’ en opnameduur. Echter, werd daarbij ook vastgesteld dat de effecten op forensische uitkomstmaten neutraal of zelfs negatief zijn. Een forensische adaptatie van ACT, ForACT, beoogt een behoud van de effectiviteit op niet-forensische uitkomstmaten, met toevoeging van effect op forensische uitkomstmaten, zoals recidive en wederopsluitingen. In voorliggende studie werden daarbij als blauwdruk voor een ForACT team 40 jaar ervaring met niet-forensisch ACT gecombineerd met de basis elementen van de dominante forensische rehabilitatie theorieën, zijnde het RNR model en het GLM model. De literatuur omtrent niet-for ACT geeft daarbij zes basis elementen die relateren aan de effectiviteit, zijnde een geïntegreerde psychiater, een 24/7 bereikbaarheid, het uitvoeren van huisbezoeken, een aanbod voor middelengebruik, een lage case-load en een vocationeel aanbod. de bestaande forensische rehabilitatie theorieën kunnen geoperationaliseerd als het aanbieden van een hybride functie van de hulpverlener, die ook risico inschattingen maakt, en een communicatie-strategie met de justitiële partners. Het toepassen van deze elementen en de effectiviteit ervan op (niet) forensische uitkomstmaten wordt in voorliggende studie onderzocht. Stand van zaken: In 2016 werd reeds een review gepubliceerd betreffende het onderwerp ForACT. In 2018 werd in een tweede publicatie de effectiviteit van ForACT op forensische uitkomstmaten aangetoond in een vergelijkend retrospectief onderzoek waarbij het forACT team werd ingebed in een zorgcontinuüm. Geïnterneerden in het zorgcontinuüm liepen 6 keer minder kans op recidive en 14 keer minder kans op weder opsluitingen dan patiënten die uit de gevangenis in ambulante zorg terecht kwamen. daartegenover stond wel dat de patiënten in het zorgcontinuüm 21 keer meer kans had om, zij het erg kort, heropgenomen te worden, in ongeveer 70% omwille van druggebruik. Ook de ‘community tenure’ was significant beter in de experimentele groep.

Omwille van het grote belang van middelengebruik binnen de experimentele groep werd een review gedaan betreffende het onderwerp van middelengebruik en middelengerelateerde stoornissen binnen patiënten in opvolging van een FACT team. Deze review werd gepubliceerd in Frontiers in december 2021. Middelengebruik komt uit de studie duidelijk naar voor als een kritisch element bij het bepalen van beleid omtrent forensische patiënten in FACT.

Vervolgens werd gezien dit kritisch belang een maatschappij-georiënteerd alternatief uitgewerkt bij druggebruik van 5 dagen. De basis daarbij betreft een cognitief gedragsmatig aanbod. Patiënten krijgen bij een herval in gebruik de mogelijkheid om gebruik te maken van dit alternatief en aldus in de maatschappij hun rollen te kunnen blijven opnemen en een dure en invaliderende opname te vermijden. Ter ondersteuning van de inschatting tot inclusie werd daarbij de START gebruikt als risicotaxatie instrument. In een prospectieve cohortstudie worden deze patiënten gedurende 12 maanden opgevolgd binnen deze setting. Patiënten die gevolgd worden in het ForACT team en door gebruik dreigen heropgesloten of heropgenomen te worden daarbij, na toestemming, geïncludeerd. Gedurende de Test-periode wordt daarbij 12 keer de START afgenomen, ter opvolging van het risico, en de MATE ter opvolging van hun gebruik.

Stop it Now! onderzoeken

Onze criminologe, Minne De Boeck, is verantwoordelijk voor het project Stop it Now!, wat zich richt op de preventie van seksueel kindermisbruik en waarbij een anonieme en vertrouwelijke hulplijn een belangrijke bijdrage levert. Binnen dat project is het UFC, samen met de Thomas More Hogeschool, de UGent en de VUB enkele studies gestart. In samenwerking met Prof. Kasia Uzieblo (VUB) zijn er drie studies lopende die reeds in 2017 werden opgestart: de eerste studie betreft er één aangaande het psychosociaal welzijn en het hulpzoekend gedrag van personen die zich seksueel aangetrokken voelen tot minderjarigen, de tweede studie richt zich op het psychosociaal welzijn en het hulpzoekend gedrag van hun naasten en de derde studie richt zich op de publieke attitudes ten aanzien van personen die zich seksueel aangetrokken voelen tot minderjarigen.

Met deze studies wil Stop it Now! de zoektocht naar gepaste en efficiënte hulp voor personen die zich zorgen maken over zichzelf, of over een naaste, vergemakkelijken. Bovendien trachten ze op deze manier een beter zicht te krijgen op de kennis en attitudes ten aanzien van de doelgroep en de thematiek in het bredere publiek. Deze drie studies werden uitgewerkt en voorgesteld op verschillende internationale congressen. In 2019 zijn Stop it Now! Vlaanderen en de VUB tevens een samenwerking aangegaan met Stop it Now! Nederland betreffende deze studies.

In 2021 is Stop it Now! gestart met de uitwerking van een vierde studie, opnieuw in samenwerking met Prof. Kasia Uzieblo, omtrent de attitudes van professionals en toekomstige professionals te aanzien van de doelgroep, in 2022 worden deze vragenlijsten verspreid. Verder is Stop it Now! in samenwerking met Prof. Ernst Koster (UGent) in het kader van een masterproef een studie gestart aangaande zelfstigma en internaliserende problemen bij personen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen. Tot slot is het UFC zelf gestart met een naastenonderzoek van (potentiële) plegers binnen het Stop it Now! aanbod.

Voor mensen die zelf seksuele gevoelens ten aanzien van minderjarigen ervaren

Met deze studie wil Stop it Now! het psychosociaal welzijn van personen met seksuele interesses voor minderjarigen nagaan en het hulpzoekend gedrag in kaart te brengen. Met deze inzichten wensen we de bestaande hulpdiensten te informeren met als doel om deze diensten voor personen met seksuele interesses voor minderjarigen toegankelijker te maken en om deze diensten beter af te stemmen op de specifieke psychosociale noden van diegenen die hulp zoeken.

Deze studie wordt verspreid via de Stop it Now!-website. De medewerkers aan de hulplijn moedigen de doelgroep aan deze in te vullen, wanneer dit aangewezen is. Uiteraard blijft een antwoord bieden aan de hulpvraag prioritair, eerder dan het vergaren van onderzoeksresultaten. De totale steekproef bevat tot op heden 163 personen, waaronder 155 mannen. De resultaten van het eerste gedeelte van de studie (80-tal respondenten) werden voorgesteld op het ATSA congres in 2019. In 2021 publiceerde Stop it Now! Vlaanderen in het Tijdschrift voor Klinische Psychologie de uitgebreidere data.

Voor de dichte omgeving van mensen die seksuele gevoelens ten aanzien van minderjarigen ervaren

Met deze studie wil Stop it Now! het hulpzoekend gedrag van de dichte omgeving van personen met seksuele interesses voor minderjarigen in kaart te brengen. Met deze inzichten wensen we de bestaande hulpdiensten te informeren. Enerzijds om de toegankelijkheid van deze diensten voor personen met seksuele interesses in minderjarigen en hun omgeving te vergroten. Anderzijds om deze diensten beter af te stemmen op de specifieke psychosociale noden van diegenen die hulp zoeken.

Deze studie wordt verspreid via de Stop it Now!-website. De medewerkers aan de hulplijn moedigen de doelgroep aan deze in te vullen, wanneer dit aangewezen is. Uiteraard blijft het prioriteit een antwoord te bieden aan de hulpvraag, eerder dan het vergaren van onderzoeksresultaten. Op dit moment zijn er nog steeds beperkte respondenten van dichte naasten, een totaal van 32 personen vulden de vragenlijst (gedeeltelijk) in, amper 15 respondenten waren bruikbaar. De resultaten werden samengevoegd met de resultaten van Stop it Now! Nederland en werden voorgesteld op het ATSA congres in 2021.

Stop it Now! hoopt deze studie extra kracht bij te zetten door ook op hulpverlenend vlak meer in te zetten op de naasten van de doelgroep. Zo heeft Stop it Now! in 2023 een aanbod gestart voor naasten, waarbij ook lotgenotengroepen werden aangeboden. Aan dit project is tevens een onderzoek gekoppeld.

De finaliteit van het onderzoek is om kennis te vergaren omtrent de ervaringen en impact van deelname aan lotgenotegroepen voor naasten van (potentiële) zedenplegers. Concreet heeft dit onderzoek verschillende doelstellingen: (1) Allereerst tracht dit onderzoek in kaart te brengen hoe het gesteld is met het zelfstigma en het mentaal welzijn van de contextfiguren van (potentiële) plegers van seksueel kindermisbruik. Ten tweede (2) bevraagd het onderzoek in welke mate zij sociale steun ervaren, en ten derde (3) tracht dit onderzoek een zicht te krijgen op welke manier het aanbod van Stop it Now!, meer bepaald de lotgenotengroepen, een impact heeft op verschillende levensdomeinen van de deelnemers.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethodieken. Zo zijn er kwantitatieve dataverzamelingsmethoden opgezet, meer specifiek een vragenlijst die elektronisch wordt verspreid, dit bij aanvang van de lotgenotengroepen als helemaal op het einde na de afronding. Daarnaast wordt er gewerkt met kwalitatieve onderzoeksmethoden, meer specifiek een semigestructureerd interview nadat de lotgenotengroepen zijn afgerond. Het onderzoek is heden lopende (goedkeuring ethisch comité 08/2023), bij elke start van een nieuwe lotgenotengroep worden er nieuwe respondenten gerekruteerd.

Publieke attitudes ten aanzien van mensen met seksuele gevoelens voor minderjarigen

Met deze studie probeert Stop it Now! de publieke attitudes rond dit thema in kaart te brengen. Meer dan 1582 respondenten namen deel aan de studie die via sociale media werd verspreid. Naast het vergaren van de onderzoeksresultaten draagt de verspreiding van dit onderzoek ook bij aan kennisgeving aan het bredere publiek rond Stop it Now!. De resultaten van deze studie werden reeds voorgesteld op het ATSA-congres in oktober 2018 en november 2019. Stop it Now! Nederland is deze studie heden nog steeds aan het uitvoeren.

Attitudes bij professionals ten aanzien van (hulp aan) personen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen

De huidige studie beoogt de attitudes ten aanzien van (hulp aan) personen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen, of minor-attracted persons (MAPs), te exploreren bij zorg- en hulpverleners, alsook in kaart te brengen of er verschillen zijn tussen de beroepsgroepen in attitude, bereidheid tot hulpverlening en kennis ten aanzien van MAPs.

De onderzoekspopulatie bestaat uit professionals uit het Vlaamse zorg- en hulpverleningslandschap. Meer specifiek gaat het om psychologen, psychiaters, criminologen en seksuologen die met elkaar vergeleken zullen worden. Het doel van deze studie is na te gaan bij elke beroepsgroep in welke mate ze geconfronteerd worden met een dergelijke seksuele interesse bij hun cliënten/patiënten, welke attitudes ze hebben ten aanzien van (hulp aan) MAPs en op welke manier ze ermee zouden omgaan als ze met een dergelijke problematiek geconfronteerd zouden worden. Bijkomend wordt er gefocust worden op de vergelijking tussen de beroepsgroepen om gelijkenissen of verschillen in kaart te brengen.

De steekproef omvatte 215 Vlaamse professionals werkzaam binnen het zorg- en hulpverleningslandschap, waarvan 67.4% in een niet-forensische setting werkzaam was. De deelnemers vertoonden overwegend een gedegen kennis over pedofilie en stelden zich niet uitermate negatief op ten aanzien van deze doelgroep. Toch werden diverse hiaten in de kennis betreffende MAPs vastgesteld en enkele hulpverleners vertoonden een erg punitieve attitude ten aanzien van MAPs alsook een gebrek aan kennis inzake doorverwijsmogelijkheden en het beroepsgeheim. Daarnaast identificeerden de hulpverleners met ervaring in het begeleiden van MAPs een waaier aan factoren die dergelijke begeleidingen bemoeilijkten.

De resultaten van dit onderzoek dragen bij aan initiatieven en projecten die trachten de drempels te verlagen voor hulp aan deze doelgroep. Eveneens biedt het mogelijkheden om de ondersteuning te optimaliseren aan (toekomstige) professionals bij het bieden van hulp aan MAPs. De vragenlijsten werden in het najaar van 2022 verspreid via verschillende beroepsverenigingen, nieuwsbrieven en sociale media, de analyses en afronding van de studie, alsook neerlegging van de masterproef, vond plaats in 2023. In 2024 staat een publicatie van deze resultaten op de planning.

De relatie aangaande zelfstigma en internaliserende problemen bij personen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen

Onderzoek heeft reeds aangetoond dat er stigmatiserende opvattingen in de maatschappij aanwezig zijn jegens individuen met een seksuele voorkeur in minderjarigen. Het doel van deze studie is om te onderzoeken in welke mate deze doelgroep het publieke stigma internaliseert. Het internaliseren van publiek stigma wordt ook wel zelfstigma genoemd.

Bij de doelgroep wordt door middel van deze studie gepeild naar psychologische constructen waarvan gekend is dat ze gerelateerd zijn aan zelfstigma. Zo werden ten eerste de relatie tussen zelfstigma,

zelfwaarde en internaliserende problemen (angst, depressie en stress) worden onderzocht. Daarnaast werden ook het verband tussen enkele transdiagnostische processen (rumineren, positieve herinterpretatie en aandachtscontrole) en internaliserende problemen bij deze doelgroep bestudeerd. Ter exploratie, wordt er ook gepeild naar de relatie tussen deze transdiagnostische processen en zelfstigma.

Al deze psychologische constructen werden gemeten aan de hand van zelfrapportagevragenlijsten die in random volgorde via Limesurvey worden aangeboden op de website van Stop It Now! Vlaanderen, alsook via andere sociale mediakanalen waarop de doelgroep kan bereikt worden. Tevens werd de vragenlijst verspreid onder de netwerkpartners van het UFC met de vraag om respondenten te recruteren. De uiteindelijke steekproef strandde op 92 respondenten. Dit onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met de UGent, in 2023 staan de laatste analyses en een publicatie op de planning.

Stop it Now! voor naasten

In 2023 ontwikkelde Stop it Now! Vlaanderen – een laagdrempelige, gratis en anonieme hulplijn voor mensen die zich zorgen maken over hun eigen seksuele gevoelens of gedrag ten aanzien van minderjarigen, alsook voor hun naasten – een specifiek hulpaanbod voor naasten van (potentiële) plegers van zedenfeiten. Hoewel de naasten geen directe slachtoffers zijn van het gepleegde misbruik, ervaren deze naasten van Stop it Now! vaak heel wat moeilijkheden wanneer iemand uit de dichte omgeving of het gezin seksueel kindermisbruik heeft gesteld of seksuele misbruikbeelden van minderjarigen heeft bekeken. Ook kan het heel confronterend zijn wanneer ze ontdekken dat iemand in hun omgeving seksuele gevoelens ervaart voor kinderen. Het specifiek hulpaanbod voor naasten, zoals partners en familieleden van mensen die seksuele kindermisbruik hebben gepleegd, of van mensen die pedofiele gevoelens ervaren, is echter zeer beperkt. Toch spelen zij een essentiële rol in de preventie van seksueel kindermisbruik, alsook verdienen zij ondersteuning bij hun bezorgdheden.

Stop it Now! ervaarde deze tekortkoming vaak aan de hulplijn wanneer de dichte naasten contact opnamen en wou bijgevolg dit hiaat invullen door een specifiek aanbod voor naasten van Stop it Now! aan te bieden. Dit naastenaanbod bestaat enerzijds uit een online component, met name een specifieke naastenwebsite, online zelfhulpmodule voor naasten van downloaders van seksueel misbruikbeelden van minderjarigen en een naastenforum, alsook een face-to-face aanbod in de vorm van lotgenotengroepen anderzijds.

Omwille van gebrekkig onderzoek aangaande dit topic heeft Stop it Now! een onderzoek op poten gezet om meer zicht te krijgen op de impact van ondersteuning aan de naasten van (potentiële) plegers. De finaliteit van het onderzoek is om kennis te vergaren omtrent de ervaringen en impact van deelname aan lotgenotengroepen voor naasten van (potentiële) zedenplegers. Concreet heeft dit onderzoek verschillende doelstellingen: (1) Allereerst tracht dit onderzoek in kaart te brengen hoe het gesteld is met het zelfstigma en het mentaal welzijn van de contextfiguren van (potentiële) plegers van seksueel kindermisbruik. Ten tweede (2) bevraagd het onderzoek in welke mate zij sociale steun ervaren, en ten derde (3) tracht dit onderzoek een zicht te krijgen op welke manier het aanbod van Stop it Now!, meer bepaald de lotgenotengroepen, een impact heeft op verschillende levensdomeinen van de deelnemers.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethodieken. Zo zijn er kwantitatieve dataverzamelingsmethoden opgezet, meer specifiek

een vragenlijst die elektronisch wordt verspreid, dit bij aanvang van de lotgenotengroepen als helemaal op het einde na de afronding. Daarnaast wordt er gewerkt met kwalitatieve onderzoeksmethoden, meer specifiek een semigestructureerd interview nadat de lotgenotengroepen zijn afgerond. Het onderzoek is heden lopende (goedkeuring ethisch comité 08/2023), bij elke start van een nieuwe lotgenotengroep worden er nieuwe respondenten gerekruteerd.

1.3.7 Bijgewoonde vormingsmomenten

Hierbij een overzicht van de gevolgde vormingsmomenten. De ASO's en stagiaires van het UFC werden niet afzonderlijk opgenomen in dit overzicht, gezien zij waar mogelijk steeds betrokken worden bij verschillende vormingsmomenten. De deelnemende UFC-teamleden worden in tabel 4 weergegeven aan de hand van hun initialen:

KG	Prof. dr. Goethals	TD	Tineke Dilliën	WH	Wim Huys
AS	Alana Schuerwegen	LM	Liesbeth Merckx	MDB	Minne De Boeck
AVL	Annelies Van Looy	LVP	Larissa Van Puyvelde		

Tabel 4: Bijgewoonde vormingsmomenten

Datum	Onderwerp	UFC deelnemers
17-10/1	Basisopleiding EMDR – Integrativa	TD
18/1	VVGT Meet & Learn – DJDJD	WH
1-3/3	RCP Brighton: congres annual forensic meeting Royal College of Psychiatrists	KG
3/3	Studienamiddag Psychodiagnostiek – Thomas More	AS
27-28/3	European Psychiatry Association (EPA) congres Parijs	KG
28/3	Emotionele ontwikkeling bij LVB – CAPRI – UPC Duffel	AS
30/3	25 jaar Child Focus	LVP
15/5	Workshop Emotiegerichte counseling – Thomas More	AS
13/6	Symposium beroepsgeheim UFC, UA Grauwzusters	allen
21/7	Theoretical and Empirical Issues in the use of Protective Factors in Assessment – SAARNA webinar	AS
30/8-1/9	IATSO congress, Trondheim	AS, MDB, LM
13/9	What is Very Low Risk for Sexual Offending? – SAARNA webinar	AS
19/9	Studiedag Imaginaire Exposure –VVKP	TD
23/9	Afscheidssymposium Luk Gijs	LM, TD

28/9-1/10	World Congress of Psychiatry	KG
5/10	Training DUNDRUM – Netwerk internering – FOD Volksgezondheid Brussel	AS
12/10	Therapeutisch werken bij ASS – Webinar VVKP	AS
24/11	Opleiding 'nupraatikerover voor Stop It Now!'	MDB
28/11	Writing Academic Papers Day 1 – ADS Course – UAntwerpen	AS
5/12	Writing Academic Papers Day 1 – ADS Course – UAntwerpen	AS
11/12	Writing Academic Papers Day 1 – ADS Course – UAntwerpen	AS
11/12	Doctoraatsverdediging: Beyond the sum of its parts: Towards a network approach of risk of sexual reoffending	LM, MDB
12/12	Kick off onderzoek ervaringsdeskundigheid familieplatform	MDB

1.3.8 Psychotherapieopleidingen en postacademische vormingen

Tabel 5: Langdurige vormingen

Liesbeth Merckx	Postgraduaat Cognitieve Gedragstherapie, KU Leuven	2023
Andreas Frans	Psychotherapie opleiding, UAntwerpen	2023
Andreas Frans	MANAMA Psychiatrie, UAntwerpen	2023
Andreas Frans	ECG cursus, UAntwerpen	2023

1.4 GEORGANISEERDE OPLEIDINGSMOMENTEN

Hierna volgt een overzicht van de opleidingsmomenten die het UFC in 2023 zelf organiseerde. Ook de studiedagen die NL-ATSA organiseerde, en waar de criminologe van het UFC mee in de organisatie zat, werden opgenomen in het overzicht. In 2023 organiseerde het UFC in totaal 3 opleidingsmomenten voor het netwerk. In het voorjaar ging de ochtendlezing rond beroepgsgeheim door. Het UFC droeg bovendien ook bij aan de NL-ATSA webinar 'best of ATSA 2022'. Tot slot, voorzag het UFC in het najaar een open training voor Static-Stable-Acute risiscotaxatie instrument.

1.4.1 UFC Ochtendlezing: Beroepsgeheim

Op 5 juni 2023 mocht het UFC partners uit verschillende domeinen zoals justitie, hulpverlening en beleidsmakers ontvangen voor een lezing rond het beroepsgeheim. De lezing werd fysiek georganiseerd in het Klooster van Grauwzuster aan de Universiteit Antwerpen.

Onze dagvoorzitter en directeur, prof. dr. Goethals, voorzag het openingswoord. Hij startte met een casus waar duidelijk belicht werd dat beroepsgeheim in de praktijk een hekelpunt kan zijn op vlak van samenwerking, maar ook het algemene begrip rond beroepsgeheim. Verder kondigde hij de gastspreker aan, na een korte toelichting over het onderwerp en het programma van de dag.

Prof. dr. Tim Opgenhaffen is docent in onder meer het gezondheidsrecht aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij doceert ook vakken in het sociaal recht aan de Katholieke Universiteit Leuven. Zijn onderzoek bevindt zich op snijvlak van het gezondheidsrecht en het sociaal recht, met in het bijzonder een focus op patiëntenrechten, beroepsgeheim en de organisatie van de gezondheids- en welzijnszorg. Prof. Opgenhaffen is bijgevolg de uitgelezen persoon om deze studievoormiddag inhoudelijk vorm te geven.

Het eerste dagdeel bestond uit een algemene uiteenzetting over het beroepsgeheim en het delen van informatie met andere hulpverleners. Vaak leeft er de misvatting in de praktijk dat informatie overdracht binnen de kaders van het beroepsgeheim onmogelijk is. De spreker bewees het tegendeel en gaf een helder overzicht over situaties waarbij informatie delen met andere hulpverleners wél kan.

Enerzijds werden de opties rond het gedeeld en gezamenlijk beroepsgeheim toegelicht, alsook het toepassingsgebied. Waar gedeeld beroepsgeheim geldt in dezelfde hulpverleningscontext met mensen gebonden aan het beroepsgeheim en uitwisseling van noodzakelijke gegevens, handelt gezamenlijk beroepsgeheim onder dezelfde criteria met als bijkomende punten dat het geldt binnen één team en ook kan gaan over nuttige gegevens. Ook de optie toestemming van de cliënt/patiënt werd belicht, waar meteen enkele kritische bedenkingen naar boven kwamen. Bijvoorbeeld het verkrijgen van toestemming in een gedwongen of aanklampende context en instemming krijgen van wilsonbekwame cliënten blijven een valkuil voor de praktijk. Daarom adviseert de expert informatiedoorstroming zo veel als mogelijk via, of in de aanwezigheid van, de cliënt/patiënt. Verder lichtte prof. dr. Opgenhaffen ook de noodtoestand toe, wat ook een mogelijkheid kan bieden om informatie te delen in geval van nood, namelijk als er een identificeerbaar slachtoffer mogelijk in gevaar is. De boodschap die het publiek mee kreeg: In een noodtoestand is niets doen absoluut geen optie, maar iets doen betekent niet noodzakelijk het doorbreken van het beroepsgeheim.

Na een korte pauze ging de lezing verder met het beroepsgeheim en de relatie met justitie. Het tweede deel stond in het teken van de relatie met justitie in vijf vragen. Zo ging het over wat te doen in een acute en ernstige situatie, hoe kan je samenwerken met justitie, wat de grenzen zijn van informatieoverdracht, wat je als hulpverlener kan vertellen tijdens een onderzoek en wat te doen bij ontvluchting van een cliënt. De spreker verduidelijkte onder andere ook de meest voorkomende meldrechten en dat er geen gedeelde finaliteit bestaat binnen de actoren justitie en hulpverlening, en zodanig er in deze specifieke context geen gedeeld beroepsgeheim. Verder onthouden de deelnemers in welke gevallen men de politie kan waarschuwen en hoeveel er mag gedeeld worden.

Het deel omtrent beroepsgeheim en de toepassing ervan bij naasten van cliënten/patiënten kon omwille van de tussentijdse discussies en interactie niet gegeven worden. We hervatten dit deel in een nieuwe studiedag die zich zal richten op ‘contextgericht werken met zedenplegers’.

De lezing werd goed onthaald door het netwerk en kreeg een gemiddelde score van 8/10 van de deelnemers. Het publiek was erg positief over de discussies en knelpunten vanuit de praktijk die aan bod konden komen. Het gaf de mogelijkheid om verschillende partners elkaars grenzen in het delen van informatie te horen, alsook de moeilijkheden die ze er bij ervaren. Verder werd nog als algemene feedback gegeven dat er nog meer tijd mocht voorzien worden voor discussie en nabespreking.

1.4.2 NL-ATSA Studiedag: Best of ATSA 2022

Collega, Minne De Boeck, stond mee in voor de organisatie en schreef samen en Kasia Uzieblo een ATSA-blog over de studiedag.

An essential goal of the Dutch-speaking affiliation of ATSA, NL-ATSA, is to bring science closer to local professionals, and thus, strengthening the bridge between theory and practice. In our countries, professionals traditionally attend fewer international scientific conferences due to limited budgets and language barriers. Often, our researchers travel abroad to share their insights, having limited chances to connect with local professionals. Therefore, NL-ATSA provides a platform for individuals who have spoken at the annual ATSA conference. This year, NL-ATSA organized a 'Best of ATSA' symposium with a specific focus: offering Dutch-speaking colleagues who presented at the ATSA conference in 2022 the opportunity to share their insights with local professionals. Additionally, we invited Russell Pratt from Australia as our international guest speaker.

Russell Pratt's Insightful Lecture

Forensic psychologist and D. Psych, Russell Pratt delivered an online lecture titled 'Treating Youth Engaging in Harmful Sexual Behaviour: Considering Developmental Trauma and Pornography Consumption.' Pratt emphasized the importance of approaching minors engaging in sex offenses from a developmental perspective rather than an adult one. He explored how developmental trauma impacts adolescent behavior, including harmful sexual behaviors, through its influence on attachment and brain development. Pratt expressed concerns about easy access to pornographic material and its impact on the well-being and sexual behavior of minors. He stressed the need for addressing such issues from an early age through educational programs, preferably starting at age 6. He discussed The SAVVY CONSUMER Model, a simple, effective framework for professionals and parents to assist children and young people to critique pornography as well as assist in developing their understanding of healthy sexual practices.

Insights from our Dutch Professionals

Minne De Boeck (criminologist and program manager Stop it Now! Flanders) and Kelly van den Heuvel (Stop it Now! the Netherlands), presented The Stop it Now! model of perpetration prevention. On the occasion of its 30th anniversary in 2022, the following three questions were discussed: Where are we now? What innovative projects are currently being implemented? And where do we need to go from here? They described how CSA can be approached using the comprehensive framework for the prevention of child sexual abuse (Smallbone et al., 2008), and demonstrated how specific preventive initiatives (e.g., helpline services, online self help tools, conversation guides, support groups for relatives…) fit in this framework and contribute to the prevention of CSA. By means of the framework, they discussed what is needed for effective prevention of offending behaviors according to Stop it Now!.

Furthermore, they presented a case study to illustrate how Stop it Now! helplines work and how prevention can be achieved. They concluded with current common challenges, like the extensive grow of CSEM material, uncertain funding and difficulties with professional secrecy and the rules of mandatory reporting. Furthermore, they formulated suggestions to move forward in offender-oriented prevention, emphasizing the need of social awareness, research, and a public and political shift.

Nina ten Hoor, clinical psychologist and psychotherapist at De Waag, a forensic outpatient service in the Netherlands, shared her research on utilizing EMDR treatment for individuals who have engaged in sexual offending. Her exploration included restructuring distorted implicit cognitions and personal vulnerability factors, reducing emotional responses associated with offending, and addressing deviant sexual arousal. In addition, she looked at how EMDR can also help our clients with processing one's own trauma as well as offending-related trauma. She presented a case study of a man convicted of child sexual abuse, highlighting the application of EMDR therapy to directly address one's deviant sexual arousal. A 5-year follow-up conversation with the former client revealed that although his interest in young girls seemingly returned, this client to avoid letting these feelings overwhelm him.

Eveline Schippers, project manager and researcher at the Forensic Care Specialists (the Netherlands), presented her doctoral research on understanding the origins of deviant sexual interests. Defining sexual deviance proves challenging, and Schippers emphasized that we mainly tend to consider its impact on the individual and/or others, and not the nature of the sexual interests/behaviors itself. Despite acknowledging the risks associated with deviant sexual interests in our clients, theoretical explanations for their development remain limited. Still, it is vital to gain insights into how these develop so that we could implement more targeted interventions. Schippers discussed factors such as the excitation transfer between emotions and sexual arousal, highlighting how emotions like dominance/aggression and fear can contribute to stronger sexual arousal. In addition, she presented her study in which she found evidence for four overarching themes within unusual sexual interests, being "forbidden-extreme," "light BDSM" and "BDSM-heavy" and "fetish-forbidden, emphasizing that these interests occur in the general population. Finally, she discussed her meta-analysis showing that child abusers with pedophilia exhibit stronger sexual interests in children than control groups, but at the same time exhibit less sexual interests in adults, suggesting that the latter may be a meaningful factor in treatment.

Promoting Collaboration across Work Fields

The symposium served not only as a meeting ground between theory and practice, but also as a successful meeting ground for professionals working with offenders and those working with victims of sexual offenses. This cross-pollination of ideas, insights, and experiences between the two fields is encouraging and should be stimulated. It became for instance evident that professionals working with offenders may not fully appreciate the many questions those working with victims often have regarding the underlying mechanisms of sexual violent behavior and prevention, amongst others. Encouraging further collaboration between these fields is crucial in our collective effort against sexual violence.

In conclusion, the symposium highlighted the importance of bringing together science and various practices. The engaging lectures underscored the need for ongoing collaboration and the sharing of knowledge to enhance our collective understanding of and response to sexual offending behavior.

1.4.3 UFC open training Static-Stable-Acute

In het jaar 2023 organiseerde het UFC één open training rond het risicotaxatie instrument Static-Stable-Acute (SSA), in het najaar (oktober 2023). Daarnaast werden er ook nog SSA opleidingen gegeven voor de Nederlandse collega's van RINO, alsook werd een incompany training voor CGG Fronta georganiseerd. Collega's Minne De Boeck en Alana Schuerwegen gaven 2 dagen opleiding aan psychologen, psychiaters, criminologen, psychologisch consulenten en sociaal werkers. De training bevat drie duidelijke doelstellingen die tijdens de trainingsdagen worden vervuld. Ten eerste biedt men een recent wetenschappelijk overzicht betreffende risicotaxatie bij zedendelinquenten. Verder worden de drie instrumenten theoretisch doorgenomen, waarbij ook het omzetten naar de praktijk wordt ingeoefend. Tot slot leren de deelnemers hoe ze de resultaten van de drie instrumenten kunnen integreren en communiceren. Bij een afgeronde training krijgt elke deelnemer een certificaat ter bevestiging van de deelname.

1.4.4 Interuniversitaire postacademische opleiding 'Forensische psychologie en psychiatrie'

Het doel van deze postacademische opleiding is het organiseren van een Vlaams interuniversitair vormingsprogramma betreffende forensische psychiatrie en psychologie conform met de erkenning van artsen-specialisten houders van de bijzondere beroepstitel in de forensische psychiatrie (ministerieel besluit van 28/10/2015). De opleiding duurt twee academiejaren en is bedoeld voor psychiaters, psychologen, pedagogen en criminologen die reeds actief zijn in het domein van de forensische psychiatrie en psychologie of die een bijzondere bekwaamheid wensen te verwerven in dit deeldomein. De organisatie wordt verzekerd door een samenwerkingsverband van vier Vlaamse universiteiten: UAntwerpen, KULeuven, UGent en VU Brussel. Directeur van het UFC, Prof. dr. Goethals, neemt het deel van de UAntwerpen voor zijn rekening. Hierbij een overzicht van de opleidings- en opvolgingsdagen in 2023: 13/1, 17/2, 17/3, 21/4, 20/9, 15/12.

1.4.5 Aanbod op maat

Het UFC organiseert elk jaar verschillende vormingsmomenten waarmee we een zo groot mogelijk publiek proberen te bereiken. Daarnaast zetten we de laatste jaren ook meer en meer in op de specifieke vormingsbehoeften van de afzonderlijke netwerkpartners. In dit kader wordt er verschillende keren per jaar een forensische intervisie georganiseerd in Gent. Alle geïnteresseerde hulpverleners kunnen hieraan deelnemen. Sinds 2017 voorziet het UFC tevens een supervisie voor het forensisch team van CGG De Pont. Ook hier wordt gewerkt rond concrete casussen en/of thema's die te maken hebben met begeleiding of behandeling van daders. In 2020 kwam ook CGG Prisma met een specifieke vraag naar opleiding, in het kader van de hervorming van hun behandelaanbod. Hiervoor werden in 2020 drie opleidingsnamiddagen georganiseerd, in 2021 ging de laatste opleidingsdag door. Op vraag van de justitiehuizen werd bovendien een specifieke basisopleiding omtrent de behandeling van zedendelinquenten uitgewerkt, deze werd opnieuw opgenomen in 2023. In 2023 kreeg het UFC één vraag naar een incompany training in risicotaxatie georgniseerd voor CGG Fronta. Het UFC tracht de partners binnen het samenwerkingsakkoord te bereiken door het aanbieden van het algemeen opleidingsaanbod, op vraag georganiseerd (zie boven). Naast specifieke opleidingen voor partners binnen het samenwerkingsakkoord, werden ook opleidingen en andere ondersteuningsopdrachten voorzien voor partners buiten het samenwerkingsakkoord.

Opleidingen en ondersteuningsopdrachten voor partners buiten het samenwerkingsakkoord:

- Ghent Group
- Vertrouwenscentrum kindermishandeling
- Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie (VVP)
- Aditi vzw
- Sensoa
- Instituut Gerechtelijke Opleidingen (IGO)
- Onderwijsinstellingen: VUB, UAntwerpen, Thomas More
- Open training: Static Stable Acute, risicotaxatie zedenplegers
- Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- Politiezones
- CAW Antwerpen
- IGVM
- ICRH

Enkel de structurele vormingen op maat van de partners in het samenwerkingsakkoord worden hieronder verder uitgewerkt.

Forensische intervisie voor behandelaars

Het UFC organiseert de forensische intervisiegroep voor behandelaars van seksuele daders in Vlaanderen. De nadruk ligt op het bespreken van casussen uit de hulpverlening en de bedoeling is elkaar te inspireren op therapeutisch vlak. Alle geïnteresseerde hulpverleners kunnen aan deze forensische intervisies deelnemen. De forensische intervisie ging in het jaar 2023 niet door. Over de jaren heen hebben we gemerkt dat de intervisie voornamelijk lokaal werd georganiseerd, waardoor we een deel van het netwerk missen. In 2024 bekijken we de opties om de forensische intervisies te organiseren door middel van het netwerk te bevragen in het overlegplatform met de gespecialiseerde voorzieningen dat nieuw werd opgezet in 2023. Via deze weg worden de intervisie noden van de gespecialiseerde behandelcentra in kaart gebracht.

Supervisie CGG De Pont Mechelen

Het UFC organiseerde dit jaar 3 keer supervisie voor het forensisch team bij CGG De Pont Mechelen (7/3/2023, 6/6/2023 en 12/12/2023, in Mechelen). De behandelaren die gespecialiseerde behandeling bieden binnen het samenwerkingsakkoord kunnen er concrete casussen bespreken. Er wordt ook wel eens binnen specifieke thema's gewerkt. Tussendoor komen zij ook met consultvragen omtrent specifieke casussen of problemen.

Supervisie justitieassistenten Justitiehuis Antwerpen

In 2014 startten het Justitiehuis Antwerpen en het UFC een proefproject. Om de justitieassistenten van het Justitiehuis Antwerpen bij te staan bij moeilijke dossiers aangaande seksueel geweld, werd driemaandelijks een supervisiegroep georganiseerd door één van onze medewerkers. Tijdens deze supervisie worden alle vragen en casussen geanonimiseerd en wordt onder andere uitgebreid stilgestaan bij risicofactoren, de samenwerking tussen justitie en behandelaar, en specifieke moeilijkheden in het dossier. De supervisiegroep werd in het verleden steeds georganiseerd op aanvraag van het justitiehuis. In 2017 werd de vraag gesteld naar een supervisiemoment rond risicotaxatie bij zedenplegers met een interneringsstatuut. In het jaar 2021 kwam er vanuit het Justitiehuis Antwerpen opnieuw de vraag hiermee te starten. Een geplande intervisie aan het eind van het jaar 2021 ging niet door. We pikten in 2022 de draad opnieuw op en organiseerden samen met het justitiehuis Antwerpen twee intervisies in 2022. In 2023 zijn er geen nieuwe vragen meer gekomen naar intervisie vanuit het justitiehuis van Antwerpen.

Vorming motivatiebevordering voor justitieassistenten

In 2014 en 2015 organiseerde het UFC opleidingscycli 'motivatie' voor justitieassistenten met veel en weinig ervaring (< 5 jaar). In de opleiding werden via theorie, oefeningen, en het delen van ervaringen uitgebreid stilgestaan bij thema's als (omgaan met) weerstand, wat is motivatie (niet), motiverende gespreksvoering, (omgaan met) ontkenningen en cognitieve distorties, verandertaal en weerstandstaal, wat beïnvloedt motivatie en responsiviteit in behandeling. In het jaar 2021 kwamen er vanuit de justitiehuizen geen vragen rond het opnieuw organiseren van deze opleiding. De vraag kwam wel naar de ontwikkeling van een uitgebreid vormingsprogramma van twee dagen omtrent de behandeling van zedendelinquenten, dit voor alle justitieassistenten. Ook in 2023 werd geen nieuwe vraag gesteld naar deze vorming.

Basisopleiding seksuele delinquenten voor de justitiehuizen

Door de overheveling van bevoegdheden ten gevolge van de staatshervorming zijn de justitiehuizen sinds 2014 een Vlaamse bevoegdheid geworden. Bovendien zorgt de aanstelling van een nieuwe Vlaamse minister van Justitie ervoor dat de justitiehuizen op Vlaams niveau door minister Demir worden bestuurd. De aandacht gaat uit naar een structurele wijziging van het Vlaams samenwerkingsakkoord en een verbeterde aanpak van specifieke aspecten zoals adviesverlening, risico-inschatting, risicomanagement, informatieoverdracht en betere opvolging en begeleiding van plegers van zedenfeiten door justitieassistenten. In geval van het laatste is het zinvol om alle justitieassistenten te voorzien van een opleiding inzake de behandeling van plegers van zedenfeiten. Het UFC is op vraag van de justitiehuizen in 2023 opnieuw met deze opleiding gestart.

Het programma van de vorming betreft een tweedaagse opleiding en werd door het UFC samen uitgewerkt met de afdeling justitiehuizen binnen het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De opleiding wordt voorafgegaan door enkele opnames die moeten worden bekeken vooraleer er aan de real life opleidingsdagen wordt deelgenomen. De opleiding wordt verschillende keren georganiseerd binnen verschillende regio's. In 2023 werden er twee opleidingsdagen voorzien, één voor de groep van Antwerpen en één voor de groep van Gent. De resterende dagen worden aangeboden in het jaar 2024.

Basisopleiding seksuele delinquenten voor medewerkers van de PSD's

De centrale psychosociale dienst DG EPI plande in het najaar 2018 een nieuwe vormingscyclus omtrent 'diagnose en pretherapie bij seksueel delinquenten' voor nieuwe PSD-leden werkzaam in de Vlaamse gevangenissen. Het UFC droeg hieraan bij met verschillende opleidingsonderdelen. Dit betreft 4 volle opleidingsdagen betreffende de thema's: diagnostiek, theoretische modellen en specifieke dadergroepen en pharmacotherapie. In 2023 kreeg het UFC de vraag opnieuw een basisopleiding te voorzien, 4 opleidingsdagen werden inhoudelijk opnieuw uitgewerkt en vormgegeven. Deze opleiding zal worden verder gezet in de aankomende jaren.

1.5 OVERLEG

1.5.1 Beleidsvergadering UFC

De jaarlijkse beleidsvergadering van het UFC is het equivalent van de jaarlijkse goede voornemens rond nieuwjaar. Alleen gaat het dan niet over 'een beetje gewicht verliezen', gezonder eten, meer sporten, maar wel over de prioriteiten waar we ons op zullen richten met ons team op het vlak van klinische activiteiten, onderzoek, steuntaken, etc. In 2023 hebben we beslist om de aanpak van de beleidsdag in een nieuw jasje te stoppen, wij wijze van proefproject. Het UFC bevindt zich immers, in afwachting van een nieuw samenwerkingsakkoord, in een transitieperiode. Bijgevolg is het niet evident lange termijn keuzes te maken en doelstellingen voorop te stellen. Echter zijn de middelen van het UFC zijn beperkt, het is wel essentieel om goede keuzes te maken. De jaarlijkse UFC beleidsvergadering vond dit jaar plaats op 14 juni 2023. Alle toenmalige UFC-leden waren die dag aanwezig.

De beleidsdag startte met het beschrijven van al onze stakeholders en wat hun noden zijn, wat we op dit moment reeds doen, wat beter kan en hoe we als steuncentrum beter aan de noden kunnen tegemoet komen. De belangrijke stakeholders werden in vier grote groepen verdeeld: de justitiehuizen, de psychosociale diensten van de gevangenissen, de gespecialiseerde voorzieningen en andere partners, die niet behoren tot het samenwerkingsakkoord. In een tweede deel werd in kaart gebracht hoe collega's hun tijd verdelen om de verschillende taken te organiseren, alsook wat (minder) goed loopt en waar ze hun persoonlijke ontwikkeling meer op willen inzetten. Vervolgens werd in groep bediscussieert hoe de puzzel gelegd kan worden, met de eerdere inzichten in het achterhoofd, voor binnen 1 jaar, 5 jaar en 10 jaar. Dit op zowel organisatie als persoonlijk vlak. Tot slot volgden er nog enkele varia punten zoals bijvoorbeeld de aanpak van de toekomstige beleidsvergaderingen.

De belangrijkste noden van de vier doelgroepen liggen voornamelijk in het aanbieden van opleidingen/studiedagen, advies- en consultfunctie maar ook in super- of intervisie van (specifieke) casussen. Het UFC probeert tegemoet te komen aan deze zaken door de basisopleidingen aan justitieassistenten, de opleiding aan de PSD en studiedagen te organiseren. Op individueel niveau bieden we ook steeds advies aan, alsook voor bepaalde partners een vorm van super- of intervisie. Dit kom ook duidelijk naar voor in de cijfers van 2023, waarbij 28% van de consultvragen betrekking heeft op advies in een specifieke casus. Echter merken we op dat de tegemoetkomingen aan de gespecialiseerde voorzieningen eerder beperkt zijn in vergelijking met de andere partners van het samenwerkingsakkoord. De valkuil die hierin schuilt, is het feit dat mensen die het UFC reeds kenen wel weten te vinden. Mensen bij wie het aanbod van het UFC eerder onbekend is, maken ook geen gebruik van het aanbod.Deze vaststelling valt ook door te trekken naar de andere partners. Desondanks krijgen we van de personen die ons weten te vinden, positieve feedback op ons aanbod en manier van aanpak.

Wat betreft de toegankelijkheid tot wetenschappelijke literatuur blijkt dat de Engelstalige literatuur een drempel kan zijn voor partners. Het UFC probeert hier reeds aan tegemoet te komen door journal clubs te organiseren. Bij het organiseren van een studiedag zien we dat bepaalde groepen tevens ondervertegenwoordigd zijn. Dit is deels te wijten aan inzet van middelen en personen, maar kan mogelijks ook liggen aan de behoeften van het doelpubliek. Justitieassitenten hebben een andere finaliteit dan bijvoorbeeld een hulpverlener in een gespecialiseerde voorziening. Het UFC tracht in de toekomst de drie partners uit het samenwerkingsakkoord te bevragen naar hun noden omtrent inhoud voor studiedagen en welke topics er in de dagdagelijkse praktijk leven. Verder zal het UFC inzetten op

naamsbekendheid bij de organisaties die ons momenteel nog niet weten te vinden. Zo is het de bedoeling om twee keer per jaar een overlegmoment te organiseren met alle gespecialiseerde voorzieningen met als doel dat de gespecialiseerde voorziening elkaar en het UFC weten te vinden. Het UFC fungeert hierin als facilitator, wat valt onder de logistieke ondersteuning van het steuncentrum.

Met betrekking tot het takenpakket en de invulling toont de evaluatie van het steuncentrum dat de beperkte tijd en middelen maken dat teamleden niet komen tot meer dan de basiswerking van het UFC, en daarbij aansluitend hun persoonlijke groei. Zo zijn verschillende personen gemotiveerd om verder in te zetten op onderzoek, eigen onderzoekscapaciteiten te ontwikkelen en expertise daarin op te bouwen. Echter toont de realiteit dat het onderzoeksdeel binnen het UFC vaak hetgeen is dat naar de achtergrond verschuift om de basiswerking te kunnen garanderen. Verder zijn er ook verborgen werktijden, bijvoorbeeld bij het geven van opleidingen. De voorbereidingen en overleggen hieraan gekoppeld zijn vaak niet zichtbaar in cijfers, maar desalniettemin belangrijk voor een kwalitatieve opleiding te voorzien. Teamleden wensen de komende periode in te zetten op verdere professionele ontwikkeling zoals bijvoorbeeld het opstarten van een therapieopleiding met focus op systeemtherapie.

Wat betreft het behandelcentrum is het duidelijk dat er de laatste jaren naast de steunopdrachten, ook druk ligt op de klinische activiteiten binnen het UFC. Op de beleidsdag werd in kaart gebracht hoe de clinici de behandelopdracht vormgeven, hoeveel uren ongeveer besteed wordt aan consultaties, registraties, administratie en voorbereiding en hoe ook de logistieke capaciteit optimaal kan worden ingevuld. De feedback van het netwerk is dat er een gebrek is aan behandelplaatsen, tevens wordt onze wachtlijst ervaren als te lang. Echter staat het klinische werk van het UFC stevig onder druk ten gevolge van de beperkte behandelcapaciteit/uren.

Tot slot werden nog enkele variapunten besproken zoals bijvoorbeeld de aanpak van toekomstige beleidsvergaderingen, op vlak van vormgeving en tijd. Ook het contextproject kwam aan bod met betrekking tot de invulling van klinische uren en de praktische organisatie ervan. Verder werden ook de aanpak en de stand van zaken van het casusboek besproken. De beleidsdag werd tot afgesloten met een teamverbindende en creatieve workshop, waarbij kokedama werden gemaakt en er creatief met groene planten werd gewerkt, deze workshop werd georganiseerd door WILD.

1.5.2 Overleg met de steuncentra

In 2023 kwamen de drie steuncentra (CAB, UPPL en UFC) niet meer samen omtrent hun opdrachten zoals beschreven in het samenwerkingsakkoord. De steuncentra lijken te wachten op de geplande hervormingen van het samenwerkingsakkoord. Ook het gezamenlijk onderzoek ligt stil, gezien de vele verschillen in de behandelpraktijk tussen de drie steuncentra. Het doel van dit onderzoek was het in kaart brengen van de sociodemografische, criminologische en klinische karakteristieken van de seksuele daders met een juridische maatregel die in behandeling zijn bij de drie steuncentra. Hiervoor werd eind 2014 gestart met het opstellen van een registratiemodel. De preliminaire resultaten van dit onderzoek werden gepresenteerd op het *Congrès International sur l'Agression Sexuelle (*juni 2015 in Charleroi). In functie van de voortzetting van het onderzoek werd het registratiemodel aangepast, waarmee vanaf 2017 werd geregistreerd. Gezien het ongebruik van de data heeft het UFC besloten in 2023 te stoppen met deze specifieke registraties. De steuncentra vonden elkaar in 2023 wel meermaals op bijvoorbeeld (internationaal) georganiseerde studiedagen, zoals studiedag van de Franstalige hulplijnen waar het UFC/Stop it Now! een presentatie voorzag. Ter voorbereiding hiervan werd op 17/5 een overleg

georganiseerd. Tevens heeft het UFC ondersteuning geboden bij de opstart van Stop it Now! Brussels, georganiseerd door het CAB. Stop it Now! Vlaanderen en Stop it Now! Brussels hebben in dit kader ook regelmatig overleg. In 2023 werden in dit kader twee overleggen voorzien, eentje in maart en eentje in november.

1.1.1 Begeleidingscomité van het samenwerkingsakkoord

Het begeleidingscomité werd opgericht ingevolge artikel 12 van het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Vlaamse gemeenschap. UFC-criminologe Minne De Boeck is lid van het begeleidingscomité. Naast vertegenwoordigers van de FOD Justitie (Mevr. Verstraete, Mevr. Vermaelen en voorzitter Dhr. Verellen) en de vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap (Mevr. Roelandt en Dhr. Verhelst), waren ook een vertegenwoordiger van de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (in de persoon van Dhr. Kaesemans, Zorgnet Vlaanderen, ondertussen vervangen door Dhr. Samir Boureghda), een vertegenwoordiger van de Centra Algemeen Welzijnswerk (tot 2017 in de persoon van Mevr. Clark, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk) en een vertegenwoordiger van het steuncentrum (Minne De Boeck) opgenomen in het begeleidingscomité.

De nood om het samenwerkingsakkoord te hertekenen kwam opnieuw naar boven bij het opstellen van een conceptnota voor toenmalig minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeurzen. Dit stonv olledig in het teken van een meer gestroomlijnd hulpaanbod aan plegers en daders van seksueel misbrui te voorzien. Tot die tijd is het samenwerkingsakkoord sinds 1998 echter geen enkele keer gewijzigd. Nog niemand ging aan de slag met de aanbevelingen rond de hertekening van het samenwerkingsakkoord. Daarom wilden de bevoegde ministers in 2021 de draad weer opnemen en het samenwerkingsakkoord actualiseren en optimaliseren.

Het begeleidingscomité, zoals opgericht in het samenwerkingsakkoord, werd belast met de opdracht om een tekstvoorstel uit te werken voor een herwerkt samenwerkingsakkoord. Dit werd verder vormgegeven door middel van verschillende werkgroepen die bepaalde subthema's in het samenwerkingsakkoord dienen uit te werken. Ook in 2022 zetelde het in de centrale werkgroep en was tevens actor in drie werkgroepen: werkgroep F omtrent het steuncentrum, werkgroep C omtrent adviesverlening en werkgroep E omtrent de informatieuitwisseling tussen justitiehuizen en gespecialiseerde voorzieningen. Prof. Goethals nam tevens het voorzitterschap van werkgroep F op. In 2022 was het UFC in 24 vergaderingen omtrent de hervormingen van het samenwerkingsakkoord vertegenwoordigd, ook vervulde het UFC specifieke opdrachten op vraag van de verschillende voorzitters van de werkgroepen. In 2023 waren de taken van de verschillende werkgroepen afgerond, het voorstel tot hervorming van het samenwerkingsakkoord ligt heden voor bij de politiek. In afwachting van een hervormd samenwerkingsakkoord zit het UFC als steuncentrum in een transitieperiode, ook is de positie en opdracht van het begeleidingscomité heden onduidelijk. Daarom is de beslissing gemaakt om geen bijeenkomsten in 2023 te organiseren met het begeleidingscomité. Van zodra de hervorming gevestigd is, wordt deze activiteit opnieuw opgenomen.

1.1.2 NL-ATSA

NL-ATSA is een vereniging die zich inzet voor de preventie van zedendelicten. De vereniging richt zich daarbij zowel op primaire preventie door middel van voorlichting en hulpverlening aan potentiële plegers en slachtoffers als op secundaire en tertiaire preventie door middel van risicotaxatie en behandeling van plegers.

NL-ATSA stelt zich ten doel internationale kennis en ervaring op het gebied van zedendelicten en zedendelinquenten te verspreiden in Nederlandstalig gebied, zowel in Nederland als in België. Dit doen zij door middel van het organiseren van congressen, symposia, trainingen, werk- en adviesgroepen en het onderhouden van een website. Daarnaast stimuleert NL-ATSA de terugkoppeling van kennis en ervaring die is opgebouwd in Nederlandstalig gebied naar het internationale veld, door middel van presentaties en workshops op internationale congressen en deelname aan internationale samenwerkingsverbanden. NL-ATSA is gelieerd aan de Internationale ATSA (Association for the Treatment of Sexual Abusers) en vormt daarvan een 'chapter'.

UFC-criminologe Minne De Boeck is heden deelnemend lid van het bestuur en woonde de bestuursvergaderingen van NL-ATSA in 2023 bij (23/5, 29/6, 17/7, 21/9, 7/12). Bovendien organiseerde ze voor NL-ATSA een webinar waarnaar wordt verwezen eerder in dit jaarverslag. Daarnaast maakt onze UFC-criminologe deel uit van de werkgroep diagnostiek risicotaxatie, en is ze lid van het International Chapter Committee als voormalig NL-ATSA voorzitter. De ledenvergadering van NL-ATSA werd georganiseerd op 6/6/2023.

1.1.3 Overleg met DG EPI FOD Justitie

In 2023 had het UFC verschillende overleggen met meerdere kabinetten, waaronder ook dat van Justitie. Deze overleggen kaderden binnen de gelpande hervorming van het Vlaams samenwerkingsakkoord. Het UFC heeft in dit kader tevens verschillende voorbereidende opdrachten vervult. Meerdere afzonderlijk overleggen werden georganiseerd met Dhr. Werner Vanhout, Dr. Rudy Verelst, Mevr. Ingrid Vrancken en Dhr. Sam Fonteyn, DG EPI van de FOD Justitie. Dit om de precaire financiële situatie van het UFC te bespreken, alsook een plan van aanpak af te stemmen. De subsidies van de steuncentra voor seksueel delinquenten bleven in 2023 een grote bezorgdheid. Het thema van het gemeenschappelijk overleg ging dan ook over de noodzakelijke budgetten en de verdeelsleutel van het steuncentrum binnen het nieuwe samenwerkingsakkoord.

Hiervoor zijn in 2023 verschillende contacten geweest met zowel de Federale als de Vlaamse Overheid (18/7, 8/12). Verder hadden het UFC en DG EPI FOD Justitie contact om de situatie door te spreken, alsook de debatten met de andere overheden voor te bereiden (13/7, 7/12, 19/12).

1.1.4 Politiek overleg

Het UFC pleegde verschillende keren overleg met het kabinet van Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Zuhal Demir en/of hun administratie. Dit betrof voornamelijk overleg in functie van de financiering van het steuncentrum (8/12/2023) en de opmaak van een projectvoorstel om tegemoet te komen aan hun opleidingsnoden. Een overleg met alle kabinetten (18/7/2023) vond ook plaats in het kader van de hervorming van het samenwerkingsakkoord.

Ook had het UFC verschillende keren overleg met het kabinet van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Hilde Crevits en/of hun administratie. Dit in het kader van de verschillende stuurgroepen van het Stop it Now! project (21/3, 29/6, 19/9, en 6/12/2023), ook één keer in het kader van het actieplan voor de aanpak van seksueel geweld (12/5/2023). Tevens werd met het kabinet Justitie en Handhaving, als met het kabinet Justitie en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vergadert omtrent de aparte unit voor zedendelinquenten in de gevangenis (22/11/2023), hiervoor had het UFC ook één voorbereidende vergadering met de administratie van het agentschap Justitie en Handhaving (18/9). Met het kabinet van de Federale minister van Justitie, heden Paul Van Tichelt, ging ondanks meerdere vragen geen individeel overleg door. Dit staat gezien de precaire financiële situatie van het UFC in 2024 wel vooropgesteld.

1.1.5 Teamoverleg met externe partners

Ook in 2023 was er in principe de mogelijkheid om gespecialiseerde hulpverleners of beleidsmedewerkers uit te nodigen op de teamvergadering om kennis te maken met elkaars werking. Afgelopen jaar kwamen er geen externe partners langs. Het doel is om dit in de toekomst opnieuw te plannen wanneer dit functioneel is. Zo staat er voor 2024 gepland om de nieuwe coördinator van het volwassenteam binnen I.T.E.R. uit te nodigen ter kennismaking. Het UFC staat steeds open om netwerkpartners te ontvangen op de teamvergadering.

1.1.6 Centraal instroomteam

In september 2014 ging het proefproject van start om de ambulante instroom van seksuele delinquenten met een juridisch statuut in de Antwerpse regio beter te structureren. Het forensisch team van CGG VAGGA, het HSD- en LDSG-team van CAW Antwerpen en het UFC werkten samen dit project uit. Lange wachtlijsten bij de ene dienst, tegenover een tekort aan patiënten in het andere centrum, deden vermoeden dat hier ruimte was voor verbetering. Een centraal instroomteam kan hieraan tegemoet komen. De drie betrokken diensten engageren zich ertoe om maandelijks samen te komen en de aanmeldingen te bespreken. Cliënten kunnen op die manier sneller verwezen worden naar het centrum dat het best zou kunnen aansluiten bij de noden van de aangemelde cliënt. Verwijzers hoeven niet langer elk centrum afzonderlijk aan te schrijven en lange (soms nodeloze) wachttijden kunnen zo vermeden worden. Bovenal hopen we op deze manier de dienstverlening aan de cliënt te verbeteren door een zo geschikt mogelijk zorgaanbod aan te bieden, op maat van elke individuele patiënt. In de loop van 2015 werd dit proefproject geëvalueerd en structureel georganiseerd.

In 2023 vond er 10 keer een centraal instroomteam plaats (26/01, 02/03, 20/04, 25/05, 22/06, 03/08, 07/09, 05/10, 09/11, 14/12/2023). Tussentijds was er ook overdracht en casusoverleg via mail.

1.1.7 Overlegplatform gespecialiseerde voorzieningen

In 2023 heeft het UFC initiatief genomen om te starten met een overlegplatform met de ambulante en residentiële gespecialiseerde voorzieningen. Dit zal twee keer per jaar georganiseerd worden. De doelstelling is om meer uitwisseling te genereren op beleids- en organisatorisch vlak, het netwerk te leren kennen, samenwerking en doorverwijzing in de praktijk te verbeteren, samenwerkingsverbanden te versterken, uitdagingen en problemen te signaleren, sterker te staan ten aanzien van het beleid en ten aanzien van de politiek. Gezien de verre afstand voor sommige gespecialiseerde voorzieningen zal

dit overlegplatform aangevuld worden met een inhoudelijke verdieping over een specifiek topic, waar de voorzieningen die wensen aan kunnen deelnemen. Ook zal dit platform elkaar bezoeken, zodat we elkaars werking beter leren kennen en begrijpen. Een eerste overleg werd georganiseerd op 30/11/2023.

1.1.8 Andere deelnames aan overlegmomenten met externe organisaties of voor externe projecten

- Stuurgroepen Stop it Now!
- Overleg Koning Boudewijnstichting, naastenproject Stop it Now!
- Focusgroepen Stop it Now! juni en december 2023
- Teamoverleg Stop it Now! met I.T.E.R.
- Netwerkvorming online hulpverlening (OHUP) en telefonische hulpverlening (OHIL)
- GDPR expertiseoverleg
- Overleg Sensoa
- Overlegplatform SGG
- Expertisenetwerk Seksueel geweld
- Overleg Child Focus
- Stuurgroep zorg aan Geïnterneerden
- VVKP Forensische divisie
- Overleg 'Actieplan seksueel geweld'
- Overleg met internationale Stop it Now! projecten
- Overleg taalwijzer Child Focus en Sensoa
- Overleg Europese Commissie projecten: 2PS, PROTECH
- Onderzoeksoverleg UGent, VUB, RAPPID
- Overleg stuurgroep aparte unit zedendelinquenten
- Onderzoekscomité risicotaxatie VUB, Agentschap Justitie en Handhaving

KLINISCHE ACTIVITEITEN

1.6 AANGROEI VAN HET PATIENTENBESTAND

In dit overzicht geven we een beeld van de instroom, doorstroom en uitstroom van het patiëntenbestand van het UFC behandelcentrum tijdens het jaar 2023.

Het aantal lopende dossiers op 1 januari 2023 bedroeg 116. Deze patiënten bezochten aan het begin van het jaar op regelmatige basis het UFC voor een consultatie bij de psychiater of de psycholoog.

Tijdens het jaar 2023 waren er 70 aanmeldingen bij het UFC, waarvan 41 patiënten uitgenodigd werden voor een intakegesprek. Zes patiënten zegden tijdig af waardoor een andere patiënt kon worden ingepland, één patiënt kwam bij intake niet opdagen of zegden laattijdig af waardoor geen andere intake kon worden ingepland. Van de 34 uitgevoerde intakes werden 30 nieuwe patiënten voor een eerste intakegesprek ontvangen. De overige patiënten waren al gekend omdat ze in het verleden al eens op intake en/of in behandeling waren geweest binnen het UFC. Deze vier patiënten werden opnieuw uitgenodigd voor een herintakegesprek. In totaal werden tijdens het jaar 2023, 21 nieuwe behandeltrajecten opgestart, waarvan vier onder de vorm van een dispatchfunctie.

Bij 13 van de 34 patiënten die op intake zijn geweest, werden de contacten onmiddellijk na (her-) intake stopgezet. De redenen voor deze onmiddellijke stopzetting waren: het ontbreken van een hulpvraag (N=6), geen problematiek voor het UFC (N=3), psychiatrische comorbiditeiten (N=1) en reeds in therapie (N=3). Verder werden tijdens het jaar 2023, 29 lopende behandelingsdossiers afgerond of stopgezet. Op de laatste dag van 2023 waren er 108 dossiers lopende.

Het totaal aantal consultaties in 2023 kent opnieuw een stijging (17%) ten opzichte van het aantal consultaties in 2022, deze keer gaat het om een zeer opvallende stijging. Dit gaat in tegen eerdere vaststellingen, zo was er een dalende trend merkzaam de laatste jaren, meer bepaald sinds 2017. In 2018 was er een daling van 7%, in 2019 één van 4% en in 2020 opnieuw één van 4%. De jaren daarvoor was er een stagnering in het aantal consultaties na de beslissing in het jaar 2014 om meer in te zetten op de steuntaken, met bijgevolg een daling voor de twee daaropvolgende jaren. Het beleid dat begin 2014 ingevoerd werd, namelijk minder intake gesprekken organiseren door bij aanmelding een strengere controle uit te voeren op de in- en exclusiecriteria, was tot het jaar 2015 zichtbaar in de cijfers. In 2016 volgde daarop een onverwachte stijging. Nadien is deze terug volledig afgenomen en zaten we in 2020 op het laagste aantal consultaties sinds de registratie.

Echter is in 2021, 2022 en 2023 een opmerkelijke stijging waarneembaar, ondanks het feit dat er steeds minder intakegesprekken gebeuren en het aantal nieuw opgestartte dossiers stabiel bleef. In 2021 betrof dit een stijging van 10%, in 2022 een stijging van 3% en in 2023 een stijging van 17%. Hoewel de laatste jaren een dalende trend te merken is bij de psychiatrische consultaties, zien we sinds het jaar 2022 een stijging, in 2022 van ongeveer 10%, in 2023 van 62%. Hoewel er de vorige jaren eerder een daling was in het aantal psychiatrische consultaties, was er in het jaar 2020 vooral een daling in het aantal psychologische consultaties. Dit viel te verklaren doordat verschillende clinici deeltijds zijn moeten gaan werken door het wegvallen van bijkomende projectmiddelen. De klinische activiteiten kwamen hierdoor onder druk te staan. In 2021 zijn de clinici erin geslaagd extra klinische opdrachten te

vervullen, doordat clinici meer zijn kunnen gaan werken door bijkomende projectmiddelen. Deze projectmiddelen worden niet ingezet voor klinische taken maar creëerden wel meer ruimte en flexibiliteit in de agenda's. Dit geldt ook voor 2022 en 2023 waar de clinici extra middelen kregen in het kader van het contextproject. Vooral in het jaar 2023 was deze stijging op te merken. Hierdoor vinden er immers extra contextgersprekken plaats, waar geen specifieke intake procedure aan voorafgaat.

In Tabel 6 en Figuur 10 ziet u een historisch overzicht van het aantal intakes, herintakes, psychiatrische en psychologische consultaties met daarbij ook de cijfers die in het jaar 2023 geregistreerd werden.

Tabel 6: Historisch overzicht van het aantal consultaties per jaar

	Intakes[1]	Her intakes	Psychiatrische consultaties	Psychologische consultaties	TOTAAL consultaties
2023	**30**	**4**	**373**	**707**	**1080**
2022	31	6	230	694	924
2021	32	7	208	690	898
2020	30	8	246	572	818
2019	31	7	227	627	854
2018	32	9	267	626	893
2017	42	1	267	695	962
2016	46	6	297	665	962
2015	30	12	344	539	883
2014	41	5	310	694	1004

[1] De intakes werden geteld als één consultatie, hoewel zij in principe bestaan uit een psychiatrisch en een psychologisch-criminologisch consult.

Figuur 10: Historisch overzicht van het aantal consultaties per jaar

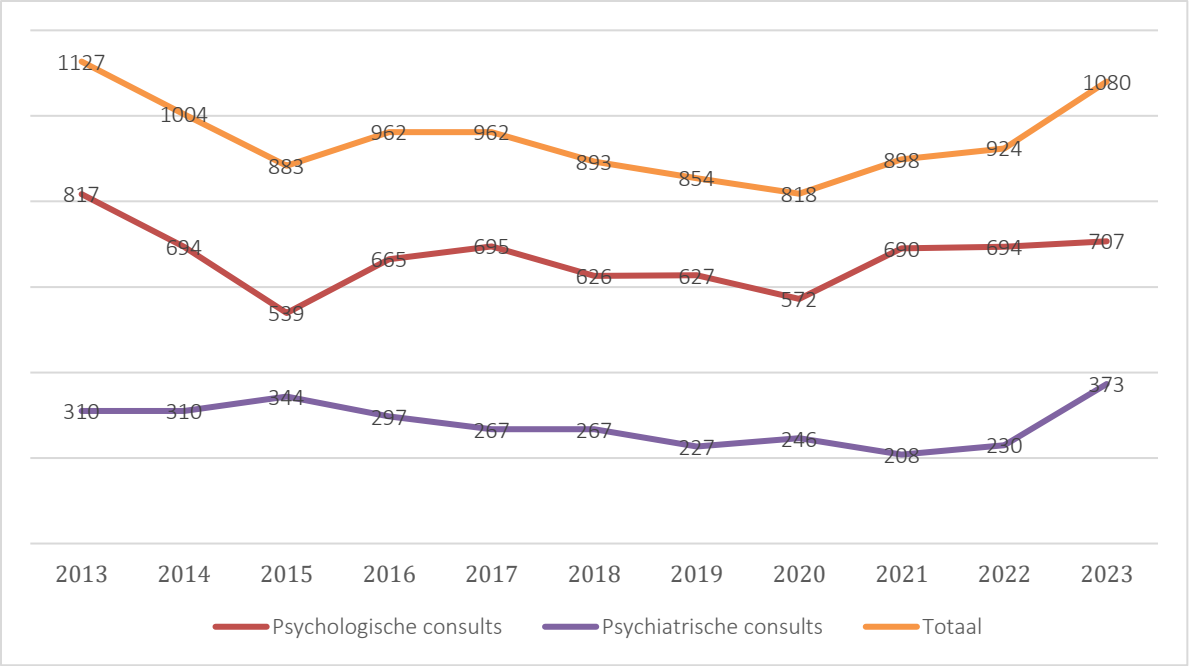

1.7 PROBLEEMGEDRAG BIJ AANMELDING

Tabel 7: Probleemgedrag bij intake en herintake in 2023

Aanmeldingsklacht	Intrafamiliaal Aantal	Extrafamiliaal Aantal
Pedofilie	4	9
Pedoseksualiteit	5	12
Efebofilie	3	18
Efeboseksualiteit	5	19
Kinderpornografie	18	
Pornoafhankelijkheid	8	
Hyperseksualiteit	7	
Prostitutiebezoek	4	
Voyeurisme	4	
Fetisjisme	4	
Aanranding/aantasting van de seksuele integriteit (+16 jaar)	3	
Verkrachting	3	
Zoöfilie	3	
Urofilie	2	
Partialisme	1	
Bondage	0	
Exhibitionisme	0	
Prostitutie uitoefening	0	
Coprofilie	0	
Masochisme	0	
Sadisme	0	
Frotteurisme	0	
Middelenmisbruik	10	
Gokken	0	
Vermogensdelict	0	
Seksuele partnermishandeling	0	
Verkeersinbreuken	0	

Geweldsdelict (niet-seksueel)	0
Levensdelict	0
Drugsdelict	0
Kindermishandeling niet seksueel	0
Andere	2

In de bovenste helft van de tabel worden de aanmeldingsklachten van seksueel geweld ten aanzien van minderjarigen geclusterd. Onder deze termen wordt verstaan:

Pedofilie: Er zijn gedurende meer dan zes maanden terugkerende intense seksueel opwindende fantasieën, seksuele drang of seksueel gedrag met betrekking tot minderjarigen zonder secundaire geslachtskenmerken.

Pedoseksueel: Er werden pedoseksuele feiten (inclusief bezit en/of verspreiding van kinderporno) gepleegd zonder dat de diagnose van pedofilie kan gesteld worden.

Efebofilie: Er zijn gedurende meer dan zes maanden terugkerende intense seksueel opwindende fantasieën, seksuele drang of seksueel gedrag met betrekking tot minderjarigen met secundaire geslachtskenmerken.

Efeboseksueel: Er werden seksuele feiten (inclusief bezit en/of verspreiding van kinderporno) gepleegd op minderjarigen met secundaire geslachtskenmerken, zonder te kunnen spreken van terugkerende intense seksueel opwindende fantasieën, seksuele drang of seksueel gedrag gedurende zes maanden.

Onder de aanmeldingsklacht **kinderpornografie** verstaan we het op regelmatige basis zoeken naar misbruikbeelden van minderjarigen. Van **hyperseksualiteit** als aanmeldingsklacht is sprake wanneer de cliënt aangeeft een sterk verhoogde en storende seksuele prikkelbaarheid en/of preoccupatie te ervaren. **Exhibitionisme** wordt gedefinieerd als het ongevraagd tonen van de geslachtsorganen aan vreemden. **Voyeurisme** is het kijken naar een nietsvermoedend iemand die naakt, zich aan het uitkleden of seksueel actief is. **Fetisjisme** wordt door de DSM-5 gedefinieerd als een terugkerende en intense seksuele opwinding met niet levende objecten of met een zeer specifieke erotische focus op niet genitale lichaamsdelen, tot uiting komend in fantasieën, drang of gedrag. **Bondage** gaat over seksuele praktijken waarbij een van de partners vastgebonden of op vergelijkbare wijze in zijn of haar bewegingsvrijheid wordt beperkt. **Masochisme** is het beleven van seksueel genot door onderwerping of kleinering. **Frotteurisme** is het seksueel opgewonden raken door lichamelijk contact met onbekenden. **Urofilie** gaat over een sterk seksueel gerichte belangstelling voor urine en urineren, **coprofilie** met betrekking tot ontlasting. Onder **'Andere'** verstaan we verkeersinbreuken en gokken.

Bij de 34 intakes en herintakes in 2023 noteerden we **144 probleemgedragingen**. Deze cijfers zijn in stijgende lijn sinds 2019, toen was er een dalende trend vast te stellen. Ondanks het feit dat er in zowel 2021 en 2022 ongeveer hetzelfde aantal intakes werd uitgevoerd, registreerden we 93 probleemgedragingen in 2021 en 105 probleemgedragingen in 2022. In 2023 hebben we iets minder intakes (34 in plaats van 37), desondanks zijn er toch meer probleemgedragingen vast te stellen. Verder zien we net zoals in 2020, 2021, en 2022 dat een groot aandeel probleemgedrag aangaande

extrafamiliaal misbruik van minderjarigen betreft (40%). Daarnaast is te bemerken dat het probleemgedrag 'kinderpornografie' gestegen is in vergelijking met 2021 (N=10) en 2022 (N=15). Gezien de wijzigingen in het nieuw seksueel strafrecht is de omschrijving van dit probleemgedrag echter achterhaald. Omwille van de wijze van registratie wordt de term 'kinderpornografie' echter nog steeds gebruijt. Daarnaast stelden we in 2022 een stijging van het probleemgedrag verkrachting (N=5) in vergelijking met 2021 vast, waar we toen 1 probleemgedrag registreerden. In 2023 lijk dit opnieuw licht te dalen. De stijging die merkbaar was in 2022 voor 'middelenmisbruik', ten opzichte van 2021, zet zich stabiel verder. Opmerkelijk zijn de stijging in aantallen wat betreft voyeurisme probleemgedrag, exhibitionisme was in 2023 echter opvallend afwezig. Ook fetisisme kwam in 2023 minder voor. Het probleemgedrag pornoafhankelijkheid lijkt in 2023 echter meer op de voorgrond te zijn komen staan. Bij sommige -minder voorkomende- seksuele problematieken zit er hier en daar wel wat verschil in ten opzichte van de vorige jaren, er zijn echter geen zeer opvallende toenames of afnames op te merken.

SITUERING IN HET THERAPEUTISCH PROCES

Om een overzicht te geven van de fase van begeleiding of behandeling waarin de UFC-patiënten zich tijdens 2023 bevonden, wordt er voor gekozen om een momentopname voor te stellen. In onderstaande tabel wordt de stand van zaken voor alle lopende dossiers (N=108) weergegeven op 31 december 2023.

Tabel 8: Fase van begeleiding/behandeling op 31 december 2023

Fasenaam	Aantal	%
Intake	56	29
Herintake	9	5
Diagnostiek	7	4
Motivatie	3	2
In behandeling		
Psychotherapie	61	31
Psychosociale begeleiding	11	6
Psychiatrische begeleiding	18	9
Dispatch	11	6
Contextbegeleiding	2	1
Follow Up	18	9
Totaal	**196**[2]	**100**

[2] Het aantal lopende fases ligt hoger dan het aantal patiënten, aangezien 1 patiënt meerdere behandelingsfases tegelijk kan doorlopen (bv. psychiatrische begeleiding en psychosociale begeleiding).

Figuur 11: Overzicht behandelfases huidige patiënten

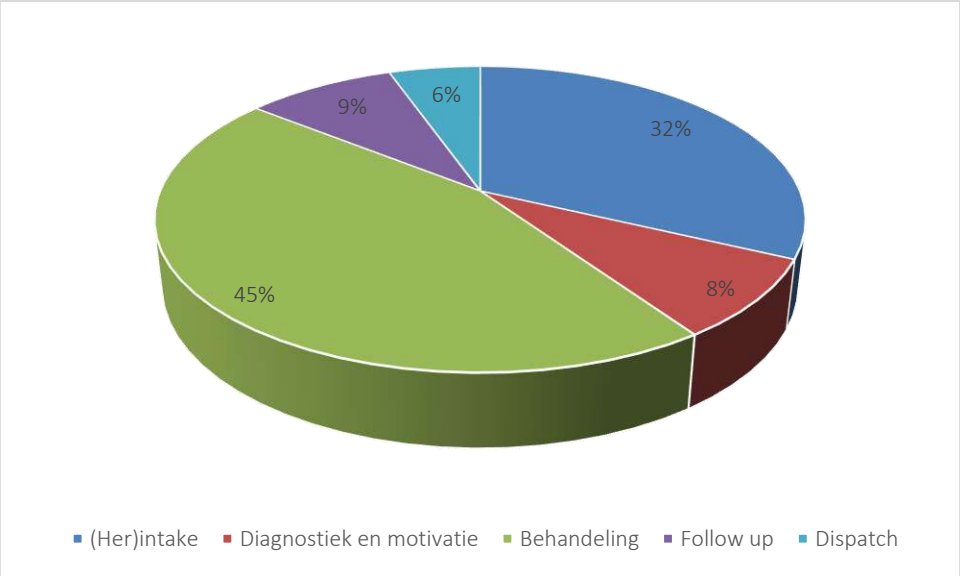

Tijdens de fase **'diagnostiek'** worden probleemgebieden geïdentificeerd en doelstellingen beschreven voor een therapie. Wanneer patiënt en therapeut hierover een akkoord bereiken wordt het therapeutisch contract ondertekend en gaat men over naar de volgende begeleidingsfase. **'Psychiatrische begeleiding'** betekent psychiatrische controlerende en ondersteunende contacten, zonder werkelijk te kunnen spreken van cognitief gedragstherapeutische interventies. **'Psychosociale begeleiding/psychotherapie'** betekent psychosociale ondersteunende contacten. Tijdens de begeleidingsfase wordt – met het RNR-model en het GLM-model als meest vooraanstaande werkkaders – intensief gewerkt aan probleemgebieden die samenhangen met het delictgedrag. Deze fase loopt tot de vooropgestelde doelen werden bereikt of de situatie zodanig werd geëvalueerd dat frequente therapeutische sessies voorlopig niet verder vereist zijn. Sinds dit jaar is een nieuwe categorie toegevoegd **'contextbegeleiding'** in het kader van het contexproject binnen het UFC. Hieronder vallen de dossiers die naast een standaard begeleiding ook inzetten op het betrekken van de context in het kader van de begeleiding. Onder **'dispatch'** (i.e. uitbesteding van de behandeling) verstaan we de begeleiding of behandeling door een niet-erkende dienst of persoon onder supervisie van het UFC. Betrokkene wordt minstens tweemaal per jaar opgevolgd door het UFC. Patiënten die de psychotherapeutische fase hebben doorlopen en momenteel systematisch opgevolgd worden bevinden zich in de **'follow-up'**-fase.

Het UFC blijft investeren in de 'dispatch'-formule en moedigt ook andere gespecialiseerde voorzieningen aan om dit te doen. Niet elke patiënt heeft nood aan een gespecialiseerde therapie, hoewel de opdrachtgever wel vaak een prestatieverbintenis vraagt in het kader van de gerechtelijke voorwaarden. Het UFC is van oordeel dat de beperkte gespecialiseerde therapeutische middelen best ingezet worden in de dossiers waar dit het meest nodig is. Voor andere patiënten kan reguliere zorg - met ondersteuning van de gespecialiseerde zorg, voldoende zijn. Een dispatch begeleiding kan aan deze nood tegemoet komen.

1.8 GERECHTELIJK STATUUT

Hierna volgt een overzicht van de gerechtelijke statuten waarin de nieuwe patiënten (intake of herintake) zich bevonden op het moment van de intake. Het grootste deel van de nieuwe patiënten in 2023 had het statuut 'probatieuitstel' (N=16), gevolgd door geen juridische maatregel (N=9) en meldde zich aan op eigen initiatief. Een belangrijke kanttekening bij diegene die zonder gerechtelijk statuut hebben aangemeld is dat het uiteraard mogelijk is dat er in de loop van het behandeltraject alsnog een gerechtelijk statuut toegekend wordt, waardoor deze cijfers een licht vertekend beeld kunnen geven. Met betrekking tot de andere aanmeldingen met een gerechtelijk statuut, naast probatieuitstel, ging het in de meeste gevallen over vrijheid onder voorwaarden (VOV) (N=3), gevolgd door voorlopige invrijheidsstelling (VLV) (N=2), daarna geïnterneerden vrij op proef, elektronisch toezicht, probatieopschorting en voorwaardelijke invrijheidsstelling (VI) met één persoon met dit gerechtelijk statuut op moment van intake. Ook het gerechtelijk statuut 'vrijheid onder voorwaarden' kan veranderen doorheen het behandeltraject wanneer er een uitspraak volgt.

Het was de laatste jaren opvallend dat er steeds meer patiënten aanmeldden zonder gerechtelijk kader, echter lijkt dit wel stabiel te blijven doorheen de jaren tot ongeveer één derde van de aanmeldingen. In 2023 betrof dit iets minder dan één derde van de aanmeldingen. Dit kan op eigen initiatief zijn, of op initiatief van iemand in hun omgeving. De komst van de hulplijn Stop it Now! en de groeiende overtuiging omtrent behandelmogelijkheden aangaande een seksuele problematiek buiten een gerechtelijk kader, kunnen hier een invloed op hebben. Ook vorig jaar was probatieuitstel het meest voorkomende gerechtelijke statuut, gevolgd door de VOV-maatregel. De primaire gerechtelijke statuten blijven bijgevolg bij aanmelding grotendeels hetzelfde.

Tabel 9: Gerechtelijk statuut op het moment van intake (nieuwe patiënten in 2023)

Gerechtelijk statuut	Aantal	%
Probatieuitstel	16	47
Geen (op moment van intake)	9	26
Vrijheid onder voorwaarden (VOV)	3	9
Voorlopige invrijheidsstelling (VLV)	2	6
Geïnterneerd - vrijheid op proef (VOP)	1	3
Elektronisch toezicht	1	3
Probatieopschorting	1	3
Voorwaardelijke invrijheidstelling (VI)	1	3
Gedetineerd	0	0

Ter beschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank (TBS)	0	0
Bemiddeling en Maatregelen	0	0
Totaal	**34**	**100**

Figuur 12: Gerechtelijk statuut op het moment van intake (nieuwe patiënten in 2023)

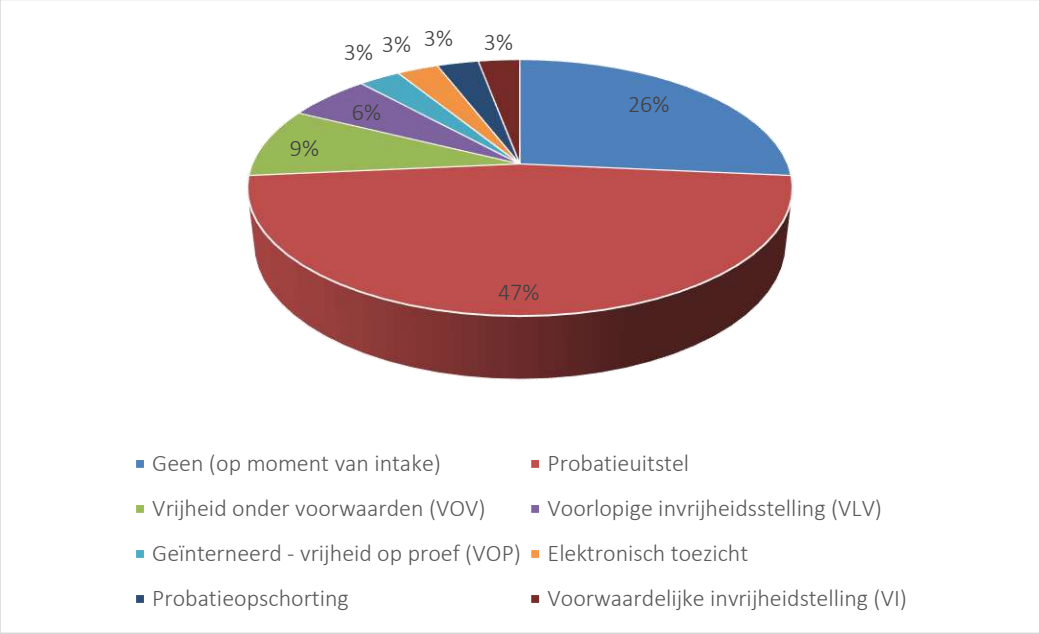

Ter informatie wordt ook nog een overzicht gegeven van de gerechtelijke status van alle lopende dossiers op de laatste dag van 2023.

Tabel 10: Gerechtelijk statuut op het moment van intake (alle lopende dossiers op 31/12/2023)

Gerechtelijk statuut	Aantal	%
Geen	37	34
Probatieuitstel	34	31
Vrijheid onder voorwaarden (VOV)	15	14
Probatieopschorting	4	4
Geïnterneerd	3	3
Vrijheid op proef (VOP)	4	4
Gedetineerd	4	4

Voorwaardelijke invrijheidstelling (VI)	4	4
Elektronisch toezicht	1	1
Ter beschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank (TBS)	1	1
Voorlopige invrijheidstelling (VLV)	1	1
Bemiddeling en Maatregelen	0	0
Beperkte hechtenis (halve vrijheid)	0	0
Totaal	**108**	**100**

Figuur 13: Gerechtelijk statuut op het moment van intake (alle lopende dossiers op 31/12/2023)

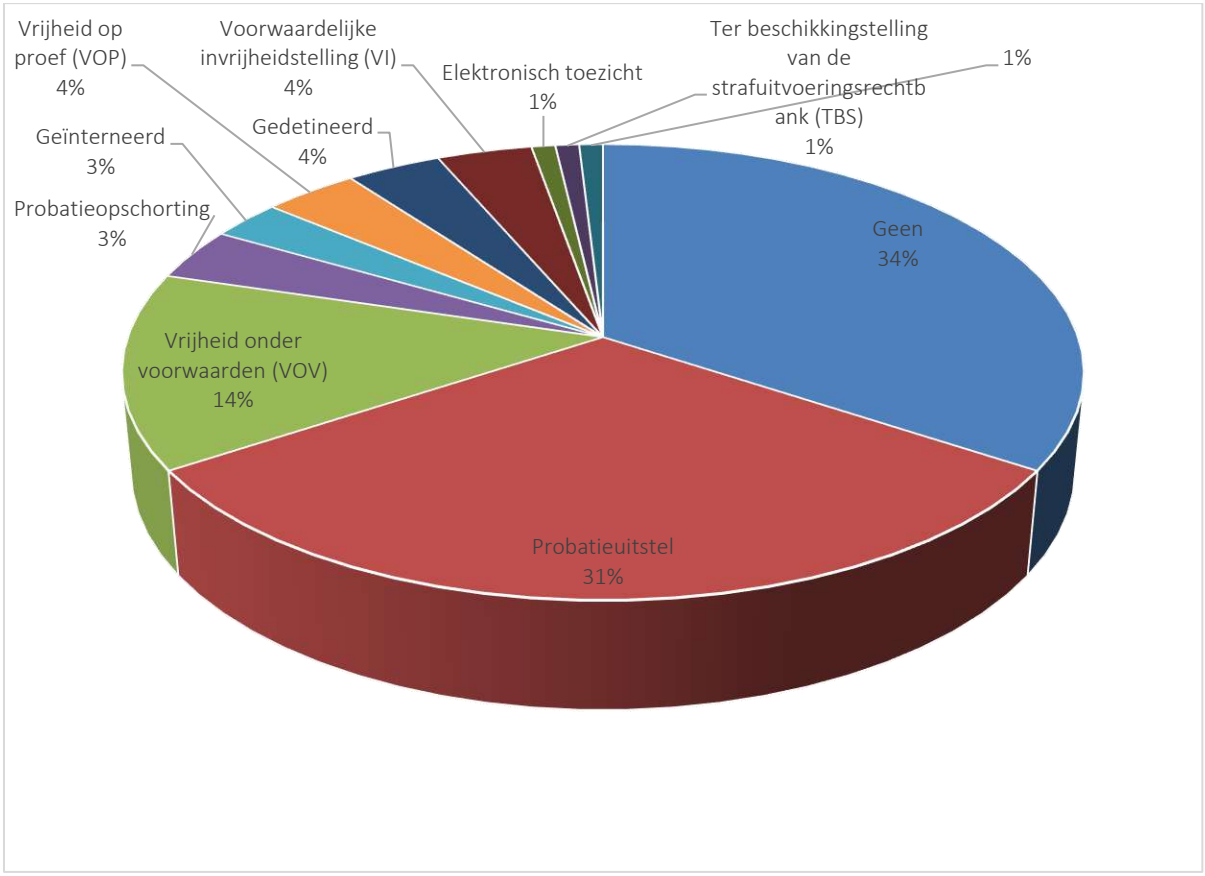

1.9 VERWIJZERS

De grootste verwijzer van patiënten die in het jaar 2023 op intakegesprek kwamen in het UFC is het justitiehuis, goed voor 65% van de aanmeldingen. Na een daling van het aantal aanmeldingen vanuit het justitiehuis in 2018, zijn deze aanmeldingen opnieuw gestegen in 2019, 2020, 2021 en 2022 conform de voorgaande jaren. Het aantal aanmeldingen uit de psychosociale diensten van de gevangenissen (PSD) is verminderd met ongeveer de helft ten opzichte van 2022, dit is conform de vaststellingen in 2021. De verwijzingen vanuit justitie waren in 2023 samen goed voor 74% van het totaal, in 2022 was dit 78%, in 2021 was dit opmerkelijk minder. Bijgevolg tonen de cijfers dat meer dan drie vierde van de aanmeldingen gebeurt vanuit een justitiële instantie. Het aantal intakegesprekken waarbij de patiënt zelf het initiatief nam is de helft gedaald ten opzichte van 2021 (N=8), echter is het gelijkaardig aan 2022. Vorig jaar betrof dit 19% van het totaal en in 2022 was dit 11% van het totaal, gezien het lager aantal nieuwe patiënten betreft dit nu 15%. Sinds mei 2017 werd ook Stop it Now! toegevoegd als verwijzer, dit jaar zijn er geen personen doorverwezen naar het onze organisatie vanuit de hulplijn, of althans de aanmeldingen werden niet dusdanig geregistreerd. Andere aanmelden kwamen vanuit de algemene psychiatrische en forensisch psychiatrische zorg. De hulpverleningscontext was dit jaar maar goed voor 12% van de verwijzingen, in 2022 was dit 11%, in 2021 was dat 23%. Het lijkt erop dat het evenwicht van de doorverwijzingen voornamelijk ligt bij de justitiële partners. Hoogstwaarschijnlijk heeft dit te maken met de sensibilisering door onder andere intervisies en opleidingen en de focus op de partners van het samenwerkingsakkoord. Dit komt minder vaak voor in geval van de reguliere zorg.

Tabel 11: Verwijzers van de nieuwe patiënten in 2023

Verwijzer	Aantal	%
JUSTITIE		
Justitie - Justitiehuis	22	65
Justitie - PSD	3	9
HULPVERLENINGSCIRCUIT		
Huisarts	1	3
Psychotherapeut (privé)	0	0
Psychiatrisch Ziekenhuis – algemene werking	0	0
Stop it Now! Vlaanderen	0	0
Gehandicaptenzorg	0	0
Algemeen ziekenhuis – psychiatrische afdeling	1	3
Centrum Algemeen Welzijnswerk – HSD	1	3
Medium security ziekenhuis – Forensische psychiatrie	1	3
NIET PROFESSIONEEL INITIATIEF		
Eigen initiatief	5	15
Totaal	**34**	**100**

We voegen hier ook nog een totaaloverzicht toe van alle patiënten die in behandeling waren op de laatste dag van 2023. Hieruit blijkt dat het merendeel werd aangemeld door een justitie-assistent (38%), samen met de aanmeldingen op eigen initaitief (25%). Binnen de justitiële verwijzingen kwam 9% van de aanmeldingen van de PSD. De aanmeldingen op eigen initiatief zijn in verhouding licht gestegen in

vergelijking met vorig jaar, in 2022 was dit 21%. De verwijzers van de UFC patiënten aan het einde van het jaar 2023 kwamen in totaal voor 48% vanuit justitie, voor 26% vanuit het hulpverleningscircuit en voor 26% vanuit niet-professioneel initiatief. De aanmeldingen met verwijzers vanuit justitie zijn in vergelijking met vorig jaar ongeveer hetzelfde gebleven, terwijl die vanuit het niet-professioneel initiatief duidelijk zijn gestegen. De verwijzingen vanuit het hulpverleningscircuit zijn in verhouding dan weer duidelijk gedaald.

Tabel 12: Verwijzers (alle lopende dossiers op 31/12/2023)

Verwijzer	Aantal	%
JUSTITIE		
Justitie - Justitiehuis	41	38
Justitie - PSD	10	9
Justitie – Advocaat	1	1
HULPVERLENINGSCIRCUIT		
Huisarts (privé)	5	5
Algemeen ziekenhuis – Raadpleging psychiatrie	1	1
Psychiatrisch Ziekenhuis - Algemene werking	3	3
Psychotherapeut privé	0	0
Gehandicaptenzorg	2	2
Psychiater privé	2	2
Centrum Voor Geestelijke Gezondheidszorg – Algemene werking	2	2
Stop it Now Vlaanderen!	1	1
Algemeen ziekenhuis – Psychiatrische afdeling voor volwassenen	3	2
Vertrouwenscentrum kindermishandeling	0	0
Algemeen ziekenhuis – Psychiatrische afdeling voor kinderen	1	1
Psychiatrisch Ziekenhuis - Medium Security, forensische afdeling	2	2
Algemeen ziekenhuis - Spoedopname	1	1
Schakelteam internering	1	1
Centrum Algemeen Welzijnswerk – Hulpverlening Seksuele Delinquenten	2	2
Psychiatrisch Ziekenhuis – psychiatrisch verzorgingstehuis (PVT)	1	1
Algemeen Ziekenhuis - Algemene werking	1	1
NIET PROFESSIONEEL INITIATIEF		
Eigen initiatief	27	25
Initiatief vanuit de omgeving - Ouders	1	1
Totaal	108	100

Figuur 14: Verwijzers (alle lopende dossiers op 31/12/2023)

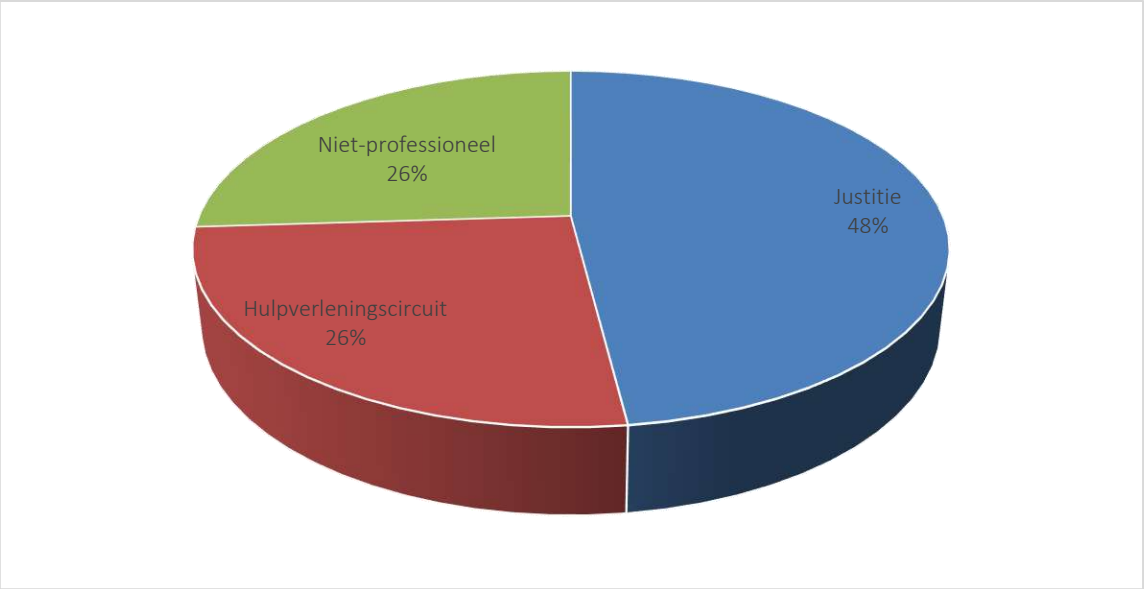

1.10 GECLASSIFICEERDE STOORNIS

Hieronder volgt een overzicht van de diagnoses op as I en as II van de DSM-IV die aan de nieuwe patiënten op intake of herintake in 2023 toegeschreven werden. Daarnaast volgt een overzicht van het totale aantal UFC diagnoses bij alle UFC patiënten van 1993 tot en met 2023.

In de loop van het jaar 2017 heeft het UFC gebruik gemaakt van de nieuwe DSM classificatie volgens de DSM-5. De American Psychiatric Association bracht in 2013 een nieuwe editie uit van de DSM. Als meest opvallende vernieuwing verlaat de DSM-5 het alom gekende categorisatiesysteem dat opgebouwd is uit assen (as I tot en met V). Voor wat betreft de categorie van de parafilieën benadrukt de DSM-5 dat niet elke parafilie noodzakelijkerwijs ook een stoornis is. Nieuwe toevoegingen zijn 'in een gecontroleerde omgeving' (zoals de gevangenis, waarbij de omgeving maakt dat bepaald gedrag dat nodig is om de diagnose te kunnen stellen, niet gesteld kan worden), en 'in remissie'. In het voorjaar van 2017 werd de structuur van de UFC-databank aangepast op basis van de nieuwe DSM-categorieën en codes. Omdat we pas vanaf 2017 de DSM-5 diagnoses zijn beginnen registreren, worden hier zowel de DSM-IV diagnoses als de DSM-5 diagnoses geregistreerd en weergegeven. Omwille van de overgang van het gebruik in de DSM-IV en de DSM-5, kunnen de registraties in de DSM-IV momenteel een onderschatting geven. Toch is ervoor gekozen nog steeds beide registratiesystemen weer te geven. Zo wordt zeker een volledig en duidelijk beeld geschept van de diagnoses waar het UFC mee geconfronteerd wordt.

Tabel 13: Diagnose op as I voor de nieuwe patiënten in 2023

Diagnose op as 1	Aantal	%
Efebofilie (*)	13	25
Pedofilie	9	17
Pedoseksueel niet pedofiel (*)	3	6
Hyperseksualiteit (**)	5	9
Zoöfilie (**)	1	2
Exhibitionisme	1	2
Voyeurisme	3	6
Fetisjisme	2	4
Verkrachting volwassene	2	4
Alcoholafhankelijkheid of misbruik	4	8
Middelen gerelateerde stoornis	2	4
Pervasieve ontwikkelingsstoornis	2	4
Aandachtstoornis	1	2
Depressieve stoornis	5	9
Totaal	**53**	**100**

(*) Dit zijn categorieën van seksueel geweld gepleegd ten aanzien van minderjarigen die verder gedifferentieerd werden t.o.v. de bestaande diagnostische instrumenten DSM-IV-TR en ICD-10.

(**) Dit zijn bijkomende categorieën die gedifferentieerd worden t.o.v. de diagnoses Parafilie NAO, V61.21 of V61.1

Tabel 14: As I diagnoses bij totaalpopulatie (1993-2023)

Diagnose	N	%
Pedofilie	418	20
Efebofilie (*)	355	17
Exhibitionisme	141	7
Pedoseksueel niet pedofiel (*)	119	6
Hyperseksualiteit (**)	104	5
Efeboseksueel niet efebofiel (*)	85	4
Voyeurisme	54	3
Verkrachting van een volwassene (**)	39	2
Parafilie NAO	24	1
Fetisjisme	26	1
Seksueel sadisme	13	1
Transvestitisme	12	1
Frotteurisme	9	0
Seksueel misbruik van een minderjarige waarbij er geen leeftijdsverschil van 5 jaar is tussen de dader en het slachtoffer	9	0
Incest van een persoon met een slachtoffer dat niet minderjarig is (ouder dan 16j) (*)	7	0
Seksueel masochisme	5	0
Seksueel misbruik van volwassene	4	0
Zoöfilie (**)	6	0
Partialisme (**)	4	0
Seksueel misbruik van kind	1	0
Middelengerelateerde stoornis	181	9
Seksuele stoornis	66	3
Depressieve stoornis	58	3
Pervasieve ontwikkelingsstoornis / Autismespectrumstoornis (ASS)	46	2
Impulscontrolestoornis	29	1
Aandachtstoornis	21	1
Mentale retardatie	15	1
Angststoornis	15	1
Paniekstoornis	1	0
Psychotische stoornis	10	0
Bipolaire stoornis	8	0
Genderidentiteitsstoornis	7	0
Dementiële stoornis	5	0
Aanpassingsstoornis	3	0
Slaapstoornis	1	0
Leerstoornis	1	0
Hechtingsstoornis	1	0
Andere	2	0
Uitgestelde diagnose op as I	192	9
Geen diagnose op as I	11	1
Totaal	**2108**	**100**

(*) Dit zijn categorieën van seksueel geweld gepleegd ten aanzien van minderjarigen die verder gedifferentieerd werden t.o.v. de bestaande diagnostische instrumenten DSM-IV-TR en ICD-10.

(**) Dit zijn bijkomende categorieën die gedifferentieerd worden t.o.v. de diagnoses Parafilie NAO, V61.21 of V61.1

Tabel 15: As II diagnose bij de nieuwe patiënten in 2023

Omschrijving	N	%
Antisociale persoonlijkheidsstoornis	1	25
Narcistische persoonlijkheidsstoornis	3	75
Totaal	**4**	**100**

Tabel 16: As II diagnoses bij totaalpopulatie (1993-2023)

Omschrijving	N	%
Antisociale persoonlijkheidsstoornis	147	14
Narcistische persoonlijkheidsstoornis	89	8
Persoonlijkheidsstoornis NAO	63	6
Borderline persoonlijkheidsstoornis	47	4
Vermijdende persoonlijkheidsstoornis	20	2
Milde zwakbegaafdheid	25	2
Matige zwakbegaafdheid	10	1
Afhankelijke persoonlijkheidsstoornis	8	1
Schizotypale persoonlijkheidsstoornis	8	1
Histrionische persoonlijkheidsstoornis	4	0
Schizoïde persoonlijkheidsstoornis	4	0
Ongespecificeerde aandachtsstoornis	1	0
Obsessieve-compulsieve stoornis	1	0
Uitgestelde diagnose op as 2 (!)	*557*	*52*
Geen diagnose op as 2	*87*	*8*
Totaal	**1071**	**100**

(!) bij de intake is het vaak nog niet duidelijk of het om een persoonlijkheidsstoornis gaat volgens de criteria van de DSM. Stricto sensu is het belangrijk hierbij ook heteroanamnestische informatie (bijvoorbeeld uit het netwerk van de patiënt) te hebben.

Hierbij een overzicht van de nieuw geregistreerde DSM-5 diagnoses in 2023. Deze worden apart van de DSM-IV diagnoses geregistreerd. Het UFC heeft in het jaar 2023 bij intake zowel de DSM-IV diagnoses als de DSM-5 diagnose geregistreerd, om hiaten te vermijden en de diagnostiek op langere termijn te kunnen opvolgen. Onderstaande DSM-5 diagnoses werden dus meestal reeds opgenomen in bovenstaande DSM-IV diagnoses. Gezien de registratieperiode van de DSM-5 ondertussen al enige

periode loopt, wordt er vanaf dit jaar ook een overzicht gegeven van het totaal aantal DSM-5 diagnoses ooit gesteld in het UFC. Vanaf midden 2017 werden er regelmatig DSM-5 diagnoses toegevoegd, vanaf het jaar 2018 gebeurde dit op structurele basis. De diagnoses staan geordend van meest voorkomend naar minst voorkomend. Zo is meteen duidelijk met welke diagnoses het UFC het meest geconfronteerd wordt.

Tabel 17: gestelde DSM-5 diagnoses in 2023

Diagnose	Aantal	%
Efebofiel (*)	15	24
Pedofiele stoornis	10	16
Pedoseksueel niet pedofiel (*)	3	5
Hyperseksualiteit (**)	7	11
Voyeurisme stoornis	4	6
Exhibitionisme stoornis	1	2
Fetisjisme	2	3
Verkrachting van een volwassene	2	3
Andere gespecificeerde parafiele stoornis	1	2
Stoornis in alcoholgebruik – licht/matig/ernstig	5	8
Stoornis in middelengebruik	2	3
Antisociale persoonlijkheidsstoornis	1	2
Narcistische persoonlijkheidsstoornis	2	3
Aandachtsdeficiëntie	1	2
Autismespectrumstoornis	2	3
Depressieve stoornis	5	8
`Totaal	**60**	**100**

(*) Dit zijn categorieën van seksueel geweld gepleegd ten aanzien van minderjarigen die verder gedifferentieerd werden t.o.v. de bestaande diagnostische instrumenten DSM-IV-TR en ICD-10.
(**) Dit zijn bijkomende categorieën die gedifferentieerd worden t.o.v. de diagnoses Parafilie NAO, V61.21 of V61.1

Tabel 18: gestelde DSM-5 diagnoses bij totaalpopulatie (2017-2023)

Diagnose	Aantal	%
Efebofiel (*)	109	18
Pedofiele stoornis	63	11
Efeboseksueel niet efebofiel (*)	39	7
Hyperseksualiteit (**)	42	7
Pedoseksueel niet pedofiel (*)	29	5
Exhibitionismestoornis	11	2
Fetisjismestoornis	10	2

Voyeurismestoornis	12	2
Frotteurismestoornis	1	0
Ongespecificeerde parafiele stoornis	6	1
Verkrachting van een volwassene	8	1
Andere gespecificeerde parafilieën	3	0
Zoöfilie (**)	2	0
Seksueel masochismestoornis	1	0
Incest bij seksueel meerderjarige (+16j)	1	0
Transvestiestoornis	1	0
Partialisme (**)	1	0
Stoornis in alcoholgebruik – licht/matig/ernstig	51	9
Stoornis in middelengebruik	44	7
Autismespectrumstoornis	23	4
Verstandelijke beperking – licht	15	3
Antisociale persoonlijkheidsstoornis	15	3
Ongespecificeerde persoonlijkheidsstoornis	12	2
Narcistische persoonlijkheidsstoornis	17	3
Depressieve stoornis	16	3
Borderline persoonlijkheidsstoornis	7	1
Aandachtdeficiëntie	10	2
Aanpassingsstoornis	5	1
Somatisch symptoomstoornis	3	1
Posttraumatische stressstoornis	3	1
Angststoornis	3	1
Paniekstoornis	1	0
Neurocognitieve stoornis (beperkt/ernstig)	4	1
Gokstoornis	3	1
Schizofrenie	2	0
Andere gespecificeerde gedragsstoornis	2	0
Andere gespecificeerde persoonlijkheidsstoornis	2	0
Vermijdende persoonlijkheidsstoornis	4	1
Genderdysforie	2	0
Hechtingsstoornis	1	0
Schizoïde persoonlijkheidsstoornis	1	0
Verstandelijke beperking – matig	1	0
Waanstoornis	1	0
Anorexia nervosa	1	0
Ongespecificeerde gedragsstoornis	1	0
Afhankelijke persoonlijkheidsstoornis	1	0
Bipolaire stoornis	1	0
Histrionische persoonlijkheidsstoornis	1	0

Ongespecificeerde aandachtdeficiëntie	1	0
Ongespecificeerde psychotische stoornis	1	0
Ongespecificeerde verstandelijke beperking	2	0
Totaal	**596**	**100**

(*) Dit zijn categorieën van seksueel geweld gepleegd ten aanzien van minderjarigen die verder gedifferentieerd werden t.o.v. de bestaande diagnostische instrumenten DSM-IV-TR en ICD-10.
(**) Dit zijn bijkomende categorieën die gedifferentieerd worden t.o.v. de diagnoses Parafilie NAO, V61.21 of V61.1

1.11 BEWINDVOERING

Elke eerste maandagochtend van de maand voert het UFC onderzoeken uit met als doel het opstellen van een omstandig medisch verslag bij personen met een lopende procedure 'bewindvoering'. Dit houdt in dat er een psychiatrisch onderzoek plaatsvindt om in te schatten of iemand onder bewind moet worden geplaatst ter bescherming van zichzelf of zijn eigendommen. Dit gebeurt door de ASO psychiatrie, onder supervisie van de directeur van het UFC, Prof. dr. Kris Goethals. Een verslag wordt opgesteld en overgemaakt aan het vredegerecht, waarop de vrederechter zich baseert voor het vellen van een oordeel. Per voormiddag worden steeds een 3 à 4-tal mensen gezien die allen in behandeling zijn in het psychiatrisch ziekenhuis te Duffel. De bewindvoering vond 11 keer plaats in 2023 (18/01/2023, 06/02/2023, 15/02/2023, 06/03/2023, 18/05/2023, 5/06/2023, 01/08/2023, 7/08/2023, 04/09/2023, 04/12/2023 en 20/12/2023)

BIJKOMENDE PROJECTEN UFC

1.12 STOP IT NOW!

Stop it Now! is een internationaal preventieproject dat seksueel kindermisbruik aanpakt via sociale bewustwording en een hulplijn voor mensen die zich zorgen maken over hun eigen seksuele gevoelens of gedrag ten aanzien van minderjarigen, en hun naasten.

Stop it Now! wordt ondersteund door het UFC. Het UFC voert verschillende steunopdrachten uit om op een kwalitatieve manier aan preventie te kunnen doen. Het UFC organiseert opleiding en vorming, doet de communicatie, voert de evaluatie en ondersteunende opdrachten uit en zorgt voor de nationale en internationale inbedding van Stop it Now! in de bestaande netwerkstructuren. Minne De Boeck, onze criminologe, is projectverantwoordelijke van Stop it Now! Vlaanderen.

Stop it Now! werd in 1992 opgericht door de Amerikaanse Fran Henry om seksueel kindermisbruik te voorkomen. Fran Henry was zelf slachtoffer en wilde andere kinderen het leed dat haar was overkomen besparen. Stop it Now! bestaat inmiddels al in de Verenigde Staten (1992), Groot-Brittannië, Ierland (2002) en Nederland (2012).

In 2017 werd Stop it Now! ook opgericht in Vlaanderen. Stop it Now! Vlaanderen is een initiatief van het UFC en I.T.E.R. - een ambulant behandelcentrum voor preventie, begeleiding en behandeling van seksueel grensoverschrijdend gedrag – en krijgt ondersteuning van onder andere Child Focus, Sensoa, Zornet Icuro en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (SAW). De hulplijn bereikte tot eind 2023 over de gehele periode reeds 2737 personen. In het jaar 2023 was ongeveer 39% bezorgd over zijn of haar eigen seksuele gevoelens of gedrag ten aanzien van minderjarigen, 37% van de contacten ging over iemand die bezorgd was over iemand in de dichte omgeving, als naaste of professional. 18% van de

vragen betrof een informatieve of maatschappelijke vraag en 6% betroffen andere vragen. Voor meer informatie over de resultaten van de hulplijn verwijzen we graag naar het jaarverslag van Stop it Now!. Naast de hulplijn heeft Stop it Now! ook een aantal zijprojecten waarmee het ondersteuning tracht te bieden aan de hulplijn, de doelgroep die de hulplijn contacteert en ook tracht bij te dragen aan de preventie van seksueel kindermisbruik.

Online zelfhulpmodule – Stoppen is Mogelijk

Downloaders van seksuele misbruikbeelden nemen geregeld contact op met Stop it Now!, in 2020 was er een opmerkelijke stijging in de hulpvragen over het online kijkgedrag. Daarom zette Stop it Now! in 2021 extra in op deze problematiek door de verdere ontwikkeling van de online zelfhulpmodule 'Stoppen is Mogelijk'. Deze zelfhulpmodule kan de stap om anoniem en vertrouwelijk hulp te zoeken bij Stop it Now! verkleinen. Ook kan het motiveren om te stoppen met het kijkgedrag en zelf aan de slag te gaan met de problemen waar downloaders van seksuele misbruikbeelden mee worstelen.

Sinds de start van de online zelfhulpmodule 'Stoppen is Mogelijk' voor downloaders van seksuele beelden van minderjarigen hebben 12.515 Vlamingen de website bezocht, waarvan 1.355 terugkerende bezoekers. Vooral bij de terugkerende bezoekers kunnen we ervan uitgaan dat ze ook effectief aan de slag gaan met de online zelfhulpopdrachten. Tot eind 2023 bezochten in totaal 43.811 personen de website.

De zelfhulpmodule 'Stoppen is Mogelijk' biedt ook de zelfhulpopdrachten aan voor professionals. Hulpverleners die downloaders van seksuele misbruikbeelden behandelen kunnen dan ook gebruik maken van de zelfhulpopdrachten in hun behandeling. In 2023 zette Stop it Now! ook in op de ondersteuning van naasten van downloaders van seksuele misbruikbeelden van minderjarigen. Dit door middel van de lancering van een zelfhulpmodule voor naasten, die ook een plaats krijgt op de Stoppen is Mogelijk website. De ontwikkeling en totstandkoming van deze module gebeurt in samenwerking met Stop it Now! Nederland.

Handleidingen – 'Start het gesprek'

'Start het gesprek' voor naasten

Ook naasten verdienen informatie, ondersteuning en advies. Stop it Now! moedigt hen aan om hun bezorgdheden te bespreken met de persoon over wie zij zich zorgen maken. De juiste aanpak voor zo'n gesprek hebben we uitgewerkt in een handleiding die partners, familieleden en vrienden kunnen gebruiken als houvast. Stop it Now! kan deze handleiding gebruiken bij het bieden van hulp aan naasten en zij kunnen op hun beurt - wanneer nodig - terugkoppelen aan de hulplijn. Deze handleiding zal tevens verwerkt worden in de nieuwe naastenwerking van Stop it Now! waarop wordt ingezet in 2023.

'Start het gesprek' voor professionals

Het is ook voor professionals niet eenvoudig wanneer ze ontdekken dat iemand met pedofiele gevoelens worstelt, seksuele gevoelens heeft of gedrag stelt ten aanzien van minderjarigen, of wanneer iemand aangeeft misbruikbeelden van minderjarigen te hebben bekeken. Ook professionals weten niet altijd hoe ze hierop dienen te reageren, wat ze kunnen ondernemen en bij wie ze terecht kunnen.

Stop it Now! biedt daarom ook ondersteuning aan professionals die geconfronteerd worden met het thema en/of de doelgroep tijdens hun professionele activiteiten. Daarom werd er een handleiding ontwikkeld voor professionals om de problematiek en/of bezorgdheden bespreekbaar te maken. Deze handleiding werd gelanceerd in september 2021.

In totaal werden beide handleidingen sinds lancering 2.087 keer gedownload.

Meer info: www.stopitnow.be

Stop it Now! naastenwerking

Het jaar 2023 stond in het teken van een nieuw zijproject binnen SiN! Vlaanderen. In 2022 werd een projectaanvraag ingediend om een specifieke naastenwerking op te starten. Deze aanvraag kwam tot stand in samenwerking met partners zoals Sensoa, Child Focus, I.T.E.R., CAW Groep, ECHO, Trefpunt Zelfhulp en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Welzijn & Samenleving.

In 2023 breidde SiN! uiteindelijk uit met een specifiek hulpaanbod voor naasten van (potentiële) plegers van zedenfeiten. Hoewel de naasten geen directe slachtoffers zijn van het gepleegde misbruik, ervaren deze naasten van SiN! vaak heel wat moeilijkheden wanneer iemand uit de dichte omgeving of het gezin seksueel kindermisbruik heeft gesteld of seksuele misbruikbeelden van minderjarigen heeft bekeken. Ook kan het heel confronterend zijn wanneer ze ontdekken dat iemand in hun omgeving seksuele gevoelens ervaart voor kinderen. Het specifiek hulpaanbod voor naasten, zoals partners en familieleden van mensen die seksuele kindermisbruik hebben gepleegd, of van mensen die pedofiele gevoelens ervaren, is echter zeer beperkt. Toch spelen zij een essentiële rol in de preventie van seksueel kindermisbruik, alsook verdienen zij ondersteuning bij hun bezorgdheden.

Bovendien is het voor familieleden vaak een grote stap hulp te zoeken omwille van het taboe en het stigma dat rond het thema heerst. De hulp die toegankelijk is, is zeer beperkt en vaak enkel toegankelijk voor partners en familieleden van mensen die reeds in behandeling zijn bij een gespecialiseerd centrum voor seksueel afwijkend gedrag. Een laagdrempelig, toegankelijk aanbod voor familieleden die zelf op zoek zijn naar een luisterend oor en ondersteuning is bijgevolg essentieel.

SiN! ervaarde deze tekortkoming vaak aan de hulplijn wanneer de dichte naasten contact opnamen en wou bijgevolg dit hiaat invullen door een specifiek aanbod voor naasten van SiN! aan te bieden. Dit naastenaanbod bestaat enerzijds uit een online component, met name een specifieke naastenwebsite, online zelfhulpmodule voor naasten van downloaders van seksueel misbruikbeelden van minderjarigen en een naastenforum, alsook een face-to-face aanbod in de vorm van lotgenotengroepen anderzijds. In 2023 werd aan de hulplijn verschillende keren naar de naastenwerking verwezen, 6 personen werden naar de lotgenotenwerking verwezen en 5 personen naar het forum.

Het online naastenforum is een samenwerking tussen SiN! Vlaanderen en SiN! Nederland. Het betreft een afgesloten forum dat wordt aangeboden via de naastenwebsite, die enkel toegankelijk is voor naasten van (potentiële) plegers en mensen met een seksuele voorkeur voor minderjarigen. Het forum is een online plek voor partners, familie en vrienden die in hun omgeving te maken hebben met iemand die zich seksueel aangetrokken voelt tot minderjarigen of die (online) seksueel gedrag stelde ten aanzien van een minderjarige. Het forum biedt 24/7 een anonieme omgeving waarin ervaringen en vragen

gedeeld kunnen worden. Het doel van het forum is ondersteunen voor naasten door naasten. Het forum wordt tevens gemodereerd door professionals van SiN!.

Naast het online aanbod, ontwikkelde SiN! voor naasten een draaiboek voor het organiseren van lotgenotengroepen voor naasten, alsook werden in 2023 de eerste lotgenotengroepen georganiseerd. Naasten hebben niet altijd een verregaande therapeutische interventie nodig, in tegenstelling tot de doelgroep die bezorgd is over zichzelf. Vaak hebben zij in de eerste plaats nood aan erkenning voor hun bezorgdheden en laagdrempelige ondersteuning van lotgenoten. Een luisterend oor en het uitwisselen van ervaringen onder lotgenoten, gemodereerd door SiN! medewerkers met ervaring in de thematiek, kan daarbij helpen. SiN! tracht hiermee een groot hiaat in de hulpverlening op te vullen. Specifieke laagdrempelige hulp voor naasten van plegers van seksueel kindermisbruik, of mensen met pedofiele gevoelens, was tot op heden immers zo goed als onbestaande. Wanneer er wel al steun aan naasten geboden werd, gebeurde dat meestal enkel in het kader van de gespecialiseerde hulp aan de dader zelf.

Deelnemers voor de lotgenotengroepen worden gerekruteerd via de hulplijn SiN!, de naastenwebsite, intermediaire organisaties (justitiehuizen, huisartsen, politie,…) die in contact komen met naasten van (potentiële) plegers en mensen met pedofiele gevoelens, en de gespecialiseerde behandelcentra voor seksueel afwijkend gedrag. Na een kennismakingsgesprek, waarbij gepeild wordt naar de motivatie, interesse en verwachtingen, kunnen naasten aansluiten bij de opstart van een nieuwe lotgenotengroep.

Binnen deze lotgenotengroepen is er, naast het delen van ervaringen en het bieden van ondersteuning en erkenning aan elkaar, ruimte voor specifieke thema's die aan bod kunnen komen, afhankelijk van de vragen en noden van de deelnemers. Thema's die aan bod kunnen komen in de lotgenotengroepen zijn: informatie over juridische aspecten, theorieën en verklaringsmodellen voor seksueel kindermisbruik, functies van het kijken naar afbeeldingen van seksueel misbruik van minderjarigen, risicosignalen, impact van seksuele feiten op de omgeving, huisregels en positieve doelen, seksualiteitsbeleving en intimiteit bij koppels,… De thema's die daadwerkelijk behandeld worden zijn mede afhankelijk van de deelnemers aan de lotgenotengroep en van de aard van hun relatie tot de (potentiële) pleger. Er wordt steeds in interactie gegaan met de deelnemers die zelf bepaalde thema's kunnen aanbrengen en/of uitwerken. Het draaiboek voor het organiseren van lotgenotengroepen is dan ook voortdurend in evolutie.

Na het afronden van een cyclus wordt steeds afgestemd hoe er nazorg kan worden geboden. Enerzijds is er de mogelijkheid verdere contacten te leggen en ervaringen uit te wisselen via het afgesloten en gemodereerde naastenforum, anderzijds wordt bekeken welke andere mogelijkheden met betrekking tot nazorg nog nodig zijn (vb. doorverwijzing naar therapie, een afsluitend gesprek, verdere ondersteuning bij een vertrouwenspersoon in het privé-netwerk,…).

Na het organiseren van de lotgenotengroepen vindt een evaluatie plaats. Hier wordt niet alleen het inhoudelijke aspect geevalueerd, zoals: of het eventueel aangewezen is andere thema's uit te werken, andere methodieken toe te passen, of de lotgenotengroepen een positief effect hebben op bepaalde parameters als mentaal welzijn, isolatie en stigmatisering, …, maar ook de praktische uitvoering wordt aan een evaluatie onderworpen. Vragen worden onder de loep genomen als: dienen er andere afspraken en regels gehanteerd te worden, kan een samenwerking met ervaringsdeskundigen opgestart worden die een bijdrage kan leveren aan de lotgenotengroepen etc.

Het naastenproject wordt gefinancierd door het Fonds Gerald Futter van de Koning Boudewijnstichting.
Voor de cijfers en evaluatie van het naastenproject wordt specifiek verwezen naar het evaluatieverslag dat in dit kader werd opgesteld.

1.13 PROTECH-PROJECT

Bij het Protech project zijn het Universitair Forensisch Centrum (UFC), alsook Stop it Now! Vlaanderen betrokken als consortiumpartner. Deze organisaties vertegenwoordigen België in het onderzoek en staan hoofdzakelijk in voor de dataverzameling en uitrol van het pilootproject in België. Vanuit het UFC werken prof. dr. Goethals, Minne De Boeck en Larissa Van Puyvelde mee aan het onderzoek.

Het project ging van start in maart 2023 en zal afgerond zijn in februari 2025. Het doel is een app te ontwikkelen die seksueel misbruikbeelden van minderjarigen en de toegang tot dit materiaal blokkeren. In samenwerking met deskundigen uit het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Duitsland en Nederland met expertise in preventie, onderzoek, criminologie, psychologie, online seksueel misbruik, etc. wil Protech een unieke app en technologie ontwikkelen die het bekijken van en de vraag naar dergelijk materiaal aanzienlijk zal verminderen.

De kern van Protech ligt in het gebruikersgerichte ontwerp, waarbij gebruik wordt gemaakt van geavanceerde modellen voor zelflerende technologie om in te kunnen grijpen bij personen die het risico lopen om op het internet toegang te krijgen tot materiaal van seksueel misbruik van minderjarigen. De applicatie, die vrijwillig wordt geïnstalleerd op apparaten, zal het internetverkeer in realtime monitoren. Wanneer er misbruikbeelden van minderjarigen worden gedetecteerd, dan blokkeert de app de weergave van en de toegang tot deze inhoud op het scherm van het apparaat.

Om de app te ontwikkelen werd in een eerste fase onderzoek verricht waarbij we input hebben gevraagd van potentiële gebruikers, alsook professionals die in dagelijkse praktijk werken met de doelgroep. Vervolgens werd op basis van deze bevindingen de app Salus ontwikkeld. In een latere fase zal de app in de vijf landen - België, Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Ierland- worden uitgetest in de vorm van een pilootproject. Tot slot, wordt de app geëvalueerd wat betreft gebruiksvriendelijkheid en -effectiviteit.

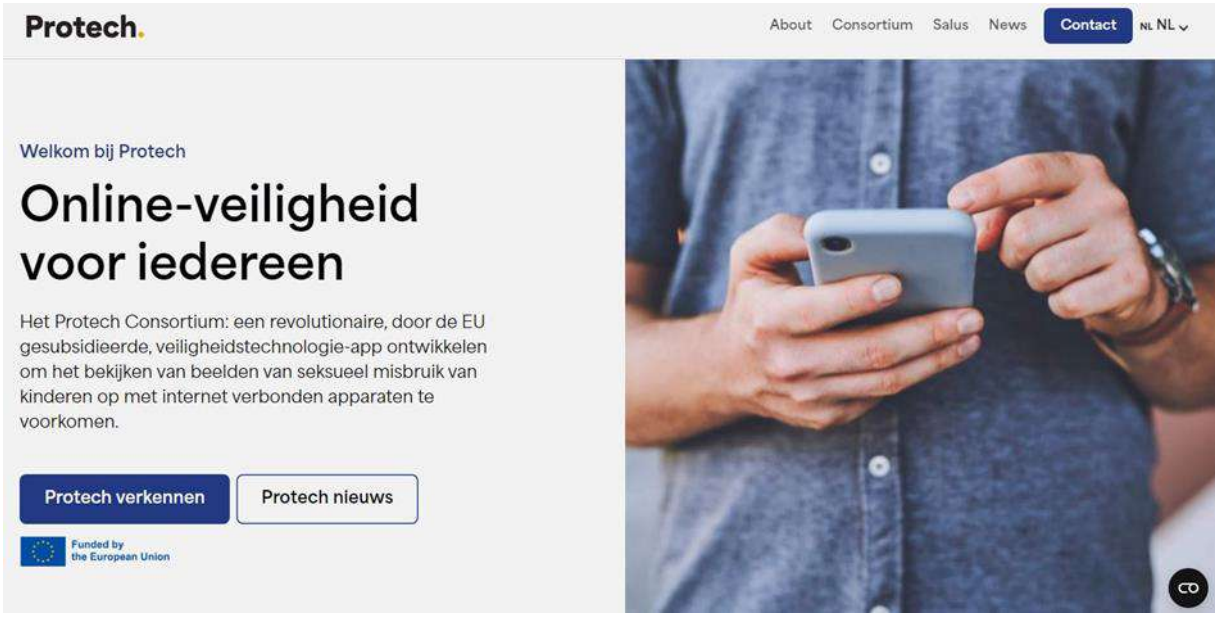

1.14 PREVENT AND PROTECT THROUGH (2PS)

In tegenstelling tot het Protech project vervullen het UFC en Stop it Now! Vlaanderen bij het 2PS project geen rol als consortiumpartner. We zijn namelijk deel van de adviesraad waar we voornamelijk een adviserende en ondersteunde rol vervullen vanuit de expertise waarover we beschikken met betrekking tot de thema's preventie en seksueel misbruik van minderjarigen. Deze adviesraad werd in het eerste deel van 2023 bijgewoond door Larissa Van Puyvelde en in het najaar nam Minne De Boeck de vergaderingen over.

Het uiteindelijke doel van het 2PS project is de bescherming van minderjarigen door het voorzien van ondersteuning voor mensen met seksuele interesse in minderjarigen, of personen die zich zorgen maken over hun gedachten door hen alternatieve mogelijkheden te bieden.

De consortiumpartners verbinden zich er toe om met project beleidsaanbevelingen te ontwikkelen over methoden voor de preventie van seksueel misbruik van minderjarigen, die in de hele Europese Unie toepasbaar zijn, alsook hoe de preventiemethoden praktisch mogelijk kunnen worden gemaakt. Verder zetten ze in om de kennis over deze doelgroep te vergroten en hen te begeleiden naar gedragsverandering. Tot slot, beogen ze preventieacties te verbeteren door trainingsmateriaal te ontwikkelen voor bijvoorbeeld eerstelijnspersoneel, zetten ze in op netwerking en bewustmakingscampagnes.

Bovenstaande doelen bereiken ze door zicht te krijgen op het huidige preventieve landschap, een plaats ontwikkelen waar alle hulpverlenings- of ondersteunende diensten te vinden zijn, het ontwikkelen van opleidingen voor betrokken partijen en herziening van de Europese regelgeving. Als laatste beogen ze een peer education platform te ontwikkelen, waar mensen die bezorgd zijn over zichzelf terecht kunnen.

1.15 PROJECT SOCIALE KAART

In september 2015 werd de sociale kaart 'Hulpverlening aan seksuele delinquenten in Vlaanderen' gelanceerd. Deze sociale kaart geeft een overzicht van alle ambulante en residentiële gespecialiseerde voorzieningen die hulpverlening bieden aan volwassen seksuele daders in Vlaanderen. Alle nuttige gegevens over deze centra zoals het werkingsgebied, de contactgegevens, het hulpverleningsaanbod, de in- en exclusiecriteria en het verloop van aanmelding- en intakeprocedures kunnen erin worden teruggevonden.

Met dit instrument tracht het UFC een duidelijk en gestructureerd overzicht te geven van het Vlaams behandelaanbod, in functie van verwijzing en doorverwijzing tussen partners. De sociale kaart wordt daarom ook op regelmatige basis opnieuw afgetoetst bij de gespecialiseerde voorzieningen om het instrument actueel te houden. Het UFC hoopt hiermee logistieke steun te bieden maar ook samenwerking en afstemming tussen partners te bevorderen. Het UFC werkte dit project uit, onder toeziend oog van het Vlaams Begeleidingscomité, en met de hulp van alle gespecialiseerde voorzieningen in de ambulante en residentiële sector.

Aangezien de sociale kaart in 2017 meer dan twee jaar in gebruik was nam het UFC het initiatief de gespecialiseerde voorzieningen, die hulpverlening bieden aan volwassen seksuele daders in Vlaanderen, te bevragen naar de actuele situatie en eventuele veranderingen in hun aanbod. De geactualiseerde versie van de sociale kaart werd in september 2017 verspreid via de elektronische nieuwsbrief van het UFC en werd sindsdien meermaals opgevraagd en geconsulteerd via de website. In 2019 werd opnieuw een bevraging gedaan bij de gespecialiseerde behandelcentra naar de stand van zaken en eventuele wijzigingen. Verder volgde in 2020 de derde actualisatie van de sociale kaart. Omdat de laatste actualisatie in 2020 gebeurde, publiceerde het UFC in 2022 een vierde versie van de sociale kaart.

Het UFC gaat het engagement aan de sociale kaart tweejaarlijks te actualiseren. Er zal bijgevolg een vijfde actualisatie worden gepubliceerd in het jaar 2024. De sociale kaart is ten allen tijde te raadplegen via https://ufc.be/werking/ondersteunende-opdrachten/sociale-kaart.

1.16 HET CONTEXTPROJECT: AANBOD VOOR CONTEXTFIGUREN VAN (POTENTIËLE) PLEGERS VAN ZEDENFEITEN

Tot op heden werden plegers van zedenfeiten of mensen die zich zorgen maken over hun seksuele interesses of seksueel gedrag hoofdzakelijk individueel behandeld in het UFC. De sociale context van (potentiële) plegers (denk hierbij aan partners, ouders of kinderen) bleef dan ook vaak in de kou staan. Dit ondanks dat het plegen van seksuele feiten en/ of het ervaren van afwijkende seksuele interesses ook een enorme weerslag kan hebben op de naasten van (potentiële) zedenplegers. Naasten van (potentiële) zedenplegers worden geconfronteerd met zaken waar ze eerder geen weet van hadden en moeten soms noodgedwongen meegaan in het verdere traject. Dit kan heftige emoties en veel vragen oproepen bij een naaste. Omwille van schaamte en het stigma dat ook zij ervaren, zijn naasten van (potentiële) zedenplegers vaak weinig geneigd om hulp te zoeken bij hun eigen sociale netwerk of bij hulpverleningsinstanties. Veel naasten zijn dus hoofdzakelijk op zichzelf aangewezen om dit alles te verwerken, wat niet evident is. Dit alles legt niet enkel een druk op zichzelf als naaste, maar ook op hun relatie met de (potentiële) zedenpleger. In het verlengde hiervan kan de (potentiële) zedenpleger zijn voorheen ondersteunende netwerk zien afbrokkelen, hetgeen risico-verhogend kan werken. Door ondersteuning en psycho-educatie te voorzien aan contextfiguren omtrent de behandeling voor (potentiële) zedenplegers, maar ook door in de behandeling in te zetten op ondersteuning van het directe netwerk rond een (potentiële) zedenpleger kan dit voorkomen worden.

Met behulp van projectmiddelen van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ging het UFC in 2022 van start met het uitwerken en het implementeren van een aanbod gericht op contextfiguren van potentiële zedenplegers. Hierbij wordt een tweesporenbeleid gehanteerd. Voor die contextfiguren die voornamelijk nood hebben aan heldere en correcte informatie, worden een aantal psycho-educatieve en ondersteunende gesprekken geboden. Zonder in te gaan op de specifieke inhoud van de behandeling die de (potentiële) zedenpleger doorloopt in het UFC, krijgen contextfiguren in deze gesprekken informatie over het plegen van zedenfeiten in het algemeen. Hierbij wordt er onder meer aandacht besteed aan eventuele achterliggende seksuele problematieken, aan mogelijke consequenties voor de sociale omgeving van de (potentiële) zedenpleger en aan potentiële risicosignalen en -situaties. Ook de behandeling van plegers van zedenfeiten in het algemeen en manieren waarop contextfiguren kunnen bijdragen aan hervalpreventie zijn thema's die in deze gesprekken aan bod komen. Naast dit psycho-educatieve aanbod is er de optie om contextfiguren mee te betrekken in het therapeutisch proces van de (potentiële) zedenpleger. Dit door middel van een aantal gesprekken waarop de (potentiele) pleger en zijn naaste aanwezig zijn. Tijdens deze gesprekken wordt er voornamelijk ingezet op het versterken van de relatie en de verbinding tussen de pleger en zijn naaste. Hiertoe wordt er gewerkt aan het verbeteren van de communicatie tussen de pleger en zijn naaste. Het (opnieuw) leren communiceren over bezorgdheden, over grenzen en wensen zijn hierbij belangrijke doelstellingen. Verder wordt er tijdens deze gesprekken aandacht besteed aan een eventuele vertrouwensbreuk tussen de pleger en zijn naaste en wordt er toegewerkt naar herstel van het vertrouwen. Ook reacties van onbegrip en verwerping die de naaste ervaart vanuit zijn/haar omgeving krijgen aandacht tijdens deze gesprekken. De frequentie waarmee deze gesprekken aangeboden wordt, wordt telkens in overleg met de pleger en zijn naaste bekeken en kan variëren doorheen het traject. Hierbij wordt in het oog gehouden dat het behandeltraject van de (potentiële) zedenpleger niet in het gedrang komt. De

behandeling van de (potentiële) pleger blijft immers de primaire opdracht van het UFC als gespecialiseerd behandelcentrum.

Met het uitbouwen van klinische expertise omtrent het werken met contextfiguren van zedenplegers, wil het UFC ook bijdragen aan de wetenschappelijke kennis omtrent het contextgericht werken met zedenplegers. Deze kennis is tot op de dag van vandaag immers beperkt. In dit verband wil het UFC ook inzetten op het in kaart brengen van hoe er vandaag de dag reeds contextgericht gewerkt wordt met zedenplegers in Vlaanderen en wat hierbij good practices maar ook knelpunten zijn.

Intern wordt regelmatig overleg georganiseerd om dit project op te volgen. Voor vragen omtrent het contextgerichte aanbod, kan u terecht bij Tineke Dilliën, Liesbeth Merckx en Alana Schuerwegen.

BIJLAGEN

1.17 AANVULLING VAN DE FORENSISCHE BIBLIOTHEEK IN 2023

UFCBIB0896	Oxford guide to behavioural experiments in cognitive therapy
	Bennett-Levy, James, Butler, Gillian, Fennell, Melanie, Hackmann, Ann, Mueller, Martina, Westbrook, David
UFCBIB0897	De persoon van de verdachte
	Koenraadt, F., den Boer, T., Beekman, J.E.
UFCBIB0898	The psychology of extreme violence
	Allely, Clare S.
UFCBIB0899	Forensic aspects of neurodevelopmental disorders.
	McCarthy, Jane M., Alexander, Regi T., Chaplin, Eddie
UFCBIB0900	Clinical Forensic Psychology
	Garofalo, Carlo, Sijtsema, Jelle J.
UFCBIB0901	Children and sexual-based online harms
	Knibbs, Catherine
UFCBIB0902	Sex offenders
	Saleh, Fabian M., Bradford, John M., Brodsky, Daniel J.

1.18 UITNODIGING OCHTENDLEZING BEROEPSGEHEIM

Ochtendlezing beroepsgeheim
13 juni 2023
Klooster van Grauwzusters - Promotiezaal
10:00 - 10:10
Introductie
10:10 - 11:15
Wat is beroepsgeheim en delen van informatie met andere hulpverleners
11:15 - 11:30
Koffiepauze
11:30 - 13:00
De relatie met justitie en het delen van informatie met naasten
13:00 - 14:00
(Netwerk)lunch